

การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาและความรับผิดชอบต่อการเรียน
วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอน
โดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู

ปริญญานิพนธ์

ของ

สุนันท์ วิศวสมภพ

4 ก.ย. 2538

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

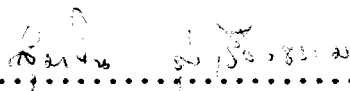
ตามหลักสูตรปริญญามหานั้นเขต วิชาเอกการมัธยมศึกษา

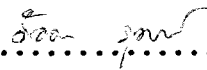
มกราคม 2538

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

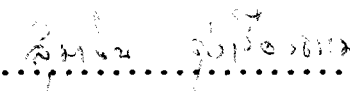
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

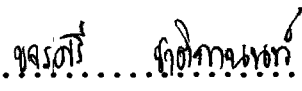
..........ประธาน
(ผศ. สumanin รุ่งเรืองธรรม)

..........กรรมการ
(รศ. อัจฉรา สุขารมณ์)

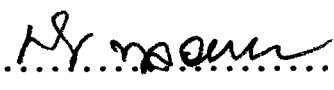
คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน
(ผศ. สumanin รุ่งเรืองธรรม)

..........กรรมการ
(รศ. อัจฉรา สุขารมณ์)

..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อ. ชวงศรี ชาทิกานนท์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร. ศิริญา พูลสุวรรณ)

วันที่ 30 เดือน มกราคม พ.ศ. 2538

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์
สุมานัน รุ่งเรืองธรรม รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ อาจารย์ชจรศรี ชำดีกานันท์และ
คณาจารย์ในคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอนทุกท่าน ซึ่งเป็นผู้ให้แนวคิด คำแนะนำ
ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องในการทำการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านเป็น
อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวันและ
ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีสมุทรปราการและอาจารย์วิภาวี ไชยสงค์ อาจารย์กาญจนา ถาวรและ
อาจารย์เรวัตร กัญญาวิทยา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการทดลองและ
เก็บข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา คุณชายพร คุณเพ็ญ เอี่ยมศรีสรรค์ คุณเฉลิมชัย วิศวสมภพ
และขอขอบใจเด็กหญิงชลธิชา เด็กชายอัมภางค์ วิศวสมภพ ที่คอยเป็นผู้สนับสนุนและคอยเป็นกำลังใจ
แก่ผู้วิจัยตลอดมา

สุนันท์ วิศวสมภพ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย.....	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนมินิคอร์ส.....	19
ขั้นตอนการสร้างชุดการสอนมินิคอร์ส.....	27
การสอนที่เป็นระบบ.....	32
หลักการเรียนการสอนในชุดการสอนมินิคอร์ส.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนมินิคอร์ส.....	39
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ.....	43
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ.....	49
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	52
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	54
การดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	60

บทที่	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	72
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	72
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	72
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	74
อภิปรายผล.....	75
ข้อเสนอแนะ.....	78
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก.....	88
ภาคผนวก ก.....	89
ภาคผนวก ข.....	92
ภาคผนวก ค.....	155
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	173

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	การเปรียบเทียบความแตกต่างของชุดการสอนมินิคอร์สและ บทเรียน โมดูล.....	24
2	ขั้นตอนของมินิคอร์สตามทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ.....	27
3	แบบแผนการทดลอง.....	59
4	การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	68
5	การเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการใช้ภาษาไทยของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	69
6	การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียน กลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง.....	70
7	การเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการใช้ภาษาไทยของนักเรียน กลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง.....	71
8	ค่าความยากง่าย(p) และค่าอำนาจจำแนก(r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย.....	89
9	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความรับผิดชอบ วิชาภาษาไทย.....	90

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิวงจร I-P-O ของชุดการสอนมินิคอร์ส.....	29
2 วงจร I-O-P ในชุดการสอนมินิคอร์ส.....	30
3 ตัวแปรต่าง ๆ ของวงจรมินิคอร์ส.....	30
4 วงจร I-O-P รวมของโปรแกรมมินิคอร์ส.....	31
5 รูปแบบการสอนที่เป็นระบบ.....	33

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาเป็นปัจจัยหนึ่งในการเสริมสร้างเอกภาพของชาติ เป็นเครื่องมือที่ใช้ติดต่อสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง เพื่อความเข้าใจซึ่งกันและกัน การสอนภาษาไทย ให้นักเรียนสามารถใช้ ทักษะการฟัง อ่าน พูด และเขียน ให้สัมพันธ์กันเป็นสิ่งสำคัญ เพราะนักเรียนจะได้นำความรู้ทางภาษา ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นของกระทรวงศึกษาธิการเน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความรับผิดชอบต่องานและหน้าที่ของตนและเล็งเห็นความสำคัญของภาษาไทยในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติและใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพิ่มเติม (กรมวิชาการ. 2533 : 9)

การสอนภาษาไทยที่ผ่านมาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะปัจจัยหนึ่งเกิดจากการที่ครูยังมีลักษณะเป็นศูนย์กลางของการเรียน ให้ความรู้ด้วยการบรรยายไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ ครูผู้สอนเน้นการสอนเพื่อเนื้อหาวิชามากกว่าให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล การเรียนในลักษณะนี้จะทำให้เกิดการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจจากคำพูดของครูเท่านั้น การเรียนรู้ในระดับสูงขึ้นไปเช่น การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่านั้น นักเรียนยังได้รับการส่งเสริมน้อย จากการสำรวจของ กองวิจัยการศึกษา พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดการเรียนภาษาไทยของนักเรียนทั่วประเทศ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดแล้วอยู่ในระดับควรปรับปรุง (กองวิจัยการศึกษา. 2530 : 45)

สภาพปัญหาเกี่ยวกับ วิธีสอนภาษาไทยนั้น มีอีกมาก ครูควรใช้กิจกรรม การสอนที่ทำให้ นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนดังที่ ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2533 : 45) กล่าวว่า หลักสูตรการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจการใช้ภาษา โดยเน้นการฝึกทักษะทางภาษาในการสอนนี้ ถ้านำแนวความคิดเชิงจิตวิทยาหรือทฤษฎีพัฒนาการของ ชอมสกี (ภาษาและการสอน. 2533 : 101)มาใช้คือ การเรียนการสอนต้องจัดประสบการณ์และโอกาสสัมผัสทางภาษาให้ผู้เรียนสร้างกฎทางภาษาขึ้นด้วยตนเองและปรับของใหม่เข้ากับสิ่งที่มีอยู่จนเกิดพัฒนาการในการใช้ภาษาได้ดีและเหมาะสมยิ่งขึ้น ครูจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ให้โอกาส

แสดงความคิดเห็น ร่วมทำงานเป็นกลุ่ม ให้การเสริมแรง ใช้อุปกรณ์และเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด (2524 : 8) ที่กล่าวว่า การสอนภาษาไทยที่ทันสมัย ครูต้อง เรียนรู้ธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนาการของบุคคลเชิงภาษา กลวิธีสอน การใช้อุปกรณ์ การสอน การควบคุมนักเรียนในห้องเรียน การทดสอบ การประเมินผล แต่ครูภาษาไทยในปัจจุบัน มุ่งเพียงเนื้อหา ไม่คำนึงถึงความจำเป็นในการนำไปใช้ และพัฒนาการของภาษาที่ต้องไปสัมพันธ์กับ ชีวิตประจำวัน และวิชาอื่น ๆ จึงทำให้พัฒนาการทางภาษาของนักเรียนไม่ได้รับการฝึกหัดเท่าที่ควร

นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนคิดหาเหตุผลด้วยตนเอง เพราะการฝึกฝนจะทำให้เกิดปัญญา แดกกลาน เป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบและความคุมตนเอง วิธีสอนของครูเป็นเครื่องมือสำคัญ อย่างหนึ่ง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ ครูควรพัฒนาวิธีสอน ด้วยการนำนวัตกรรมทางการศึกษาที่น่าสนใจ มาใช้ประกอบการสอน และต้องกระทำให้ทันกับความเปลี่ยนแปลง ทางวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อให้ผู้ เรียนเกิดพัฒนาการความสามารถทางการใช้ภาษาอย่างคล่องแคล่ว และรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ ปัจจุบัน นวัตกรรมมีหลายรูปแบบ เช่น การจัดศูนย์การเรียนรู้ บทเรียนโมดูล บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอนมินิคอร์ส เป็นต้น

การใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส (Minicourse) เป็นนวัตกรรมรูปแบบหนึ่งที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของนักเรียน เพราะเป็น ชุดการสอนที่สร้างขึ้น โดยอาศัยหลักการ จัดระบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียน สามารถสนองต่อสิ่งเร้าได้อย่างคล่องตัวและรับการย้อนกลับได้ทันที จบสมบูรณ์ในตัวเอง เน้นให้ผู้ เรียนมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมกลุ่ม ใช้สื่อทัศนูปกรณ์ และ การจัดกิจกรรมผสมหลายรูปแบบ เพื่อให้ นักเรียนบรรลุจุดประสงค์อย่างรวดเร็ว (Meyer. 1978 : 1 - 2) ทำให้เกิดการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการกลุ่ม มีความร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกความเป็นระเบียบ และส่งเสริมความ รับผิดชอบในตัวของบุคคล (เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. 2529 : 113) ชุดการสอนมินิคอร์ส จะเป็นสื่อ การเรียนการสอนที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง เมื่อนำไปใช้ประกอบการสอนแล้ว จะช่วยให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ เกิดพัฒนาการทางการใช้ภาษาดีขึ้น และชุดการสอนมินิคอร์สนี้ สามารถนำไปใช้สอนได้ ทุกสถานที่เพราะสื่อการสอนชุดนี้ สร้างขึ้นเพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ยืดหยุ่นได้ในเรื่องกิจกรรม การเรียน และ ยังส่งผลทางการเรียน ให้เกิดพัฒนาการความสามารถทางการใช้ภาษาดีขึ้น อย่างมี ประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้เรียนมีโอกาสได้เรียน ฝึกปฏิบัติ ร่วมกิจกรรมฝึกทักษะครบทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายทางการเรียน โดยกำหนดกิจกรรม และสื่อการสอนไว้อย่างชัดเจน มุ่งฝึกทักษะและส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

โดยปกติพัฒนาการตามขั้นอายุมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ จากแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการ
 ในระดับมัธยมศึกษาตามหลักทฤษฎีของเพียเจต์ และบรูเนอร์ (จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน. 2522
 : 84) ที่มีความเชื่อว่า เด็กวัยนี้คิดและเข้าใจสิ่งที่เขื่อนามธรรมได้ทุกเรื่อง อย่างมีเหตุผล
 สามารถคิดแก้ปัญหาได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมความคิดของเด็ก เปิดโอกาส
 ให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ฝึกให้แก้ปัญหาและค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จุดมุ่งหมายของ
 หลักสูตรมัศึกษามีข้อหนึ่ง ซึ่งเน้นการสร้างเสริมบุคลิกภาพ ให้ความซื่อสัตย์ มีวินัยในตัวเอง
 เคารพต่อกฎหมายและกติกาของสังคม มีความรับผิดชอบต่อนตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจนทั้ง
 ส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม ถ้าครูสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายข้อนี้ได้ ก็จะช่วย
 ให้แต่ละคน ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ทุกคนมีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎหมาย มี
 จริยธรรมต่อกันเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาทางสังคม ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ การจัดสภาพการ
 เรียนการสอนจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ครูควรจัดกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความต้องการ และเป็นไปตาม
 พัฒนาการตามลำดับขั้นของผู้เรียน เพื่อประโยชน์ทางการเรียนที่ผู้เรียนพึงได้รับอย่างเต็มที่ การใช้
 ชุดการสอนมินิคอร์สประกอบการสอนจะมีส่วนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียน โดยการ
 ร่วมปฏิบัติงานตามกลุ่มกิจกรรมที่กำหนด ชุดการสอนมินิคอร์สนี้จัดกิจกรรมหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียน
 เกิดพัฒนาการ ความสามารถทางการใช้ภาษา และนักเรียนต้องปฏิบัติงานตามกิจกรรมที่กำหนดเป็น
 กลุ่มร่วมกับผู้อื่น เน้นความรับผิดชอบของผู้เรียนเพื่อช่วยให้ทำได้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย กิจกรรมทุก
 กิจกรรมที่ให้นักเรียนเริ่มทำเองตั้งแต่ต้นจนจบตามใบสั่งงานที่กำกับในกิจกรรมนั้น ๆ เป็นการช่วยฝึกให้
 นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการกระทำ การจัดกิจกรรมในชุดการสอน จะพิจารณาจากหลักสูตร
 เนื้อหา ความสามารถของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดพัฒนาการด้านทักษะการใช้ภาษาและความ
 รับผิดชอบเพิ่มขึ้น โดยเน้นการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น และเกิดความ
 สนใจ ให้นักเรียนมีเวลาได้วางแผนทำงานร่วมกัน พยายามให้นักเรียนนำความสามารถพิเศษของตน
 มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ครูเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาและดูแลในขณะที่นักเรียนเริ่มทำกิจกรรมร่วมกัน
 ด้วยเหตุดังกล่าวนี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างชุดการสอนมินิคอร์สประกอบการสอนวิชา
 ภาษาไทยเพื่อศึกษาความสามารถทางการใช้ภาษาและความรับผิดชอบต่อการเรียน วิชาภาษาไทย
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเปรียบเทียบกับการสอนตามคู่มือครู เพื่อเกิดประโยชน์ในการ
 สอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยในด้านการฟัง การอ่าน การพูด การเขียน ของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยใน ด้านการฟัง การอ่าน การพูด การเขียน ของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูก่อนและหลังการทดลอง
4. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูก่อนและหลังการทดลอง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงการสอนวิชาภาษาไทย โดยนำเอาเทคโนโลยี และ นวัตกรรมทางการศึกษาเข้ามาช่วย ทำให้การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยน่าสนใจ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 8 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 390 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 ได้มาจากการสุ่มแบบ Cluster Random Sampling จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 100 คน แล้วจับสลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 50 คน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ กำหนดทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 กับกลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุม กลุ่มละ 16 คาบ คาบละ 50 นาที ใช้เวลาทดลอง 4 คาบต่อสัปดาห์ รวม 4 สัปดาห์

3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกจากหนังสือเรียน ชุดทักษะสัมพันธ์เล่ม 3 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะเรื่องต่อไปนี้

3.1 เรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

3.2 เรื่องเห็นแก่ลูก

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่การสอน 2 วิธี คือ

4.1.1 การสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส

4.1.2 การสอนตามคู่มือครู

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 ความสามารถในการใช้ภาษาไทยในด้านการฟัง การอ่าน การพูด การเขียน

4.2.2 ความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดการสอนมินิคอร์ส (Minicourse) หมายถึง ชุดการสอนที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอน ๆ แต่ละตอนจบสมบูรณ์ในตัวเอง โดยกำหนดกิจกรรมเพื่อการเรียน ชุดการสอนที่มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน เพื่อให้ ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้ ภายในเวลาไม่เกิน 8 คาบ มุ่งฝึกทักษะและเน้นในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนซึ่ง จัดไว้เป็นกลุ่ม โดยมีครูเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในขณะที่ยังเรียนทำกิจกรรม กิจกรรมของผู้เรียนในแต่ละตอนจัดเป็นวงจรต่อเนื่องกันไป ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ ซึ่งมีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ปัจจัยป้อน กระบวนการ ผลผลิต กิจกรรมต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ ในแต่ละตอนจะมีข้อมูลย้อนกลับทันที ซึ่งสามารถวัดได้ว่า ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ได้หรือไม่ ภายในระยะเวลาที่กำหนด

ชุดการเรียนรู้มินิคอร์สมีองค์ประกอบ 6 ประการ คือ

- 1.1 คำแนะนำ หลักการและเหตุผล โครงสร้าง จุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
 - 1.2 กิจกรรมผู้เรียน หมายถึง การศึกษาจากวีดิทัศน์ สไลด์ประกอบคำบรรยาย ศูนย์การเรียนรู้ แผ่นโปสเตอร์ นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนรู้
 - 1.3 กิจกรรมครู หมายถึง การดูแล และแนะนำผู้เรียนในขณะที่ผู้เรียนทำกิจกรรมหรือฝึกทักษะภายในกลุ่ม
 - 1.4 การประเมินผล หมายถึง การทำแบบฝึกหัดจากคู่มือกิจกรรมของผู้เรียน การทำรายงาน การอภิปรายของตัวแทนแต่ละกลุ่ม
 - 1.5 เนื้อหาเสริม หมายถึง การจัดเอกสารประกอบความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพิ่มเติม
 - 1.6 เอกสารหมายถึง จุลสาร สื่อ แผนภูมิ สำหรับครูใช้ประกอบการเรียนการสอน
2. การสอนภาษาไทยโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส หมายถึง การสอนภาษาไทยในกลุ่มทดลอง โดยใช้เนื้อหาจากหนังสือภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์เล่ม 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงสร้าง และกิจกรรมที่กำหนดไว้ในชุดการสอนมินิคอร์สที่สร้างขึ้น โดยแบ่งไว้เป็น 3 ชุด ดังนี้
ชุดการสอนมินิคอร์สเรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	ใช้เวลาเรียน 8 คาบ
ชุดการสอนมินิคอร์สเรื่อง เทพนิยาย	ใช้เวลาเรียน 8 คาบ

ลำดับชั้นในการสอนมีดังนี้

- 2.1 ขั้นนำ
 - 2.1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้
 - 2.1.2 ทบทวนความรู้เดิม นำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้วีดิทัศน์ หรือแถบบันทึกเสียง แผ่นภาพ หรือแผ่นโปสเตอร์
- 2.2 ขั้นสอน
 - 2.2.1 ให้นักเรียนศึกษาจากวีดิทัศน์ประกอบคำบรรยาย แถบบันทึกเสียงหรือศูนย์การเรียนรู้ แผ่นโปสเตอร์ เอกสารเสริมความรู้

2.2.2 นักเรียนทำแบบฝึกหัดทักษะจากใบงาน

2.2.3 นักเรียนตรวจแบบฝึกหัดทักษะ ครูเฉลยแบบฝึกหัด

2.3 ขั้นสรุป

2.3.1 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปผลจากการทำกิจกรรม

2.3.2 นักเรียนซักถามเรื่องที่ตนเองไม่เข้าใจ

2.4 ขั้นประเมินผล

2.4.1 ครูสังเกตจากการทำกิจกรรมของนักเรียน หรือจากการตอบคำถาม

การตอบแบบทดสอบ

2.4.2 ตรวจจากแบบฝึกทักษะท้ายกิจกรรม

2.4.3 สอนซ่อมเสริมในจุดประสงค์ที่ผู้เรียนยังไม่บรรลุตามจุดประสงค์

3. การสอนตามคู่มือครู หมายถึง การสอนภาษาไทยในกลุ่มควบคุมที่ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมตามแผนการสอนที่สร้างขึ้น โดยอาศัยแนวการสอนจากคู่มือครูของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการสอน ดังนี้

3.1 ขั้นนำ

3.1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์

3.1.2 ทบทวนความรู้เดิม นำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้แผนภาพการตั้งคำถาม การอภิปราย การอ่านในใจจากข้อความที่ครูแจกให้

3.2 ขั้นสอน

3.2.1 ครูอธิบายเนื้อหา ยกตัวอย่างประกอบคำซักถามของนักเรียน

3.2.2 ดำเนินการสอนตามข้อเสนอแนะในคู่มือครู เช่น ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่อง จับใจความสำคัญ ร่วมกันอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

3.3 ขั้นสรุป

3.3.1 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาที่เรียน

3.3.2 นักเรียนซักถามปัญหาเรื่องที่ไม่เข้าใจ

3.4 ขั้นอภิปราย

3.4.1 นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

3.4.2 นักเรียนทำแบบทดสอบ

3.4.3 สื่อบริบทเสริมจุดประสงค์ที่นักเรียนไม่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้

4. พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้น เจริญขึ้น และก้าวหน้าขึ้น โดยการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการใช้ภาษาจากผลการทดสอบก่อนและหลังการสอนเนื้อหาบทเรียน

5. การใช้ภาษา หมายถึง การสอนภาษาไทยทุกระดับชั้น ผู้สอนย่อมจะฝึกทักษะทั้ง 4 ด้านคือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ให้สัมพันธ์กันไปเน้นการปลูกฝังทักษะที่จำเป็น แยกทักษะออกเป็นส่วนย่อย ๆ เร่งให้ผู้เรียนเห็นความจำเป็นในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การฝึกและการจัดให้ผู้เรียนเกิดทักษะดีขึ้นจากประสบการณ์เพื่อเพิ่มพูนความชำนาญในทักษะที่กำลังฝึก หลังจากการฝึกและจัดประสบการณ์ทักษะสัมพันธ์ จนนักเรียนเห็นลักษณะของการฝึกแต่ละทักษะ แล้วจึงจัดสภาพการณ์ในห้องเรียนให้เหมือนการใช้ภาษาจริงในชีวิตประจำวัน ให้มีทักษะ สัมพันธ์กันไปในขณะที่เดียวกันอย่างถูกต้องและเหมาะสม

6. ความสามารถในการใช้ภาษาไทย หมายถึง พฤติกรรมการใช้ภาษาไทยของนักเรียน ในด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมซึ่งวัดได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยประเมินจากการแสดงออกทางภาษา 4 ด้าน ดังนี้

6.1 ความสามารถในการฟัง หมายถึงความสามารถในการจับใจความสำคัญ สรุปความและวิเคราะห์เรื่องที่ฟังได้ โดยวัดจาก คะแนนการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการฟัง แบบปรนัยชนิดตัวเลือกตอบ 4 ตัวเลือกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6.2 ความสามารถในการพูด หมายถึงความสามารถในการพูดลำดับ เรื่อง อธิบายความและใช้ถ้อยคำในการพูดอย่างถูกต้องและเหมาะสมโดยวัดจากคะแนนการประเมินการพูดตามแบบประเมินผลวัดความสามารถในการพูดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6.3 ความสามารถในการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านเพื่อสรุปความ ตีความจับใจความสำคัญและวิเคราะห์ข้อความที่อ่านได้ โดยวัดจากคะแนนการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านแบบปรนัยชนิดตัวเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6.4 ความสามารถในการเขียน หมายถึง ความสามารถในการเขียนเรียงความ เขียนแสดงความคิดเห็นและการใช้ภาษาสำหรับการเขียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ได้วัดจากคะแนนการประเมินการเขียนตามแบบประเมินผลวัดความสามารถในการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. ความรับผิดชอบหมายถึง ความตั้งใจที่จะทำงานหรือปฏิบัติงาน ที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความเอาใจใส่ ชยันหมั่นเพียร อดทนต่ออุปสรรค ไม่ท้อแท้ มีความละเอียดรอบคอบ ซื่อตรง ต่อเวลา ไม่ละเลยหรือหลีกเลี่ยง พยายามปรับปรุงให้ดีขึ้น รู้จักวางแผนและป้องกันความบกพร่อง เสื่อมเสียในงานที่รับผิดชอบ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบความรับผิดชอบของ วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ (2527 : 122 - 133) ซึ่งได้ทำการหาคุณภาพแล้ว

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาค้นคว้า ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนมโนทัศน์
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนมโนทัศน์
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย

เนื่องจากการสอนภาษาไทยใด ๆ ก็ตามจะต้องประกอบด้วยเรื่องของการใช้ภาษา หลักภาษา วรรณคดีและสอตนแทรกวัฒนธรรมของภาษานั้น ๆ สำหรับการใช้ภาษานั้นประกอบด้วย ทักษะ 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ในแง่ของการสื่อสาร ประกอบไปด้วยทักษะที่ใช้ในการรับสาร ได้แก่ การฟัง การอ่าน ส่วนทักษะการส่งสาร ได้แก่ การพูด และการเขียน การใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน จะต้องมีการส่งสารและรับสารอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นในการสอนภาษาไทย จะสอนเพียงทักษะใดทักษะหนึ่งโดยเฉพาะ ย่อมเป็นไปไม่ได้ จะต้องมีการสอนทักษะอื่น ๆ ไปพร้อม ๆ กันด้วย ในชีวิตประจำวันของนักเรียนจะต้องรับสารและส่งสารอยู่เป็นประจำ ฉะนั้นการฝึกฝนให้นักเรียนได้ใช้ทักษะภาษาทั้ง 4 ให้สัมพันธ์กันจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง (สมถวิล วิเศษสมบัติ. 2525 : 55)

การสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษา เป็นการสอนนักเรียนที่พูด ฟัง อ่าน และเขียนภาษาไทย รู้เรื่อง และสามารถพูดจาสนทนากันได้แล้ว จึงเป็นการสอนศิลปะของการใช้ภาษาโดยทั่วไป ควบคู่กับการฝึกทักษะ กล่าวคือ สอนให้นักเรียนฟังได้อย่างเข้าใจ มีวิจารณญาณ หรือความนึกคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังได้พอสมควรแก่วัย สอนให้อ่านเพื่อหาความรู้และรู้จักคิดเกี่ยวกับข้อความที่อ่านได้เช่นเดียวกับการฟัง สอนให้พูดและเขียนในเรื่องที่ยากเกินวัยของนักเรียน เพื่อให้สื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ

ได้ตรงความประสงค์ของตน การสอนให้สามารถ พูด ฟัง อ่านและเขียนภาษาไทยได้ดังกล่าวมานี้ ควรให้มีความคล่องแคล่ว ถูกต้อง สื่อความหมายได้ดีในทุกโอกาสที่จะใช้ในชีวิตประจำวัน จึงถือว่า การสอนภาษาไทยเป็นการสอนเพื่อให้เกิดทักษะด้วย (ยุพา ส่องศิริ. 2528 : 147)

การสอนภาษาไทย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น เน้นให้นักเรียนเกิดพัฒนาการอันเหมาะสม เกิดทักษะทางภาษาที่ดี คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและนำความรู้ทางภาษาไทยไปใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน มุ่งที่จะสอนทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนสัมพันธ์กัน ในขณะเดียวกัน ต้องสอนทักษะการใช้ภาษาให้สัมพันธ์กับหลักภาษาและวรรณคดีด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2526 : 59)

เพื่อให้การเรียนและการสอนทักษะภาษาไทย เป็นไปตามธรรมชาติ สมถวิล วิเศษสมบัติ (2525 : 55 - 56) จึงให้เหตุผลว่า ครูผู้สอนจำเป็น ที่ต้องจัดการเรียนการสอนทักษะทางภาษาให้สัมพันธ์กันเพราะ

1. การสอนเนื้อหาวิชาทางภาษาไทยนั้น หากสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น สอนหลักภาษาก็มุ่งแต่หลักภาษา โดยมีได้คำนึงถึงเนื้อหาหลักภาษาที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดี หรือการใช้ภาษาแล้ว จะทำให้เนื้อหาหลักภาษานั้นแห้งแล้ง ปราศจากคุณค่า และไม่น่าสนใจแต่ประการใด
2. ในปัจจุบัน แนวโน้มการสอนภาษาไทยนั้น ไม่ว่าจะเป็นการสอนเนื้อหาวิชาหรือทักษะใด ๆ ก็ตาม มุ่งที่จะให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนสนุกสนาน น่าสนใจ และมีความหมายแก่ชีวิตของนักเรียน การสอนแบบทักษะสัมพันธ์ช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้มากมายหลายประเภท
3. การเรียนการสอนตามแนวใหม่ ไม่ว่าจะเป็นวิชาใด มุ่งตัวผู้เรียนเป็นสำคัญและการเรียนการสอนจะประสบผลก็ต่อเมื่อผู้เรียน ได้ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเองและยังได้ทำกิจกรรมมากเท่าใด ก็จะเกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นเท่านั้น การสอนแบบทักษะสัมพันธ์นี้ ถ้าได้จัดวางแผนการสอนที่ดีแล้ว นักเรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้เป็นอย่างมาก
4. การสอนแบบทักษะสัมพันธ์นั้น นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมาก โอกาสที่จะประสบผลสำเร็จจึงมีมาก ทำให้นักเรียนเกิดกำลังใจ เกิดความกระตือรือร้น และเกิดความสำราญใจมองเห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่อการสอนวิชาภาษาไทย

5. หลักสูตรในปัจจุบัน ทั้งในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา เน้นเรื่องการบูรณาการ สำหรับวิชาภาษาไทย แม้จะไม่ได้ออกมาในรูปของบูรณาการ ก็เน้นเรื่องของการสัมพันธ์ทักษะ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องจัดการเรียนการสอนแบบทักษะสัมพันธ์เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตร

6. แบบเรียนภาษาไทยในปัจจุบัน เป็นแบบเรียนชุดทักษะสัมพันธ์ เน้นที่การสอนวรรณคดีหลักภาษา และ การใช้ภาษาให้สัมพันธ์กัน จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ครูจะต้องจัดการเรียนการสอนแบบสัมพันธ์ทักษะ

สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรชัย (2527 : 73 – 77) กล่าวว่า การสอนภาษาไทยโดยใช้เนื้อหาและทักษะทางภาษาร่วมกันนั้น ในบทเรียนหนึ่งหรือในคาบการเรียนหนึ่ง อาจจะจัดให้มี การสัมพันธ์ทักษะได้ทุกขั้นตอนของการสอน ทั้งในขั้นนำเข้าสู่บทเรียนขั้นสอน การจัดกิจกรรมประกอบ ขั้นสรุป และขั้นประเมินผล ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เราใช้การฟัง การอภิปราย การซักถาม การอ่านออกเสียง ข้อความจากแผนภูมิ การอ่านในใจข้อความจากแผ่นเสริมความรู้ที่ครูแจกให้ หรือการสรุปเนื้อหา เขียนวิจารณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว ตัวอย่างเช่นเรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อาจนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการที่ครูแสดงภาพบุคคลสำคัญ ประวัตินักคิดสำคัญ ที่น่าสนใจวันนี้ ให้นักเรียนพูดอภิปรายแสดงความคิดเห็นถึงบุคคลเหล่านั้น เป็นต้น

2. ขั้นสอน การสอนตามแบบดั้งเดิมนั้น ขั้นสอนนี้ ครูมักจะเป็นผู้ทำกิจกรรมแต่เพียงผู้เดียว นักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นแต่ผู้ฟัง อย่างดีจะมีส่วนเพียงการตอบคำถามของครูเท่านั้น การสอนแบบใหม่ พยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ฉะนั้นในขั้นสอน นักเรียนจะได้ฝึกทักษะหลาย ๆ ทักษะในขณะเดียวกัน เช่น ในการสอน ทักษะการพูด หลังจากนำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อระดมความคิดโดยให้นักเรียนอภิปรายในกลุ่มย่อยในเรื่องต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 อภิปรายเรื่อง การพูดที่ดี

กลุ่มที่ 2 อภิปรายเรื่อง การเตรียมตัวพูด

กลุ่มที่ 3 อภิปรายเรื่อง การใช้อุปกรณ์ประกอบการพูด

ขณะที่มีการอภิปรายในกลุ่มย่อย นักเรียนจะได้ฟังผู้อื่นพูด ตนเองคิดและพูดแสดงความคิดเห็น ผู้ที่เป็นเลขานุการกลุ่มจะจดบันทึกรายงานการประชุม จากนั้น ประธานจะเป็นผู้ออกไปอ่านรายงานการประชุมให้นักเรียนจดบันทึกทั้งชั้นฟัง ในขณะที่ฟังจากรายงานการประชุมของทุกกลุ่มนั้น นักเรียนทุกคนจะเขียนวิจารณ์การรายงานของเพื่อน หลังจากนั้น จะมีการอภิปรายทั่วไป เป็นการให้โอกาสนักเรียนทุกคน ได้พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการพูดทุก ๆ ด้านแล้วสรุปออกมาเป็นความคิดเห็นของกลุ่ม เป็นต้น

ส่วนกิจกรรมประกอบบทเรียน ควรให้นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะทางภาษา ไปพร้อมกับได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเน้นให้นักเรียนได้เข้าใจบทเรียนดีขึ้น ครูอาจจัดกิจกรรมได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดอภิปราย การจัดโต้วาที การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมติ การจัดนิทรรศการ การทายปัญหา เกม และกิจกรรมอื่นตามที่ครูเห็นสมควร เป็นต้น ยกตัวอย่าง เช่น เรื่องทางว้าว ครูอาจให้แสดงละคร โดยใช้บทที่ปรากฏในหนังสือที่นักเรียนใช้คำพูดของตนเองแสดงบทบาทการสนทนาระหว่างแดงกับสมศรี และชายแปลกหน้าที่สนทนากับบางตอนของเนื้อเรื่อง อภิปรายกลุ่มย่อย แสดงความคิดเห็นถึงความเฉลียวฉลาดของบรรดาตัวละครในเรื่อง หาทำนองเพลงประกอบเรื่อง เขียนแสดงความคิดเห็น โดยสมมติตนเองเป็นตัวละครในเรื่อง เมื่อรู้ว่าชายแปลกหน้าเป็นผู้ร้าย จะตัดสินใจทำประการใด วาดภาพแสดงจินตนาการของนักเรียน หลังจากที่ได้เรียนเรื่องจบแล้ว ทายปัญหาเกี่ยวกับคำพูดของตัวละคร หรือหาความหมายของศัพท์ที่พบในบทเรียน แล้วนำมาแต่งประโยคขึ้นใหม่ เป็นต้น

3. ขั้นสรุป ขั้นสรุปนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะทำให้ผู้เรียนและผู้สอนเกิดความมั่นใจว่า ได้มีความรู้ มีทักษะในเรื่องที่ได้เรียนไปแล้วอย่างแท้จริง การสรุปบทเรียน อาจให้ นักเรียนทำกิจกรรม เช่น สรุปด้วยวาจา เขียนสรุป ทำสิ่งเชยข้อ นักเรียนตั้งคำถาม การโต้วาที การจัดนิทรรศการ

ตัวอย่างของขั้นวัดผลที่สามารถเห็นความสัมพันธ์ของทักษะทั้ง 4 เช่น ในการสอนย่อความ หลังจากที้นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนฟังเรื่องราวจากแถบบันทึกเสียงแล้ว ให้ช่วยกันตั้งชื่อเรื่อง เมื่อได้ชื่อเรื่องแล้ว นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็นว่า เหตุใดจึงตั้งชื่อเช่นนั้น จากนั้นครูสอนหลักการย่อความโดยแสดงแผนภูมิ รูปแบบของการย่อความแบบต่าง ๆ ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียนและประเมินผลด้วยการแจกแผ่นเสริมความรู้ให้นักเรียนแต่ละคนอ่าน โดยกำหนดเวลาให้แล้วให้นักเรียนย่อความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่ได้เรียนมาแล้ว เมื่อนักเรียนทุกคนทำเสร็จ ครูเลือก

บทย่อความของนักเรียนเล็ก 2 - 3 ฉบับ โดยสุ่มจากนักเรียนทั้งหมด ให้นักเรียนอ่านออกเสียง ผลงานของเพื่อนและวิจารณ์ร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนทั้งหมดทราบเกณฑ์ในการประเมินผลการย่อความ

การเรียนการสอนภาษาไทย ครูควรยึดหลักการและวิธีการที่เหมาะสมมาช่วยในการเรียน การสอนภาษาไทย เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ดังนี้ สมถวิล วิเศษสมบัติ (2525 : 47 - 51)

1. หลักจิตวิทยาเกี่ยวกับวัยรุ่น

นักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นเด็กวัยรุ่นมีอายุระหว่าง 12 ถึง 16 ปี เด็กวัยรุ่นนี้เป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมาก ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ นักการศึกษาถือว่า ความเจริญงอกงามของเด็กวัยรุ่นมีความสำคัญมาก ความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับโครงร่างของอวัยวะภายใน กล้ามเนื้อ ระบบการทำงานของต่อมต่าง ๆ ภายในร่างกายมีอิทธิพลทางอ้อมต่อบุคลิกภาพและความ คิดจิตใจของเด็ก ฉะนั้นครูซึ่งมีหน้าที่ช่วยให้เด็กรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในชีวิตของเขา ครู จึงควรมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาของเด็กวัยรุ่นตามสมควร ลักษณะที่ควรสังเกตในเด็กวัยรุ่น คือ เด็ก วุฒินี้ เริ่มแสวงหาอิสระภาพและเสรีภาพ ที่จะพ้นจากการควบคุมดูแลอย่างเข้มงวดของผู้ปกครอง ชอบตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง เริ่มสนใจในเพศตรงข้าม ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของ ร่างกาย ทำให้อารมณ์รุนแรง วู่วาม อ่อนไหวง่าย ตื่นเต้นง่าย หวาดกลัวความล้มเหลว เกลียด ความอยู่ติธรรม เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมสังคม ต้องการให้เพื่อนฝูงและหมู่คณะยอมรับนับถือ ความสามารถของตน รักการกีฬาและชอบแข่งขันเพื่อชื่อเสียงของหมู่คณะ ต้องการอิสรภาพในทาง เศรษฐกิจ คือ ต้องการมีทรัพย์สินเพื่อการใช้จ่ายใช้สอยส่วนตัว จึงเริ่มสนใจเรื่องอาชีพและการหา รายได้พิเศษ สมองกำลังเจริญ สนใจในความรู้ด้านต่าง ๆ รู้จักคิดหาเหตุผล มีความจำดี ชอบดนตรี และศิลปะ รักสวยรักงาม มีความคิดฝัน ชอบเก็บรวบรวมและสะสม

เด็กวัยรุ่นต้องการผู้ที่เข้าใจและสามารถให้การแนะแนวแก่ตนอย่างเรียบ ๆ สุขุม ไม่ชอบ คำพูดรุนแรง ซึ่งเป็นการกระทบกระเทือนต่อความรู้สึกของตน เมื่อครูเข้าใจธรรมชาติและความ ต้องการของเด็กแล้ว ก็อาจช่วยเด็กได้มาก โดยหลีกเลี่ยง การกระทำที่ก่อให้เกิดความไม่ สบายใจเช่น ความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ เพราะถูกครูตักเตือนมาก ๆ หรือเพราะเพื่อน ๆ ไม่ยอมรับนับถือ ครูจึงควรรู้จักสังเกตเด็ก และรู้จักใช้วินัยอย่างฉลาดและมีเหตุผล รู้จักพลิกแพลงวิธีสอนให้สอดคล้อง กับธรรมชาติและความต้องการของเด็ก กล่าวคือ มีการแนะแนวเกี่ยวกับการเรียนและปัญหาส่วนตัว ควรฝึกให้รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ โดยใช้วิธีการประชาธิปไตย ฝึกให้รู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ ส่วนรวม ฝึกให้รู้จักรับผิดชอบในกิจการต่าง ๆ และให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2. หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล

เด็กทุกคนมีความแตกต่างกันในเรื่องนิสัย สติปัญญา ความสามารถ ความสนใจ และความถนัดตามธรรมชาติ หากครูคำนึงถึงเรื่องนี้ไว้เสมอแล้วก็จะอาจคิดหาวิธีสอนที่จะส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความถนัดตามธรรมชาติได้ และเมื่อเด็กได้ทำสิ่งที่เด็กแต่ละคน สนใจและถนัดแล้ว เขาก็จะทำสิ่งนั้น ๆ ได้ดี ความสำเร็จจากผลงานแต่ละครั้ง จะเป็นการ ช่วยกระตุ้นเตือนให้เขาดังใจเรียน และได้ผลดียิ่งขึ้น เช่น เด็กบางคนมีนิสัยรักการประพันธ์ ครูก็ควรให้โอกาสเขาได้เขียนเรื่องที่สนใจ ซึ่งเป็นการให้เขาได้แสดงความสามารถในเชิงประพันธ์ให้ปรากฏ เด็กบางคนสามารถในการจัดงาน ครูก็มอบให้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบงานของหมู่คณะ เด็กบางคนมีทักษะในการพูด ก็เปิดโอกาสให้ได้พูดหน้าชั้น แสดงปาฐกถา หรือดำเนินการอภิปราย หรือโต้วาที เด็กบางคนคล่องแคล่ว ชอบติดต่อกับบุคคลต่าง ๆ ก็อาจรับหน้าที่ไปสัมภาษณ์บุคคลภายนอก ผู้ที่มีฝีมือทางศิลปะแขนงต่าง ๆ เช่น วาดเขียน ชั้บร้อง นาฏศิลป์ ฯลฯ ก็อาจรับหน้าที่ ทำกิจกรรมตามแนวที่ผู้เรียนถนัดด้วยวิธีการเหล่านี้ จะทำให้เด็กรู้สึกภูมิใจที่ได้แสดงความสามารถของตนออกมา เป็นผลให้เขาส่งใจเรียนภาษาไทย และ เห็นเป็นของสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อหน่าย ทั้งนี้ นับเป็นการส่งเสริมเอกัตถภาพของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

3. หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้

ในการสอนภาษาไทย ถ้าได้คำนึงถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ก็จะทำให้การสอนได้ผลดี หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้ที่ครูภาษาไทยควรทราบและควรพิจารณาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและลักษณะบทเรียนมีอยู่หลายข้อ คือ

ก. ความสนใจ

การเรียนรู้วิชาใด ๆ ก็ตาม ถ้าเด็กมีความสนใจในวิชานั้น ๆ ก็จะตั้งใจเรียน และเรียนได้ดี ฉะนั้น ครูควรคิดหาวิธีที่จะทำให้นักเรียนสนใจในบทเรียนโดยสร้างบรรยากาศที่จะทำให้นักเรียนเกิดความพร้อม เป็นการจูงใจให้อยากเรียนเสียก่อน เช่น อาจจัดทำอุปกรณ์ หรือจัดกิจกรรมบางอย่างขึ้นมาเป็นการเร้าความสนใจ เมื่อนักเรียนสนใจแล้วก็จะเรียนได้ผลดี โดยไม่ยากนัก

ข. การฝึกฝน

ได้กล่าวมาแล้วว่า ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะซึ่งต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอ ครูควรทราบหลักในการฝึกว่า ต้องฝึกจากสิ่งที่ย่างไปหาสิ่งที่ยาก และต้องฝึกบ่อย ๆ ในการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด จะเป็นการพูด การอ่าน การเขียน หรือแบบฝึกหัดหลักภาษาก็ตาม ถ้านักเรียนทำผิดก็ต้องแก้ไข จะปล่อยให้ผ่านไปโดยไม่ได้แก้ไขไม่ได้เด็ดขาด การตรวจแบบฝึกหัดอย่างสม่ำเสมอจึงเป็นสิ่งจำเป็น และในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ นั้น ครูควรชี้แจงให้นักเรียนทราบความมุ่งหมาย ด้วยว่าแก้ไขเพื่ออะไร ถ้านักเรียนเข้าใจเหตุผลว่า การแก้สิ่งเหล่านั้นเป็นประโยชน์แก่ตัวเขาเอง นักเรียนก็จะแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองด้วยความเต็มใจ มิฉะนั้นก็อาจผิดซ้ำอีก แม้จะได้แก้ไขมา ก็คงจะผิดซ้ำอีก

ค. การให้งาน

ในการให้งานแก่นักเรียน จะเป็นการอ่าน การท่องจำหรือการทำแบบฝึกหัดใด ๆ ก็ตาม เมื่อเด็กทำงานเสร็จแล้ว ครูให้เด็กมีโอกาสทราบผลงานของตนเองเสมอ เพื่อว่าถ้าผลงานไม่ดีก็จะแก้ไขให้ดีขึ้น ถ้าดีแล้ว ความสำเร็จก็จะเป็นเครื่องยุยงให้เด็กอยากเรียนให้ก้าวหน้าอีกต่อไป วิธีที่ประหยัดเวลาและแรงงานที่ได้ผลดีด้วยนั้นก็คือ ครูควรแนะแนวทางให้นักเรียนเข้าใจเสียก่อนว่า จะต้องทำอย่างไรจึงจะเรียนได้ผลดี จะได้ไม่ต้องเสียเวลาลองผิดลองถูกโดยใช่เหตุ

ง. การพลิกแพลงวิธีสอน

ในการเรียน ถ้าคร่ำเคร่งเวลานานเกินไป ทั้งร่างกายและสมองก็จะอ่อนเพลีย เหน็ดเหนื่อย ครูควรพิจารณาจัดเวลาในตารางสอนโดยกะระยะช่วง เวลาที่เหมาะสมแก่ลักษณะของบทเรียน ถ้ามบทเรียนนั้นมีกิจกรรมให้นักเรียนทำการเปลี่ยนแปลงอิริยาบถอยู่ในตัวแล้ว เด็กวัยรุ่นอาจจะเรียนติดต่อกันได้ถึง 2 - 3 ชั่วโมง แต่ถ้าเป็นการฟังครูบรรยายอย่างเดียวแล้ว เพียงชั่วโมงเดียวเด็กก็หมดความสนใจ ฉะนั้น จำเป็นต้องจัดเวลาเรียนภาษาไทยให้พอเหมาะพอดี ให้เด็กได้มีโอกาสพักผ่อนสลับกันไปด้วย เพื่อเด็กจะได้รู้สึกกระปรี้กระเปร่าอยู่เสมอ

จ. การเรียนสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิต

หลักอีกอย่าง เกี่ยวกับการเรียนรู้ก็คือ สิ่งใดที่มีประโยชน์ มีความหมายต่อชีวิต และอยู่ในวงความสนใจของนักเรียนแล้ว สิ่งนั้นจะเป็นสิ่งที่สนใจของนักเรียนและเขาจะเรียนได้ดีทั้งทำได้แม่นยำโดยไม่ต้องเคี่ยวเข็ญ สิ่งใดที่นักเรียนได้ลงมือลงแรงทำด้วยตนเอง หาวิธีแก้ปัญหาเอง มีประสบการณ์ด้วยตนเอง นักเรียนก็จะเรียนสิ่งนั้นได้ผลดีที่สุดตรงกับหลักที่ว่า เรียนด้วยการ

กระทำนั่นเอง ฉะนั้น แบบฝึกหัดภาษาไทยที่ให้นักเรียนทำ ควรเป็นเรื่องที่อยู่ในวงความสนใจของนักเรียน มิใช่เรื่องสมมติที่ไร้ความหมาย

4. หลักภาษาศาสตร์

ในการสอนภาษาไทย ถ้าครูได้ศึกษาและค้นคว้าในวิชาภาษาศาสตร์ไว้น่าง ก็จะเป็นเครื่องช่วยให้การสอนได้ผลดียิ่งขึ้น

ก. องค์ประกอบของภาษา

มนุษย์เรียนภาษาก็เพราะได้ฟัง ได้พูด ได้อ่าน ได้เขียน และได้ใช้ภาษาในวงสังคมที่ตนเองเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ผู้ที่รู้สึกว่ภาษาเป็นของเรียนยากก็เพราะไม่รู้วิธีเรียนที่ถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์ วิธีเรียนที่ถูกต้องก็คือ การเรียนรู้จักองค์ประกอบที่แท้จริงของภาษา แล้วฝึกจนคล่องแคล่ว

องค์ประกอบของภาษาไม่ว่าภาษาใด ๆ มี 3 อย่าง คือ

1. เสียง (Sound)
2. โครงสร้าง (Structure)
3. ความหมาย (Meaning)

เมื่อศึกษาองค์ประกอบของภาษาจนเข้าใจแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือ การฝึกฝนการใช้ภาษานั้นให้คล้อยตามความนิยมของสังคมที่ใช้ภาษานั้น การฝึกฝนการใช้ภาษาอยู่เสมอนี้ เป็นหัวใจของการเรียนภาษา

ข. ความเปลี่ยนแปลงของภาษา

ตามหลักภาษาศาสตร์ถือว่า ภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยและความนิยม ฉะนั้นไม่ควรตั้งเกณฑ์ที่ตายตัวในการสอน แต่ระเบียบแบบแผนของภาษาก็จำเป็นต้องมีไว้ เพื่อเป็นเครื่องยึดให้ภาษาดำรงอยู่และให้เป็นที่ยอมรับร่วมกัน ในบรรดาผู้ใช้ภาษาเดียวกันในการเรียนภาษา ครูจึงควรแนะนำให้นักเรียนรู้จักสังเกตความเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ และให้รู้จักเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ และความนิยม

ค. ภาษาที่ใช้ในวรรณคดี

สำหรับในวรรณคดีนั้น เป็นภาษาหนังสือที่กวีแต่งขึ้นด้วยอารมณ์สะเทือนใจ ผู้แต่งมุ่งเล็งความไพเราะของเสียง และความเหมาะสมแห่งความหมายในถ้อยคำ เพื่อให้ผู้อ่านและผู้ฟังเห็นเป็นภาพขึ้นในใจ หรือทำให้ประทับใจจนผู้อ่านและผู้ฟังเกิดอารมณ์สะเทือนใจตรงกับผู้แต่ง

ที่รู้สึกมาก่อน ฉะนั้น การเรียนภาษาในรูปของวรรณคดีจึงเป็นการเลือกเรียนที่ยากและลึกซึ้งสลับซับซ้อนกว่าการเรียนวิธีการใช้ภาษาตามธรรมดา นักเรียนจะต้องเรียนรู้จักคุณค่าของสุนทรียภาพ คือศิลปะ และความไพเราะงดงามของวรรณคดีด้วย

ในการสอนให้เด็กพัฒนาการทางสุนทรียภาพนั้น นักการศึกษาได้ค้นพบว่า ต้องดำเนินการปลูกฝังทีละน้อย ๆ ให้เด็กค่อย ๆ เคยชินกับสิ่งสวยงามไพเราะลึกซึ้ง การบังคับเคี่ยวเข็ญหรือให้นิยมตามครูหรือผู้ใหญ่ ไม่ทำให้เกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพอย่างแท้จริงขึ้นมาได้ เด็กจะต้องเกิดความซาบซึ้งในความไพเราะงดงามนั้นขึ้นมาเองและสามารถระบายความรู้สึกนั้น ๆ ออกมาให้ผู้อื่นทราบได้ หรือสามารถสร้างสรรค์บทกวีอันไพเราะขึ้นมาเองได้ จึงจะเรียกว่าเด็กได้เข้าใจถึงรสของวรรณคดีอย่างแท้จริง แต่สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนี้ เพียงแต่ให้รู้จักรสไพเราะของวรรณคดี และรู้จักหาความสุข ความเพลิดเพลินจากการอ่านวรรณคดีพอเป็นพื้นฐานสำหรับเรียนวรรณคดีให้ลึกซึ้งต่อไป ก็นับว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจแล้ว

ง. ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่มุ่งความเพลิดเพลินและความไพเราะ เหมือนกับภาษาวรรณคดี แต่มุ่งเอาผลสำเร็จในการสื่อความหมายเป็นสำคัญ ภาษาจะสื่อความหมายได้สำเร็จต้องเป็นภาษาที่ก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ระหว่างผู้สื่อความหมายและผู้รับทราบความหมายในเวลาอันรวดเร็วพอสมควรความถนัดในการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายแจ่มแจ้ง กระชับรัดกุม เป็นที่นิยมและสละสลวยเป็นศิลปะขั้นสูงขึ้นไป

อาจกล่าวได้ว่า การใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน มีทั้งการใช้ประโยชน์และศิลปะการใช้ภาษาก็เหมือนกับสิ่งอื่น ๆ คือมีทั้งการใช้ภาษาที่ไม่ดีซึ่งเรียกว่าภาษาต่าง ๆ ซึ่งเป็นภาษาดำกว่ามาตรฐานการใช้ภาษา จะได้ผลสมความคาดหวัง ต้องอาศัยหลักเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งผู้สื่อความหมายและผู้รับทราบความหมายได้ยึดถือร่วมกัน เพราะฉะนั้น หลักภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนการใช้ภาษา

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนมินิคอร์ส

ความหมายของชุดการสอนมินิคอร์ส

แอลเลน และเวลเลต (Allen and Vellete. 1977 : 12) ให้ความหมายว่า มินิคอร์ส เป็นหน่วยการสอนระยะสั้นที่ใช้เวลาเพียง 1 ควอเตอร์ หรือ 1 เทอม และระดับชั้นที่ใช้มินิคอร์สบ่อยที่สุดคือระดับ 3 และระดับ 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยธรรมชาติมินิคอร์สนี้จะกำหนดตามความสนใจของนักเรียนและสมรรถภาพของครู

ศูนย์พัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยแมคควอรี [Center for Advancement of Teaching (C.A.T.) Macquarie University. 1980 : Introductory] อธิบายไว้ว่า มินิคอร์ส เป็นโครงการเรียนที่มีเนื้อหาจบในตัวเอง สามารถใช้ได้กับกลุ่มและรายบุคคล การเรียนรู้ในมินิคอร์ส อาศัยสื่อและยุทธวิธีหลายแบบ มีจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจนและจำกัด สามารถเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนได้ในระยะเวลาอันสั้น ปกติใช้เวลาเพียง 1 วัน หรือน้อยกว่านี้

อาเปด (Apeid. 1982 : 4) ให้ความหมายว่า มินิคอร์ส คือรายวิชาย่อยซึ่งยืดหยุ่นได้และเนื้อหาจบสมบูรณ์ในตัวเอง เป็นการฝึกงานเป็นกลุ่ม ปกติการเรียนรู้ใช้สื่อและยุทธวิธีหลายรูปแบบพร้อมทั้งจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ชัดเจน จนสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ในระยะเวลาอันสั้น มีพื้นฐานการสร้างจากรูปแบบทางเทคโนโลยีการศึกษาไม่จัดเป็นชุดเพื่อใช้เรียนอิสระและไม่สร้างเป็นส่วนย่อยประกอบวิชาใดโดยเฉพาะ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2528 : 4) ให้ความหมายว่า มินิคอร์ส คือชุดการอบรมที่มีความยืดหยุ่นและเบ็ดเสร็จในตัวเองอย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งใช้ได้กับบุคคล หรือกลุ่มบุคคลจะใช้สื่อและยุทธวิธีหลายประการ มีจุดประสงค์ชัดเจน สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ในระยะเวลาอันสั้นใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นหลัก มิได้จัดเป็นกล่องให้ศึกษาโดยอิสระ ไม่สร้างเป็นหน่วยย่อยประกอบวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นการเฉพาะ เนื้อหาจบในตัวเองและสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ มินิคอร์ส เน้นที่กลุ่มสัมพันธ์มากกว่าการศึกษาเป็นรายบุคคลแต่เพียงอย่างเดียว

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2528 : 113) ให้ความหมายว่า มินิคอร์ส เป็นชุดการสอนหรือชุดการอบรมสำหรับรายวิชาหนึ่ง ๆ มีความยืดหยุ่นและจบสมบูรณ์ในตัวเอง เน้นวิธีการเชิงระบบมีวัตถุประสงค์ชัดเจน มีขั้นตอนการดำเนินการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ให้บรรลุเป้าหมายได้ภายในระยะเวลาอันสั้น ๆ เช่น 2 - 3 วัน หรือ 4 - 8 ชั่วโมง ใช้เทคโนโลยีทางการ

ศึกษามาช่วยเสริมในการวางแผนการสอน เน้นการจัดกิจกรรมในลักษณะปฏิสัมพันธ์สำหรับผู้เรียนเป็นกลุ่ม ใช้โสตทัศนูปกรณ์ สื่อการเรียน และกลวิธีการสอนหลายแบบ ผู้สอนมีหน้าที่ดำเนินการสอน และควบคุมกิจกรรมให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ชุดการสอนนี้ ไม่ได้จัดเป็นชุดเพื่อการศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นหน่วยย่อยของรายวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เน้นการจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่ม

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า มินิคอร์สคือชุดการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อใช้สอนเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่ง โดยนำมาจัดเรียงลำดับขั้นตอนให้เป็นระบบรัดกุม มีคุณลักษณะตอบสนองความต้องการของผู้เรียนจบสมบูรณ์ในตัวเอง มีจุดประสงค์การเรียนการสอนที่เด่นชัด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดหมายทางการเรียนได้ภายในระยะเวลาสั้น ๆ โดยกำหนดกิจกรรม เวลา และสื่อการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน เน้นกิจกรรมกลุ่มมากกว่ารายบุคคล มุ่งฝึกทักษะและส่งเสริมการร่วมกิจกรรมจากสื่อ และยุทธวิธีหลายแบบ โดยมีครูเป็นผู้คอยแนะนำช่วยเหลือ

ประวัติความเป็นมาของชุดการสอนมินิคอร์ส

ชุดการสอนมินิคอร์ส พัฒนามาจากความคิดของบทเรียนโมดูล โดยเริ่มใช้ครั้งแรกในประเทศอเมริกา เมื่อ ค.ศ. 1973 มีลักษณะที่สำคัญคือ ใช้เวลาในการเรียนการสอนสั้น ๆ โดยใช้สื่อและยุทธวิธีต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจว่า เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างรอบคอบ และจุดประสงค์เหล่านี้เป็นแนวทางในการใช้ยุทธวิธี และ สื่อการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์เหมาะสมที่สุด ส่วนที่ต่างจากโมดูลก็คือ มินิคอร์สไม่ได้สร้างขึ้นเพื่อการเรียนเป็นรายบุคคล อาเพต (Apeid) สรุปขั้นตอนการพัฒนาแนวคิดของชุดการสอนมินิคอร์ส จากการถ้อยแถลงความคิดของรายวิชาปกติ (Conventional Course) เป็นการเรียนการสอนโดยการบรรยาย การประชุมปฏิบัติการ และการกวดวิชา

ในระยะต้นและกลางทศวรรษที่ 19 การเรียนการสอนยังเป็นการบรรยาย การปฏิบัติการ ในโรงฝึกงาน การกวดวิชาปกติ แต่เริ่มมีการรวบรวมเนื้อหาเป็นชุด มีการใช้เครื่องโสตทัศนูปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน สามารถเรียนด้วยตนเองได้ ตลอดจนเป็นการเรียนแบบกึ่งโปรแกรม และเริ่มมีการวางรูปแบบการเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

พอถึงปลายทศวรรษที่ 19 รายวิชาในแต่ละสัปดาห์ของภาคเรียนหนึ่ง มีการวางแผนการสอนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยสัมพันธ์กับจุดประสงค์ทั่วไป ซึ่งจุดประสงค์เฉพาะของสัปดาห์แรกจะสัมพันธ์กับจุดประสงค์ของบทเรียนในสัปดาห์ต่อไป และแต่ละจุดประสงค์ย่อยในแต่ละสัปดาห์จะรวมเป็น

จุดประมุงหมายรวมของรายวิชาทั้งหมด ความคิดนี้ทำให้เกิดการแบ่งเนื้อหาเป็น โมดูลและแยกย่อยเป็นชั้น ๆ เพื่อให้บทเรียนต่อกันเป็น โมดูลตามลำดับ โดยมีสื่อโสตทัศนูปกรณ์เสริม

ระหว่างปลาย ค.ศ. 1960 ถึงต้น ค.ศ. 1970 การพัฒนาการเรียนการสอนระยะนี้เป็น การปรับปรุงแต่ละหน่วยหรือโมดูลเพื่อให้เป็นอิสระแต่ละหน่วยวิชา ผู้เรียนสามารถจัดลำดับบทเรียนต่าง ๆ ให้เหมาะสมตามพื้นฐาน และความสนใจของตน ต่อมา มีการเปลี่ยนแปลงให้มีการเตรียมบทเรียนเรียนโมดูลเพิ่มขึ้น เพื่อให้นักเรียนเลือกได้ตามความสนใจ และเกี่ยวข้องกับ การเรียนของตนได้ โดยหลีกเลี่ยงวิชาอื่นที่ใช้เวลาเรียนในเวลาเดียวกันได้ การบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้นอยู่กับ การเลือกและการจัดลำดับ โมดูลของนักเรียน โดยทั่วไปจะมีวิชาหลักเป็นวิชาบังคับ และวิชาเลือกให้ เลือกเรียนได้ การเรียนในระยะนี้คงใช้สื่อด้านโสตทัศนูปกรณ์ ประกอบ

ในปี ค.ศ. 1970 การเรียนในรายวิชาปกติ ลดความเชื่อถือลง ให้ความสนใจต่อหน่วยการเรียนการสอนเล็ก ๆ ที่เชื่อมโยงและยึดหยุ่น ได้นี้มีเพิ่มขึ้น การพัฒนาบทเรียนแต่ละ โมดูล จึงได้แยกออกเป็นหน่วยการเรียนอิสระอย่างสมบูรณ์ เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนเป็นโครงการเฉพาะ ระยะนี้การจัดรายวิชาการสอนที่มีสื่อเสริมธรรมชาติถูกทอดทิ้ง ไปโดยนำบทเรียน โมดูลที่มีการจัดรูปแบบต่าง ๆ พร้อมกันมีสื่อเป็นเครื่องช่วยสอน ตั้งแต่สิ่งพิมพ์อย่างง่าย จนถึงระบบการใช้สื่อประสมที่ซับซ้อนมากขึ้นมาใช้ ที่สำคัญคือ โมดูลแต่ละบทจะเน้นที่รูปแบบกึ่งโปรแกรมและเรียนได้ด้วยตนเอง

การพัฒนาขั้นสุดท้ายในระยะกลางทศวรรษที่ 19 คือการคิดทบทวนเกี่ยวกับลักษณะธรรมชาติของหน่วยการเรียนอิสระแต่ละหน่วยว่า ถ้ามีการวางแผนสร้างบทเรียน โมดูลอย่างรอบคอบที่สุดแล้ว ก็จะทำให้สามารถสร้างชุดการสอนที่สมบูรณ์แบบในตัวเองได้ และมีคุณค่าในตัวเอง จากการศึกษาพบว่า การที่ผู้เรียนแต่ละคนสามารถพัฒนาการเรียนรู้อย่างได้ จะมีประโยชน์มาก บางครั้ง การทำงานกลุ่มที่มีตั้งแต่ 2 คน ถึงกลุ่มผู้เรียนขนาดใหญ่คือ 40 คน น่าจะเป็นลักษณะการเรียนที่สามารถดำเนินการในรูปแบบโมดูลได้ จึงทำให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ๆ ก็ตามที่ดำเนินการภายในระยะเวลาไม่กี่วันหรือไม่กี่ชั่วโมง ดังนั้น ชุดการสอนมินิคอร์สจึงได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นในที่สุด

ปี ค.ศ. 1972 เรกซ์ เมเยอร์ (Rexz Meyer) แห่งศูนย์พัฒนาการสอนมหาวิทยาลัยแมคควอร์รี ประเทศออสเตรเลีย (C.A.T.) ได้สร้างชุดการสอนมินิคอร์ส และนำมาทดลองใช้เพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสม ใช้เวลาในการทดลองปรับปรุงแก้ไข 2 ปี ดังนั้น ในปี ค.ศ. 1974 ศูนย์ C.A.T. จึงได้พัฒนาชุดการสอนมินิคอร์ส ที่มีลักษณะค่อนข้างสมบูรณ์มีรูปแบบการสอนที่กระชับรัดกุมสามารถนำมาใช้พัฒนาและสร้างเสริมทักษะการสอนแก่ครูได้ และได้ชุดการสอน

มินิคอร์สในการอบรมบุคลากรโดยตลอด ต่อมา สมาคมทรัพยากรทางการศึกษาแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ (The Educational Resociation of New South Wales) ได้นำชุดมินิคอร์สไป ทดลองใช้ กับครู เกี่ยวกับการเลือกใช้เครื่องมือ โสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำวัสดุที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ (Meyer. 1975 : 5)

สำหรับประเทศไทยนั้น ในปี พ.ศ. 2522 กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ส่ง กรรมการ แย้มเกษร (ประภัสสร ชัยชนะ. 2529 : 12 อ้างอิงมาจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2522) ไปรับการอบรมเกี่ยวกับการสอนมินิคอร์สที่ศูนย์แห่งมหาวิทยาลัยแมคควอรี ประเทศออสเตรเลีย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ดำเนินการสร้างสื่อ เพื่อการอบรม ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 รายวิชามินิคอร์ส โดยได้รับความช่วยเหลือ จากองค์การยูเนสโก (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2528 : 1) ใช้เวลาในการสร้างและทดลอง ประมาณ 2 ปี 6 เดือน และสร้างสื่อที่เป็นชุดฝึกอบรมระยะสั้นได้จำนวน 21 รายวิชาในกลุ่ม 6 วิชา คือ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิชาชีพ ทั้งนี้ เพื่อนำไปอบรมครูให้เกิดทักษะอันจะนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของตนอีกทอดหนึ่ง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2528 : 73)

ความแตกต่างระหว่างชุดการสอนมินิคอร์สและบทเรียน โมดูล

จากประวัติความเป็นมาของชุดการสอนมินิคอร์ส เห็นได้ว่า เป็นการพัฒนามาจากบทเรียน โมดูล จึงมีลักษณะใกล้เคียงกัน เกิดความสับสนในการทำความเข้าใจ ในที่นี้ผู้วิจัยเสนอให้เห็นความแตกต่าง ดังนี้

ความหมายของบทเรียน โมดูล

กาญจนา เกียรติประวัติ (2520 : 185) ได้ให้ความหมายของบทเรียน โมดูล ว่า บทเรียน โมดูลเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย โมดูลอาจจะมีรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น สไลด์ ภาพ การทดลอง หรือหนังสือ และเอกสาร ขึ้นอยู่กับประโยชน์ใช้สอยของแต่ละวิชา

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2525 : 5) ได้ให้คำอธิบายว่า บทเรียนโมดูลคือ ชุดการสอนที่สร้างขึ้นสำหรับหน่วยการสอนหน่วยหนึ่ง ๆ ของรายวิชา มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียน ได้เรียนด้วยตนเองแต่ละหน่วย ก่อนที่จะเรียนหน่วยต่อไป นักเรียนสามารถควบคุมระยะเวลาของการเรียนและเนื้อหาให้เหมาะสมกับตนเองได้ อาจศึกษาด้วยตนเอง หรืออาจใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ ก็ได้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 121) กล่าวว่า บทเรียนโมดูล หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ แสดงถึงสมรรถภาพของครู หรือฝึกสมรรถภาพการเป็นครูอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างก็ได้ รูปแบบของโมดูลนั้น จะเป็นบทเรียนหรือหน่วยหนึ่งหน่วยใดที่สำเร็จในตัวเอง สร้างขึ้นมาเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แน่นอนและชัดเจน โมดูลหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยสื่อการเรียนต่าง ๆ ที่จำเป็น ซึ่งจำทำให้ผู้เรียนได้ความรู้และแสดงสมรรถภาพได้ตามที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ของ โมดูลนั้น ๆ

สรุปแล้ว บทเรียน โมดูล คือหน่วยการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาจบในตัวเอง มีลักษณะเป็นกึ่งโปรแกรมสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง บทเรียน โมดูลออกแบบเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลในการเรียนตามจุดประสงค์ภายในระยะเวลาอันสั้น ปกติมักใช้เวลาเพียง 2 - 3 วัน หรือน้อยกว่าบทเรียน โมดูลที่สร้างขึ้นโดยมีพื้นฐานทางเทคโนโลยีทางการศึกษา มักจะจัดเป็นกล่องหรือเป็นชุดการเรียนเพื่อการใช้เป็นอิสระ อาจเป็นหน่วยหนึ่งของรายวิชาใดวิชาหนึ่งก็ได้ มีส่วนประกอบ ดังนี้ (Greager and Murry. 1971 : 4)

1. วัตถุประสงค์
2. ทักษะเบื้องต้นที่จำเป็นแก่ผู้เรียน
3. จุดมุ่งหมายทางการสอน
4. แบบทดสอบก่อนการเรียน
5. เครื่องมือเสริมบทเรียน โมดูล ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น
6. โปรแกรมบทเรียน โมดูล
7. ประสิทธิภาพที่สัมพันธ์กับบทเรียน
8. แบบทดสอบหลังการเรียนการสอน
9. การประเมินผลการเรียน

ส่วนความหมายของชุดการสอนมินิคอร์สนั้น อาเพด (Apeid. 1782 : 4) ให้ความหมายว่า มินิคอร์ส คือรายวิชาย่อยที่ยืดหยุ่นได้ มีเนื้อหาจบสมบูรณ์ในตัวเอง หรือเป็นการฝึกงานเป็นกลุ่ม ปกติการเรียนรู้โดยใช้สื่อและยุทธวิธีหลายแบบพร้อมกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ชัดเจน และสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ในการเรียนได้ในระยะเวลาอันสั้น ภายใน 2 - 3 วัน หรือน้อยกว่านี้ มีพื้นฐานการสร้างจากรูปแบบทางเทคโนโลยีทางการศึกษา ไม่จัดเป็นชุดเพื่อใช้เรียนอิสระ และไม่สร้างเป็นหน่วยย่อยประกอบวิชาใดวิชาหนึ่ง โดยเฉพาะ

นอกจากนี้ชุดการสอนมินิคอร์ส และ บทเรียน โมดูลมีความแตกต่างกันทั้งในส่วนประกอบคุณลักษณะ ตลอดจนการสร้าง ซึ่งพอสรุปความแตกต่างที่เห็นได้ชัด ดังนี้

ตาราง 1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของชุดการสอนมินิคอร์ส และบทเรียน โมดูล

ชุดการสอนมินิคอร์ส	บทเรียน โมดูล
1. ดำเนินตามขั้นตอนทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ	1. ใช้สื่อการเรียนต่าง ๆ ที่จำเป็น
2. เป็นชุดการสอนที่ครูเป็นผู้ใช้	2. เป็นหน่วยการเรียนที่นักเรียนเป็นผู้ใช้
3. เรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคลก็ได้แต่เน้นกระบวนการกลุ่มและเน้นการฝึกทักษะบุคคล	3. เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นส่วนบุคคล
4. ผู้เรียนต้องบรรลุจุดประสงค์ในระยะเวลาที่กำหนด	4. ผู้เรียนใช้เวลาอย่างน้อยตามความสามารถของตนเอง
5. ผู้เรียนทำกิจกรรมเหมือน ๆ กันด้วยวิธีวิเคราะห์ระบบ	5. ผู้เรียนใช้เวลาอย่างน้อยตามความสามารถของบุคคล
6. ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดการและปรับปรุงการสอน	6. ผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษา
7. ไม่เป็นหน่วยหนึ่งของรายวิชาใดโดยเฉพาะ	7. เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาใดวิชาหนึ่ง

ส่วนประกอบของชุดการสอนมินิคอร์ส

ชุดการสอนมินิคอร์สมีส่วนประกอบ 6 ส่วน ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน.

2528 : 6)

1. หลักการและเหตุผล คำแนะนำ จุดมุ่งหมาย และวิธีใช้ โครงสร้าง แบบแผน การสอน
2. รายละเอียด หรือคู่มือครูในการดำเนินการ
3. กิจกรรมผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุดในการเรียน
4. การประเมินผล ใช้วิธีสังเกตการทำงานของนักเรียน การตอบคำถาม การสรุปการเรียนรู้ของนักเรียน
5. เนื้อหาเสริม เพื่อแสดงหาความรู้เพิ่มเติม
6. อุปกรณ์ สื่อ แผนภูมิ ฯลฯ สำหรับครูใช้ประกอบการเรียนการสอน

ลักษณะของชุดการสอน

ชุดการสอนมินิคอร์สที่พัฒนามาจากมหาวิทยาลัยแมคควอรี ออสเตรเลีย มีคุณลักษณะ ดังนี้ (Apeid. 1982 : 6 - 8)

1. การตอบสนองความต้องการ มินิคอร์สแต่ละชุด ออกแบบเพื่อให้ผู้เรียนพบความต้องการเฉพาะเรื่อง โดยอาศัยเทคโนโลยีทางการศึกษา
2. จบสมบูรณ์ในตัว มินิคอร์สแต่ละชุดจบสมบูรณ์ในตัวเองทั้งหมด และไม่ขึ้นกับมินิคอร์สอื่นใดในชุดอื่น ๆ
3. ใช้เวลาในการเรียนการสอนระยะสั้น มินิคอร์สแต่ละชุดควรให้เกิดการเรียนรู้ภายใน 8 ชั่วโมง บางครั้งแบ่งเป็น 4 ชั่วโมงก็ได้
4. มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน ด้วยเหตุที่มินิคอร์สใช้เวลาเพียง 8 ชั่วโมง ดังนั้น จุดประสงค์ที่ชัดเจนจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะจะสามารถบรรลุได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด
5. มุ่งการฝึกทักษะ เน้นทักษะและประสบการณ์ โดยเน้นทักษะในการปฏิบัติ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาใช้ในลักษณะกลุ่มมากกว่าเฉพาะตัวบุคคล

6. มีการร่วมกิจกรรมอย่างกว้างขวาง มีลักษณะสำคัญของมินิคอร์ส คือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ร่วมกิจกรรมที่มีพื้นฐานต่างกัน

7. ใช้กิจกรรมการเรียนรู้หลายแบบ มินิคอร์สชุดหนึ่ง จัดยุทธวิธีการเรียนรู้หลายอย่างที่เหมาะสมต่อการบรรลุผลการเรียนตามจุดประสงค์

8. มีสื่อการเรียนการสอนหลายประเภท มินิคอร์สจะเสนอเนื้อหา โดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สิ่งพิมพ์ เทป-โทรทัศน์ สไลด์ ภาพยนตร์ สไลด์-เทป โสตทัศนูปกรณ์ และสื่ออื่น ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

9. เป็นโครงการเรียนที่เตรียมโครงสร้างไว้แล้ว แต่ละมินิคอร์สมีการวางแผนและการกำหนดหน่วยลำดับหน่วยการสอนไว้อย่างละเอียดแล้วทุกหน่วย กิจกรรมกำหนดยุทธวิธีโดยมีความสัมพันธ์กับสื่อ เนื้อหา เวลา และวัตถุประสงค์เป็นอย่างดี

10. ใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการคิดเสนอกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยจัดกิจกรรมในลักษณะปลายเปิด ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดเป็นอิสระมากขึ้น

11. มีกลวิธีที่นำมาสู่การเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง เนื่องจากเป็นชุดการสอนที่เป็นการพัฒนาการสอนของครู และเป็นการพัฒนาทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงเปิดโอกาสให้มีการทบทวนและวิเคราะห์ยุทธวิธีที่ใช้ในชุดการเรียนการสอน

12. มียุทธวิธีที่สามารถนำมาใช้ได้ เป็นการรวมกลวิธีต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมทักษะพิเศษตามความต้องการของผู้เรียน

13. มีการประเมินผล เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของชุดการสอนมินิคอร์ส มีการศึกษาข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนต่อไป

14. มีการติดตามผล มีบริการให้คำปรึกษาแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทุกคน

15. มีการออกแบบ ชุดการสอนมินิคอร์สแต่ละชุดสร้างขึ้นโดยใช้พื้นฐานเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ระบบ แต่ละกิจกรรมจะจัดให้ในลักษณะ

ปัจจัยป้อน----->กระบวนการ----->ผลผลิต

(Input)

(Process)

(Output)

ขั้นตอนการสร้างชุดการสอนมินิคอร์ส

ชุดการสอนมินิคอร์ส มีพื้นฐานมาจากรูปแบบเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยในขั้นแรกของการสร้างใช้ทฤษฎีวิเคราะห์ระบบที่ร่วมกันวางแผน โดยนักเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้ชำนาญการพัฒนากลยุทธ์ ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหา โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ดำเนินการตามขั้นตอนวิเคราะห์ระบบ (Apeid. 1982 : 9)

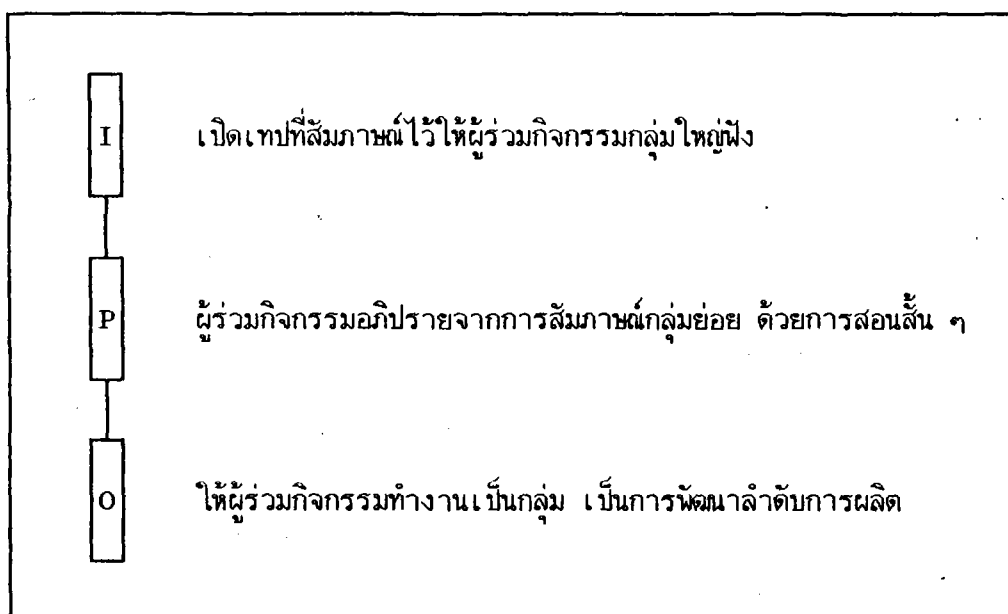
ตาราง 2 ขั้นตอนของมินิคอร์สตามทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ

กระบวนการและขั้นตอนตามระบบ ของทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ	คำอธิบายประกอบ
1. กำหนดความต้องการและความจำเป็น	1. ความต้องการและความจำเป็น คือสิ่งที่ได้จากความต้องการ และปัญหาที่วิเคราะห์แล้ว ซึ่งจะเป็นหลักการและเหตุผลของการสร้างมินิคอร์ส
2. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย	2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้รับบริการของรูปแบบนี้ ได้แก่ ผู้เข้าร่วมรับการอบรม ผู้เรียน ผู้ที่ประสงค์จะหาความรู้เพิ่มเติม
3. กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป	3. แม้ว่าจะเรียกวัตถุประสงค์ทั่วไป แต่ต้องเฉพาะเจาะจงและชัดเจนตรงกับความต้องการและความจำเป็น
4. กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ	4. วัตถุประสงค์เฉพาะทุกข้อจะต้องเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติและวัดได้
5. สำนวความเป็นไปได้ของทรัพยากร สื่อ และข้อมูล	5. ทั้งนี้เนื่องจาก ชุดการสอนมินิคอร์สมีโครงการที่แน่นอน ใช้ระยะเวลาสั้นและหวังผลสัมฤทธิ์สูง ฉะนั้นทรัพยากร สื่อ ข้อมูล และเอกสารต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่สุด

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนการและขั้นตอนตามระบบ ของทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ	คำอธิบายประกอบ
6. การเขียนโครงสร้าง	6. โครงสร้างจะต้องมีการกำหนดเวลาที่แน่นอน แต่ละกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้แต่ละข้อ และมีปัจจัยป้อน (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) รวมทั้งลักษณะของกลุ่มสื่อตัวอย่างชัดเจน เพื่อการสร้างกิจกรรมในชั้นรายละเอียด
7. การพัฒนากิจกรรมและสื่อประกอบโครงการ	7. ในการพัฒนากิจกรรมตามโครงสร้างประกอบด้วย 7.1 คำอธิบายรายวิชา 7.2 คู่มือดำเนินกิจกรรมสำหรับครู 7.3 รายละเอียดกิจกรรมสำหรับผู้เรียน 7.4 เอกสารประกอบความรู้ 7.5 การประเมินผลและเครื่องมือ 7.6 สื่อที่ใช้ประกอบ
8. การทดลอง	8. เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนมาจากต่างที่กันการทดลองควรทำหลายครั้ง เพื่อจะได้ข้อมูลที่เชื่อมั่นได้
9. การปรับปรุงแก้ไข	9. ขั้นตอนนี้เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก แต่จำเป็นต้องทำอย่างยิ่ง เพื่อการพัฒนาทางคุณภาพ และผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอน รูปแบบจึงควรอยู่ในลักษณะที่สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ตลอดเวลา

2. ใช้พื้นฐานของเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมทุกโปรแกรมการเรียนรู้จะเสนอกิจกรรมในลักษณะของปฏิกิริยาลูกโซ่ การเร้าและการตอบสนอง (Stimulus Response Chains) โดยการตอบสนองแต่ละครั้ง ทำให้เกิดแรงเสริม เช่น ความพอใจต่อตนเอง การยอมรับในกลุ่มและอื่น ๆ พื้นฐานเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนาชุดการสอนมินิคอร์สคือ รูปแบบ Input----->Process----->Output เป็นคุณสมบัติของมินิคอร์ส เช่น การเล่นเกมและการใช้เครื่องบันทึกเสียง ดังภาพประกอบต่อไปนี้

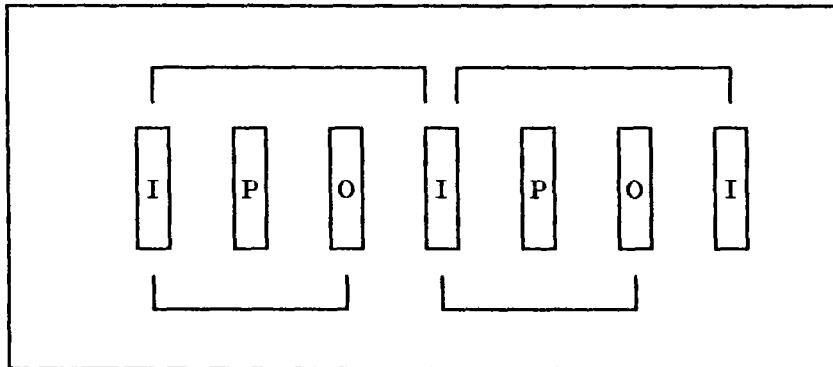
ภาพประกอบ 1 แผนภูมิวงจร I-P-O ของชุดการสอนมินิคอร์ส

ขั้นการสร้างชุดการสอนมินิคอร์ส

ชุดการสอนมินิคอร์ส มีพื้นฐานการสร้างมาจากรูปแบบเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยในขั้นแรกของการสร้าง ใช้ทฤษฎีวิเคราะห์ระบบที่ร่วมกันวางแผน โดยนักเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้ชำนาญการพัฒนาหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหา โดยมีขั้นตอน ดังนี้

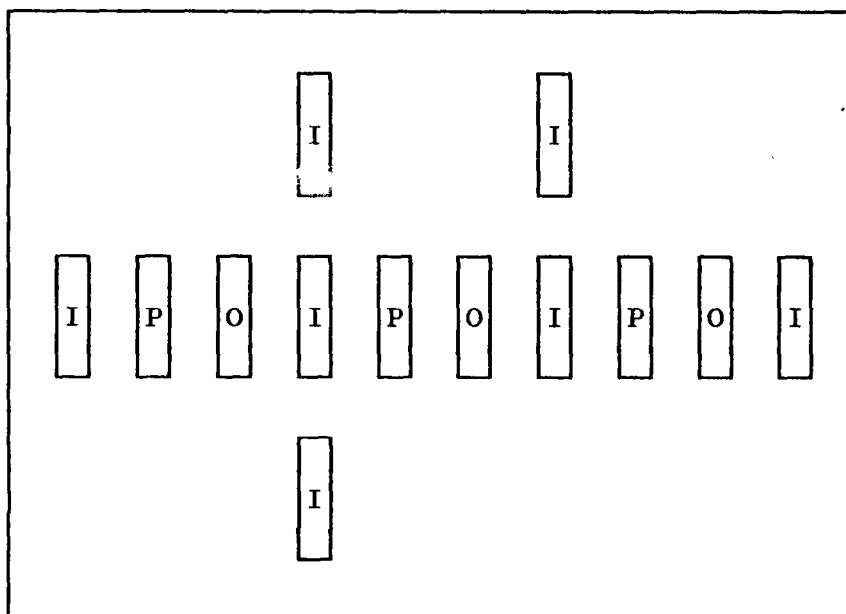
1. ดำเนินการตามขั้นตอนวิเคราะห์ระบบ (Appeid. 1982 : 9)

วงจรใน Input----->Process----->Output เชื่อมโยงกันเป็น
เส้นตรง แต่ครั้งจะมีผลกับมินิคอร์สในชุดนั้น ๆ และในวงจรต่อไปนี้ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 วงจร I-P-O ในชุดการสอนมินิคอร์ส

ในบางโปรแกรม วงจรหนึ่งอาจมีกระบวนการ Input ตั้งแต่ 2 หรือมากกว่าก็ได้
ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ตัวแปรต่าง ๆ ของวงจรมินิคอร์ส

การสอนที่เป็นระบบ

เมเยอร์ (Meyer. 1978 : 2 - 4) กล่าวถึงการสอนที่เป็นระบบว่า การสอนหมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละคน การสอนที่ดีจะสามารถสัมฤทธิ์ผลได้ต้องมีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบ ผู้สอนสามารถศึกษาและกำหนดพฤติกรรมใหม่ ๆ กำหนดเนื้อหา วิธีสอน และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพไวล่วงหน้า โดยในแผนการสอนดังกล่าว ต้องมีการประเมินผลการเรียนการสอนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมไวล่วงหน้า เพื่อตรวจสอบผลการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอน

แนวคิดเชิงระบบ (Systems Analysis) เป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาขึ้นใหม่โดยมีเป้าหมายที่มีความต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์สอดคล้อง และมีประสิทธิภาพด้วยพร้อมกันไป กิจกรรมทุกอย่างที่ดำเนินไปอย่างมีระบบจะต้องได้รับการประเมิน วิเคราะห์ ถึงคุณค่า ความสำคัญและประสิทธิภาพ ที่ได้รับสอดคล้องกับเป้าหมายมากน้อยเพียงใดอยู่ตลอดเวลา

รูปแบบการสอนตามทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ (System Approach) (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2527 : 2) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละคนตามรูปแบบการสอนที่เป็นระบบนั้น มีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้ (ภาพประกอบ 5)

ขั้นที่ 1 กำหนดความต้องการของผู้เรียนเป็นพฤติกรรม

ก่อนดำเนินการสอนจำเป็นต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนให้มากที่สุด เช่น ผู้เรียนเรียนรู้อะไรมาบ้างแล้ว เคยเรียนหรือกำลังเรียนวิชาอะไรที่สัมพันธ์กับวิชานี้บ้าง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านมาเป็นอย่างไร ต้องมีการทดสอบก่อนเริ่มเรียนหรือไม่ เพราะข้อมูลเหล่านี้จะมีผลต่อการกำหนดขอบเขตของจุดมุ่งหมาย การเลือกเนื้อหา และความรู้ที่นักเรียนควรจะได้รับ

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดประสงค์

เป็นขั้นที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนจะช่วยให้ครูและผู้เรียน ดำเนินการเรียนการสอนไปตามขอบข่ายที่กำหนด และจำเป็นต้องมีการกำหนดความรู้ ทักษะ และทัศนคติรวมถึงความรับผิดชอบด้วย

ขั้นที่ 3 กำหนดเนื้อหา

เป็นการกำหนดเนื้อหาและจัดลำดับเนื้อหาวิชาเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด

ขั้นที่ 4 กำหนดกลวิธี วิธีสอน กลุ่ม เวลา แหล่งทรัพยากร

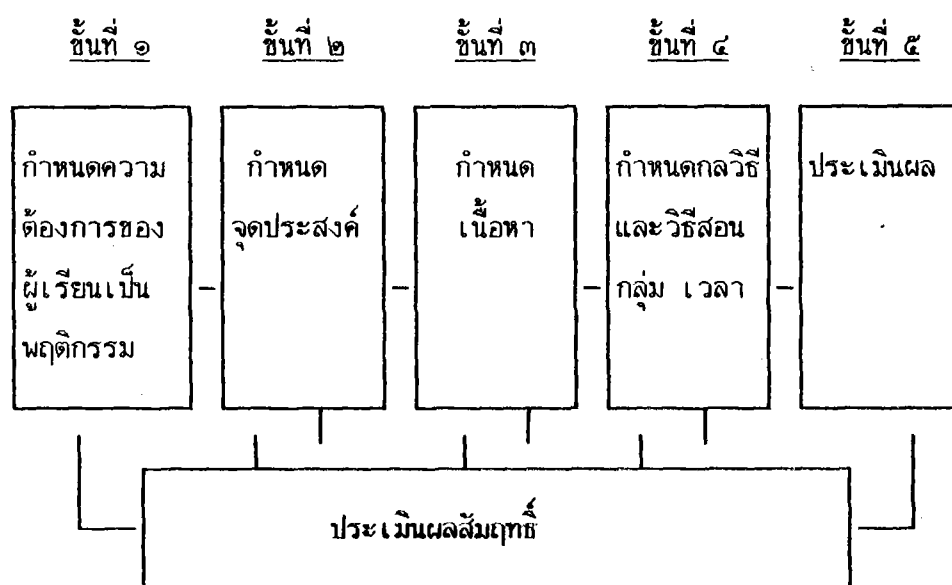
กลวิธี หมายถึง การสอนทั่ว ๆ ไปที่นำมาประยุกต์ใช้กันแต่ละหัวข้อรายวิชา เช่น การบรรยาย การแบ่งกลุ่มกิจกรรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ ส่วนวิธีสอน หมายถึง การใช้กิจกรรมเข้าช่วยเสริม เช่น ในกลุ่มย่อย อาจมีวิธีสอนหลาย ๆ แบบ ได้แก่ การตอบสนองบทบาท สมมติ การตอบปัญหาสั้น ๆ เป็นต้น กลวิธีจะใช้เมื่อจบเนื้อหาแต่ละหัวข้อ ส่วนวิธีการสอนจะใช้เมื่อมีการแบ่งกลุ่ม จัดเวลา และแบ่งช่วงเวลาแล้ว สำหรับทรัพยากร ควรกำหนดลงไปว่าจะใช้อะไร รวมถึงอุปกรณ์การเรียนการสอนด้วย

ขั้นที่ 5 การประเมินผลย่อยของขั้นที่ ๑ - ๔ และประเมินพฤติกรรมของผู้ผ่านการเรียน ต้องมีการกำหนดรูปแบบของการประเมินผลทุกขั้นตอนไว้ล่วงหน้า ได้จากจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ การวัดผลนั้นจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา วิธีการ และมุ่งคำนึงถึงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์และกระบวนการเรียนรู้เป็นสำคัญ

ขั้นที่ 6 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการทั้งหมด (การประเมินผลการสอน)

การสอนที่ดีจะต้องมีวิธีการที่เป็นระบบในการหาข้อมูลเกี่ยวกับการสอนในทุก ๆ ด้าน ซึ่งได้แก่ การออกแบบสอบถาม การทดสอบ การสัมภาษณ์ การสังเกต โดยมีการวางแผนล่วงหน้า และข้อมูลที่ได้นำมาต้องนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

รูปแบบตามทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ (Systems Approach)

ภาพประกอบ 5 รูปแบบการสอนที่เป็นระบบ

หลักการเรียนการสอนในชุดการสอนมินิคอร์ส

การเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส เป็นหลักการสอนที่อยู่บนพื้นฐานของแนวคิดพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) และมนุษยนิยม (Humanism) ดังนั้นในชุดการสอนมินิคอร์ส จึงควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (Meyer. 1978 : 1 - 8)

1. ชุดการสอนมินิคอร์ส สร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของบุคคลและกลุ่มบุคคลที่จะนำไปแก้ปัญหาเกี่ยวกับตนเอง ใช้เวลาอันสั้น จึงทำให้มีการเลือกใช้ยุทธวิธีที่เหมาะสม และมีการใช้โสตทัศนูปกรณ์อย่างสอดคล้องกัน มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนชุดใดก่อนก็ได้ตามความต้องการที่จะนำมาใช้ประโยชน์
2. การจัดวาง โปรแกรมการเรียนรู้ มีการจัดลำดับเนื้อหาตามหลักวิชาการ เลือกยุทธวิธีหลายแบบอย่างรอบคอบ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ มีการรวมกลุ่มหลายครั้ง ทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย เพื่อให้เหมาะสมกับยุทธวิธีที่วางไว้
3. กิจกรรมจะเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์การเรียนรู้ และการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นและสนใจ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่า ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมวิธีการและการใช้อุปกรณ์เหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่
4. กิจกรรมกลุ่มย่อย มีการสร้างบรรยากาศในการให้ความร่วมมือกัน โดยมีการตัดสินใจแบบประชาธิปไตย ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนอภิปรายปัญหาและประเมินผลเชิงวิเคราะห์ กิจกรรมนั้น ๆ ด้วย
5. ผู้เรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงต้องมีการจัดกิจกรรมให้เปิดกว้างเป็นกลาง เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกกิจกรรม เลือกกลุ่ม ซึ่งมีทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่และต้องใช้ยุทธวิธีที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ เช่น การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การศึกษากรณีตัวอย่าง ฯลฯ
6. มีการสอดแทรกทักษะและแนวคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ลงในกิจกรรม เพื่อให้เกิดพฤติกรรมซ้ำ ๆ และมีความชำนาญในทักษะนั้น ๆ ผู้เรียนสามารถที่จะประเมินความก้าวหน้าของตนเองได้ หลังจากปฏิบัติกิจกรรม ว่าตนเองได้บรรลุถึงเป้าหมายที่คาดหวังไว้หรือยัง
7. ผู้สอนและผู้เรียนต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เคารพความคิดเห็นของกันและกัน ร่วมกันตัดสินใจ ไม่มีการบังคับ กิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคี ลดการแข่งขันกัน

8. ผู้สอนจะแสดงความกระตือรือร้น สนใจต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะถือว่าความกระตือรือร้นของผู้สอนเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้ผู้เรียนอยากเรียน เมื่อการปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จ ก็จะมีการเสริมแรงบวกแก่ผู้เรียน แต่จะมีการเสริมแรงลบแก่ผู้ที่ประสบผลสำเร็จน้อย

9. กิจกรรมบางอย่างที่เป็นทักษะจะจัดเป็นส่วนหนึ่งของชุดการสอนมินิคอร์ส เป็นการเลียนแบบพฤติกรรม เช่น ถ้าเป็นชุดการสอนเรื่องการบรรยาย ก็จัดกิจกรรมเรื่องการบรรยายไปพร้อม ๆ กับการสอน

10. การประเมินผลผู้เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์ส ไม่เป็นการตัดสินได้หรือตก แต่เป็นการประเมินว่าผู้เรียนได้พัฒนาตนเองไปแค่ไหน ไม่มีการลงโทษผู้ร่วมกิจกรรม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาหลักเกณฑ์การประเมินผลตนเอง ได้

จะเห็นว่าหลักการสอนในชุดมินิคอร์สนี้ ประยุกต์มาจากหลักการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

การใช้สื่อการเรียนการสอนในชุดการสอนมินิคอร์ส

ตามหลักการของการสร้างชุดการสอนมินิคอร์ส เป็นการเปลี่ยนแปลงยุทธวิธีหลายแบบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น และสนใจ การเลือกใช้สื่อชุดการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงการใช้สื่อที่เหมาะสม (Macquarie University. n.d. 1-2) ดังต่อไปนี้

1. ชุดการสอนมินิคอร์สชุดหนึ่ง ๆ จะมีการใช้สื่อการสอนมากมายหลายแบบ เพราะสื่อการสอนอย่างเดียวยังจะไม่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เพียงพอ และ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ของผู้เรียนได้หลายอย่าง

2. การใช้สื่อต้องสอดคล้องเหมาะสมกับวิธีระบบ ซึ่งเป็นหลักการสร้างชุดการสอนมินิคอร์ส

3. สิ่งสำคัญต่อการใช้สื่อมากที่สุดคือ สิ่งที่เราจะถ่ายทอดไปยังผู้เรียนโดยผ่านสื่อ นั้น ๆ สื่อที่ถูกเลือกใช้จะสามารถถ่ายทอดข้อมูลแก่ผู้เรียนได้ชัดเจนเพียงใด เหมาะสมกับข้อมูลเรื่องนั้น ๆ หรือไม่

4. ต้องคำนึงถึงความสนใจของผู้เรียนที่ใช้สื่อนั้น ๆ ว่าเหมาะสมที่จะใช้ และสอดคล้องกับประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะเสนอให้ผู้เรียนมากที่สุด

5. คำนิยามถึงความชอบของผู้เรียนที่มีต่อสื่อที่นำมาใช้ว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถในการในการรับรู้ และเข้าใจข้อมูลข่าวสารทางประสาทสัมผัสที่แตกต่างกัน

6. สื่อที่ใช้ต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับผลรวมของข้อมูลที่จะเสนอ เช่น สื่อทางตาต้องสัมพันธ์กับหู ภาพที่ปรากฏต้องสัมพันธ์กับเรื่องจากเสียงที่ประกอบ เป็นต้น

7. คำนิยามถึงข้อจำกัดในการใช้สื่อแต่ละชนิด สิ่งที่ต้องพิจารณา ได้แก่ ขนาดของกลุ่มผู้เรียน ระยะเวลาการสอนที่กำหนดให้ โดยคำนึงว่าสื่อที่เลือกใช้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และได้ผลมากที่สุดแก่ผู้เรียน

สิ่งที่จำเป็นต้องคำนึงอีกประการหนึ่งก็คือ การสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการใช้สื่อมากที่มีคุณภาพ เช่น ภาพยนตร์ ภาพจะต้องคมชัด แสง เสียง ที่นั่งชมมองเห็น ได้ยิน ชัดเจน ถ้าเป็นสื่อเอกสาร จะต้องมิแสงสว่างเพียงพอตลอดจนความเงียบสงบในการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา โดยไม่มีสิ่งรบกวน

การผลิตและการนำชุดการสอนไปใช้

กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ให้แนวทางเสนอแนะในการพัฒนา หรือการผลิตชุดการสอนมินิคอร์ส และการนำไปใช้ว่า ควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2528 : 70 - 72)

1. ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น โดยเฉพาะระดับจังหวัดจะต้องสำรวจอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาและเครื่องอำนวยความสะดวกว่ามีอะไรบ้าง ขาดสิ่งใดบ้างจะใช้อะไรได้บ้าง

2. ควรพยายามลดการเชิญวิทยากรมาจากที่อื่นและเสียค่าใช้จ่ายสูง นำวีดีโอเทปหรือสิ่งพิมพ์ที่สามารถทดแทนได้มาใช้

3. ในการเลือกใช้สื่อ จะต้องพิจารณาความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียนให้ดีกว่าเขารับรู้สื่อชนิดไหนได้ดีที่สุด เช่น เสียง รูปภาพ สิ่งพิมพ์ หรือต้องใช้เสียงควบคู่กับรูปภาพ ถ้าจะใช้สิ่งตีพิมพ์ ต้องแน่ใจว่าเขาอ่านได้คล่อง และมีความสามารถในการจับใจความ

4. ความเหมาะสมกับนักเรียนส่วนมากในด้านกิจกรรม โดยการพิจารณาจาก วัยเพศ ความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีของแต่ละท้องถิ่น ต่อไปจึงผลิตสื่อและจัดกิจกรรม สำหรับกลุ่มที่มีความแตกต่างจากคนส่วนมากเพิ่มขึ้น หรือใช้สื่อชุดเดียวกันแต่กิจกรรมแตกต่างกันออกไป

5. วิธีการใช้สื่อแต่ละขั้นตอนในการใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส ควรให้สะดวกแก่ครูผู้ใช้ และทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

6. สื่อที่ประกอบเป็นชุดการสอนมินิคอร์ส ควรเป็นสื่อที่ไม่หมดไปเมื่อใช้ในแต่ละครั้ง และควรแยกไว้นอกชุดการสอน

การผลิตชุดการสอนมินิคอร์สและการนำไปใช้ ต้องคำนึงถึงทั้งผู้สอนและผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อให้การนำไปใช้ได้ผลดีมากที่สุด ดังนั้น ชุดการสอนมินิคอร์สแต่ละชุดที่ใช้ในแต่ละท้องถิ่นอาจมีลักษณะที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม

ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับชุดการสอนมินิคอร์ส

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สทำได้ดังนี้

(Meyer. 1975 : 10 - 11)

1. การศึกษาเอกสารที่ได้รับก่อนการเรียนรู้ เช่น เอกสารสรุปใจความสั้น ๆ จุลสาร เน้นด้านการสาธิตหรือแบบกึ่งโปรแกรม บทความจากการบันทึกเสียงสั้น ๆ งานง่าย ๆ ที่มอบหมายให้ทำล่วงหน้า
2. การบรรยายต่าง ๆ เช่น การอธิบาย การใช้วิธีการแก้ปัญหา การสร้างแรงจูงใจ
3. การทำงานกลุ่ม เช่น กลุ่มวิเคราะห์เอกสาร การระดมพลังสมอง การร่วมคิดจากสถานการณ์จำลอง กลุ่มประเมินผลตนเอง กลุ่มศึกษากรณีตัวอย่าง
4. การแสดง เช่น การแสดงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ การแสดงวิธีการ การแสดงผลงานของกลุ่ม
5. การประชุมปฏิบัติการ เช่น การวิเคราะห์พิจารณาตรวจสอบแนวคิด เครื่องมือ แหล่งข้อมูลต่าง ๆ การสังเคราะห์สร้างแนวคิด สร้างแหล่งข้อมูล ออกแบบการทดสอบ การพัฒนาโปรแกรมการสอน
6. การสอนรายบุคคล เช่น การใช้บทเรียนโปรแกรม การสอนโดยใช้อุปกรณ์ด้านเสียงประกอบ
7. ทักษะศึกษาและดูงาน เช่น การศึกษาในงานในสถานศึกษาอื่น ๆ หรือภาคสนาม ที่อื่น โดยคำนึงถึงความเหมาะสม

8. การใช้บทบาทสมมติ เช่น การแสดงบทบาท เกมสมมติ เป็นต้น

9. วิธีการประเมินผล เช่น การประเมินผลตนเอง การประเมินผลจากแนวคิด และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

ประโยชน์ของการใช้ชุดการสอนมินิคอร์สในเอเชียและแปซิฟิก

การนำชุดการสอนมินิคอร์สมาใช้นั้น จะเป็นประโยชน์ของหลักการต่าง ๆ คือ (Apeid. 1982 : 26)

1. หลักการของชุดการสอนมินิคอร์สยืดหยุ่นได้ จบในตัวเอง แต่ละหน่วยสามารถเชื่อมต่อกันได้ตามลำดับ และเป็นรูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการ
2. ชุดการสอนมินิคอร์สประหยัดเวลาและทรัพยากร ผู้เรียนจะร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพียง 8 หรือ 10 ชั่วโมง ในแต่ละชุด
3. ตามรูปแบบสามารถประยุกต์มาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
4. ชุดการสอนมินิคอร์สสามารถถ่ายโยงได้
5. พร้อมทั้งจะปรับปรุงรูปแบบชุดการสอนมินิคอร์สให้ทันความต้องการและการเปลี่ยนแปลงได้
6. เน้นการฝึกทักษะ เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามารถทันที

การประยุกต์ใช้มินิคอร์สในประเทศไทย

แนวคิดของชุดการสอนมินิคอร์ส เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับการศึกษาในประเทศไทย ซึ่งประยุกต์ใช้ได้หลายลักษณะ ดังนี้ (Apeid. 1982 : 41)

1. การศึกษาในระบบโรงเรียน

1.1 ชุดอบรมครูระหว่างประจำการ ครูจำเป็นต้องได้รับการเสริมแรงขยายความคิด และการฝึกฝนการปฏิบัติเพิ่มขึ้น ในการสอนแต่ละวัน เนื้อหาวิชาต่าง ๆ สามารถนำมาวิเคราะห์ และจัดแนวคิดให้ได้ทั้งรูปแบบบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

1.2 การสอนซ่อมเสริม การพัฒนาชุดการสอนมินิคอร์สเพื่อแก้ปัญหาเนื้อหาวิชาที่ยากหรือใช้ช่วยในการสอนซ่อมเสริม สามารถทำได้ในโรงเรียนจำนวนมากในประเทศไทย

2. การศึกษานอกระบบโรงเรียน

- 2.1 โครงการส่งเสริมการอ่าน
- 2.2 การศึกษาอาชีพของผู้ใหญ่
- 2.3 โครงการวิทยุศึกษา
- 2.4 การเรียนโดยโปรแกรมปลายเปิด
- 2.5 การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนมินิคอร์ส

งานวิจัยในประเทศ

อุทัย หนูแดง (2526 : 107 - 110) สร้างชุดการสอนมินิคอร์สขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 3 ที่เรียนวิชาเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต 4 เรื่องสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ที่เรียนจากการสอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์ส กับการสอนตามปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาโรงเรียนผู้ใหญ่สุโขทัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 70 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 35 คน กลุ่มควบคุม 35 คน ใช้เวลาในการทดลอง 8 ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองซึ่งเรียนจากชุดการสอนมินิคอร์ส สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนจากการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในปีต่อมา ยุวดี แก้วรักษา (2527 : 226) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ได้รับการสอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์ส โดยใช้ชื่อว่าชุดการสอนจุลบท กับการสอนตามปกติในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเรื่อง แหล่งอารยธรรมยุคก่อนประวัติศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 โรงเรียนผู้ใหญ่วัดหัวลำโพง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2526 จำนวน 70 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 35 คน ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 8 ชั่วโมง ผลการศึกษาปรากฏว่า นักศึกษาที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์ส มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า นักศึกษากลุ่มที่เรียนจากการใช้ชุดสอนมินิคอร์สมีความเห็นที่ดีและเห็นด้วยกับการนำชุดการสอนมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

สำหรับระดับมัธยมศึกษาชั้น สุรัตน์ ยุทธเสรี (2527 : 92) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สกับสอนตามคู่มือครูการสอนภาษาอังกฤษเยส เนื้อหาที่ใช้ทดลองคือ Pronouns และ Comparison of Adjective กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนนครนายกวิทยาคม จังหวัดนครนายก จำนวน 120 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 40 คน กลุ่มทดลองที่ 1 เรียนจากการสอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สใช้เวลาเรียน 10 คาบ กลุ่มทดลองที่ 2 เรียนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สที่ใช้เวลาเรียน 14 คาบ ส่วนกลุ่มควบคุม จำนวน 40 คน เรียนจากสอนตามคู่มือครูการสอนภาษาอังกฤษเยส ใช้เวลาการเรียน 14 คาบ ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของกลุ่มทดลอง 2 กับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และแตกต่างกับกลุ่มทดลอง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุมาลี สู้ฉนกุล (2529 : 41) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สและการสอนตามคู่มือครู สสวท. ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สและเรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ประภัสสร ไชยชนะใหญ่ (2529 : 67) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนสังคมศึกษา โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการทดลองพบว่านักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

อภิรุณ วรลัตถยาภรณ์ (2529 : 64 - 65) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู ปรากฏผลการวิจัยว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ปรากฏว่า กลุ่มทดลองที่สอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่สอนตามคู่มือครู

ชวลิต สูงใหญ่ (2530 : 66) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การใช้ชุดการสอนมินิคอร์สในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

มีผู้วิจัยไว้ ดังต่อไปนี้

วนิดา หิรัมาลา (2528 : 68) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า การสอนภาษาไทยโดยชุดการสอนมินิคอร์สให้ผลสัมฤทธิ์สูงกว่าการสอนภาษาไทยตามคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ ที่ระดับ .01 ส่วนในด้านความสนใจนั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ศิริพันธ์ นาควิโรจน์ (2531 : 72) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิธีการสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนด้านความสนใจในวิธีการสอนนั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ชจรศรี ชาดิกานนท์ (2533 : 81 - 83) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู กรมวิชาการ ผลการทดลองปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเจตคติต่อการสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส จะสามารถส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงแก่ผู้เรียน ได้ทั้งนักศึกษาผู้ใหญ่ และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

งานวิจัยในประเทศ

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1973 : 4021 - A) ได้ศึกษาถึงการพัฒนาประเมินผล โครงสร้างรายวิชาย่อยที่ใช้สำหรับการศึกษาวិทยาศาสตร์พื้นโลก พบว่า นักเรียนยอมรับความคิด เกี่ยวกับการใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส และเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในทางบวกของนักเรียนต่อ วิทยาศาสตร์พื้นโลกหลังจากเสร็จสิ้นการเรียน

ในปี ค.ศ. 1974 (Gross. 1974 : 3388 - AP) ได้ศึกษาชุดการสอนมินิคอร์ส ที่ใช้อบรมครูก่อนสอน โดยศึกษาถึงการพัฒนาและการประเมินผลชุดการสอนมินิคอร์สพบว่า ครูที่ได้รับ การอบรมด้วยชุดการสอนมินิคอร์สเกิดพฤติกรรมพิเศษขึ้น 6 ลักษณะ โดยที่ครูจำนวนนี้เชื่อว่า ชุดการ สอนมินิคอร์สเป็นสิ่งที่ช่วยให้เขาพัฒนาพฤติกรรมได้ตามจุดประสงค์ของมินิคอร์ส เมื่อเปรียบกับการ อบรมครูโดยการสอนแบบจุลภาค

ต่อมาในปี ค.ศ. 1975 เคท (Kate. 1975 : 218 - A) ได้สร้างและหาความ เทียบตรงของชุดการสอนมินิคอร์สที่ใช้กับครูระดับประถมศึกษา ผลปรากฏว่า ครูที่ได้รับการอบรมด้วย ชุดการสอนมินิคอร์สพัฒนาทักษะสูงขึ้น 5 ทักษะ ที่ระดับความเชื่อมั่น .๙๕ และนักเรียนที่เรียนจากครู ที่ได้รับการอบรมด้วยชุดการสอนมินิคอร์สมีความสามารถในการใช้คำเกี่ยวกับการพรรณนาได้ดีขึ้น ที่ ระดับความเชื่อมั่น .๙๕

จากงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการนำหลักการเรียนการสอนของชุด การสอนมินิคอร์สมาเปรียบเทียบกับผลการเรียนการสอนวิธีอื่น ๆ ในด้านผลสัมฤทธิ์ ความสนใจ และ เจตคตินั้น สรุปได้ว่า ชุดการสอนมินิคอร์ส สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีขึ้น กว่าวิธีอื่น ๆ เพราะมีกิจกรรมให้ทำอย่างกว้างขวาง นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดย การสอนยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และเน้นความต้องการของกลุ่มบุคคลมากกว่าความต้องการของราย บุคคล ผู้เรียนสามารถประเมินความก้าวหน้าของตนเองจากการปฏิบัติกิจกรรม ทำให้นักเรียนเห็นความ สำคัญในวิชาต่าง ๆ ขึ้นด้วย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ

ความหมายของคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 1) ได้ให้ความหมายว่า คู่มือครู คือ เอกสารสำหรับช่วยให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียนอย่างลึกซึ้งและชัดเจน ตลอดจนทราบแนววิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ลักษณะของคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 5) ได้อธิบายรายละเอียดของคู่มือครูไว้ว่าประกอบด้วย

1. คำแนะนำในการใช้หลักสูตร และหนังสือแบบเรียน
2. จุดประสงค์ในการใช้คู่มือครู เรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ครูใช้ในการเรียนการสอนได้โดยสะดวก โดยชี้แจงและคลี่คลายความหมายทุกตอนที่เนื้อหาซับซ้อนเกินไปให้เข้าใจแจ่มชัด
3. เนื้อหาสาระประกอบด้วยคำนำ คำชี้แจงในการใช้คู่มือครูในแต่ละบทเรียน ซึ่งจะมีโครงสร้างเหมือนกัน คือประกอบด้วยจุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหาสาระโดยสรุป เนื้อหาประกอบ ข้อเสนอแนะวิธีสอนและการจัดกิจกรรม สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล หนังสืออ่านประกอบ และหนังสืออุทิศ
4. วิธีใช้คู่มือครู ครูควรใช้คู่มือครูประกอบการสอนโดยตลอดจะทำให้การสอนดำเนินไปโดยสะดวกยิ่งขึ้น

วิธีใช้คู่มือครู กรมวิชาการ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : ก - ข) ได้ชี้แจงการใช้คู่มือครูไว้ว่า

1. ผู้สอนควรอ่านข้อสังเขปเนื้อความในตอนต้นของคู่มือครูให้ตลอดเสียก่อนแล้ว จึงทำความเข้าใจในรายละเอียดที่กล่าวในหนังสือเรียนต่อไป เพราะการทำสังเขปไม่ได้เรียงไปตามข้อความที่กล่าวตามย่อหน้าในหนังสือเรียน บางตอนในหนังสือมีการแยกเป็นข้อ ๆ อย่างละเอียดอยู่แล้ว ในข้อสังเขปอาจจะรวมข้อย่อย ๆ 2 - 3 ข้อ เป็นข้อสังเขปข้อเดียว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจเป็นสำคัญ ครูจึงควรอ่านข้อสังเขปให้ตลอดเสียก่อน

2. คู่มือสำหรับแต่ละบทมีคำชี้แจงเนื้อความสำคัญของบทเรียนในหนังสือเรียน อาจมีตัวอย่างเพิ่มเติมจากที่มีไว้แล้วในหนังสือเรียนนั้น บางบทเห็นว่าเนื้อความชัดเจนอยู่แล้ว ก็ไม่มีตัวอย่างเพิ่มเติมอีก ตามปกติจะมีข้อเสนอแนะ การสอนประจำบท แต่ข้อเสนอแนะ ไม่ใช่ข้อกำหนดให้กระทำ ดังนั้น เมื่อครูอ่านข้อเสนอแนะแล้ว ถ้าครูคิดวิธีของตนเอง ปรับปรุง หรือดัดแปลง ให้เหมาะสมแก่สภาพในโรงเรียนหรือท้องถิ่นก็เป็นการสมควร

3. สำหรับบางบทมีความรู้เพิ่มเติมขึ้น นอกเหนือไปจากหนังสือเรียนโดยมุ่งหวังที่จะให้ครูได้ใช้ประโยชน์แก่ตนเอง หรือถ้าโรงเรียนใดมีนักเรียนบางกลุ่มหรือบางคนมีศักยภาพสูง ครูอาจเพิ่มเติมความรู้ให้แก่เด็กนักเรียนก็ได้ การเสริมความรู้ย่อมไม่ถือเกณฑ์ว่าจะต้องใช้ความรู้เฉพาะที่มีในหนังสือเรียนหรือมีในคู่มือครู ครูอาจเสริมความรู้ให้แก่เด็กนักเรียนที่มีศักยภาพสูงให้กว้างขวางหรือลึกซึ้งยิ่งขึ้น จากแหล่งวิทยาการแหล่งใดและกลวิธีใดก็ได้

นอกจากนี้ นพคุณ คุณาชีวะ (2524 : 87) ได้ให้ความหมายของคู่มือครูไว้ว่า คู่มือครูหมายถึง หนังสือที่ช่วยขยายความรู้ ขยายเนื้อหาจากหนังสือแบบเรียน เป็นหนังสือ ที่ช่วยแนะแนวทางในการสอนให้ครู ผู้ทำคู่มือครูก็คือครู นักวิชาการ และได้สรุปลักษณะของคู่มือครูภาษาไทยว่า ประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. คำแนะนำในการใช้หลักสูตรและแบบเรียน
2. คำแนะนำในการใช้คู่มือครูสอนเฉพาะบทซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้
 - 2.1 จุดประสงค์การสอน
 - 2.2 ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง
 - 2.3 ข้อเสนอแนะ
 - 2.4 ความรู้ประกอบ
 - 2.5 หนังสืออ่านประกอบ

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

ความหมายของความรับผิดชอบ

ได้มีผู้ให้ความหมายของความรับผิดชอบ (Responsibility) ไว้ดังต่อไปนี้

ตันย งามมานะ (2518 : 5) ได้ให้นิยามว่า หมายถึง คุณลักษณะของบุคคล ที่แสดงความเอาใจใส่ จดจ่อ และรับเป็นภาระหน้าที่การงาน การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของตน และผู้อยู่ในความดูแล ตลอดจนสังคม พยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถเพื่อให้บรรลุ จุดหมายโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

จรรยา สุภาพ (2520 : 84) ได้ให้ความหมายความรับผิดชอบว่า คือการยอมรับ และรู้สึกสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำของตนด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็น ผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูก ไม่ปัดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุง แก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรับผิดชอบนี้เป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติตามหน้าที่ของตน โดยไม่ต้องมีการบังคับเข้มงวดจากผู้อื่น

วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ (2526 : 5) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การงานว่า หมายถึงการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนด้วยความเอาใจใส่ ซักยันหมั่นเพียร อดทนต่อ อุปสรรค ไม่ย่อท้อ มีความละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง พยายามปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น รู้จักการวางแผนและป้องกันความบกพร่อง เสี่ยงเสียในวงงานที่ตนรับผิดชอบอยู่

สุโท เจริญสุข (2528 : 45) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ความสามารถที่จะทำ จะแสดงออกมาเองให้เหมาะสมต่อหน้าที่การงาน ที่ได้รับมอบหมายในสังคมอันเป็นไปตาม หลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบ วินัย ฯลฯ

คู่มือการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานเรื่องความรับผิดชอบ (ม.ป.พ. : 53) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ความมุ่งหมายตั้งมั่น ในการปฏิบัติหน้าที่ การงานให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ยอมรับผลของการกระทำนั้น และพยายามปรับปรุง การปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น และกล่าวถึงสิ่งสำคัญในการปลูกฝังและสร้างเสริมเรื่องความรับผิดชอบ ในระดับมัธยมศึกษา 4 ด้าน ดังนี้

1. ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหมายด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียนและทำงาน ที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลา เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้าซักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัด ก็ยอมรับว่าทำผิดแล้วพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องด้วยตนเอง

2. ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของสถานศึกษา ช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา ไม่ขีดเขียนโต๊ะเรียน เหนียงห้องน้ำ ห้องส้วม แต่งเครื่องแบบนักเรียนเรียบร้อยไม่ทะเลาะวิวาทกับนักเรียนในโรงเรียนอื่น คอยตักเตือนเพื่อนนักเรียนที่หลงผิดอันจะทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง เมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือหรือความช่วยเหลือ เต็มใจให้ความร่วมมือเต็มที่ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนตามความสนใจและความสามารถของตน เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน เช่น เป็นนักกีฬา นักแต่งคำขวัญ เรียงความ กลอน เพลง ฯลฯ

3. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนตั้งใจช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน และรู้จักแสดงความคิดเห็นปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยกันแก้ปัญหาการที่สมาชิกครอบครัวไม่เข้ากัน เมื่อมีปัญหา ก็ปรึกษาและให้พ่อแม่ทราบปัญหาของตนทุกเรื่อง ช่วยครอบครัวประหยัดไฟฟ้า น้ำอาหาร สิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้าน

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม นำปัญหาประโยชน์และสร้างความสำเร็จให้ชุมชนเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม ให้ความรู้ ความสนุก เพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน ช่วยคิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม เช่น ความสกปรก การรักษาสาธารณสุข ปลอดภัยต่อประเทศชาติ การจราจร การเสียภาษี และการบริการสถาบันบริการต่าง ๆ ของรัฐ

สมิธ (Smith. 2968 : 426) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า ความรับผิดชอบ เป็นแนวโน้มของบุคคลที่รู้สึกหรือกระทำต่อสถานการณ์หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมาย

ดังนั้น ความรับผิดชอบจึงหมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกด้วยการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนด้วยความเอาใจใส่ ไม่หวั่นไหว มีความพากเพียรเพื่อสู่เป้าหมาย มีความละเอียดรอบคอบตรงต่อเวลา และพยายามปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับผลการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย

ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

ยูกา อานันทสิทธิ์ (2515 : 26) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการรับผิดชอบไว้ว่า คือบุคคลที่รับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความบากบั่น พากเพียร ถ้อยคำที่จริงจังมั่นคงในเกณฑ์ ไม่หวั่นไหวข้อย่างคับ

นิคม ตั้งคะนิพน (2516 : 28) กล่าวว่า ผู้มีความรับผิดชอบ เป็นบุคคลที่เชื่อถือได้ มีหิริโอตตัปปะ มีการวางแผนก่อนลงมือทำงาน มีความรับผิดชอบและละเอียดรอบคอบ รักความก้าวหน้าพึ่งตนเองได้

ประพนธ์ เล็กสวาสดี (2517 : 9) กล่าวว่า ผู้มีความรับผิดชอบ จะต้องสามารถปฏิบัติในสิ่งต่อไปนี้

1. ช่วยเหลืองานครอบครัวและส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
2. ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้
3. กล้าเผชิญต่อความเป็นจริง
4. ตั้งใจทำงานโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง
5. รับผิดชอบตัวเองทั้งการเงิน การงาน และการเรียน
6. ดูแลรักษาของส่วนรวมเหมือนของตัวเอง และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
7. รักษาสิทธิและหน้าที่ของตน โดยไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น

บราวเน และคอร์ตน์ (Browne and Cohn. 1958 : 58) ได้สรุปองค์ประกอบของความรับผิดชอบไว้ว่า ได้แก่ ความไว้วางใจได้ดี ความคิดริเริ่ม ความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค การทำงานแข็งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำให้ออกมาดีกว่าเดิม ผู้ที่มีความรับผิดชอบต้องเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริต และตรงต่อเวลา

การปลูกฝังความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน เป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกอบรมตั้งแต่ในวัยเด็ก คุณลักษณะนี้จะพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จากวัยเด็กไปสู่วัยรุ่น จนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ในระยะแรก ๆ ของชีวิต เด็กยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา แต่เมื่อโตขึ้น จะมีความสามารถด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นและช่วยเหลือตัวเองได้มากขึ้นทีละน้อย จะค่อย ๆ เรียนรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานให้กับเด็ก ควรจะเริ่มอย่างค่อยเป็นค่อยไป เริ่มด้วยการให้ทำงานที่ง่าย ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง (Brulook. 1978 : 244)

มิตตัน และแฮร์ริส (Mitton and Harris. 1962 : 407 - 416) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานไว้ ดังนี้

1. การฝึกความรับผิดชอบ ควรเริ่มตั้งแต่เด็กยังมีอายุน้อย ๆ
 2. เด็กทุกคนควรมีโอกาสฝึกความรับผิดชอบ โดยการปฏิบัติจริง ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำงาน
 3. การจัดประสบการณ์ให้เด็กรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ควรให้เหมาะสมกับ วัย และความสามารถของแต่ละคน
 4. ควรให้เด็กได้ทราบว่าผู้ใหญ่หวังอะไรจากตัวเขา
 5. ในการฝึกความรับผิดชอบนั้น ผู้ใหญ่ต้องรู้จักยืดหยุ่น ไม่ควรเร่งรัดเด็กจนเกินไป
 6. ต้องระลึกไว้เสมอว่า ในการทำงานนั้น เด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่
 7. เด็กต้องการความไว้วางใจจากผู้ใหญ่ ดังนั้น เมื่อมอบหมายงานให้ทำแล้วก็ควรให้เด็กได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่
 8. การให้เด็กรับผิดชอบเกินความสามารถ ก็อาจเป็นอันตรายต่อเด็กได้
- นอกจากนี้ เพื่อประกอบกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน โรงเรียนควรมุ่งสอนให้เด็กสร้างสมหลักธรรมประจำใจ ดังต่อไปนี้ (ก่อ สวัสดิทานิชน. 2505 : 54)

1. การรู้จักสิทธิหน้าที่ของตน และเคารพในสิทธิของผู้อื่น
2. การทำงานให้สำเร็จเป็นขั้นเป็นอัน โดยไม่ละทิ้งงานที่ได้รับมอบหมาย
3. ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

สรุปข้อเสนอแนะในการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของบุคคลได้ว่า ควรฝึกให้มีนิสัยรับผิดชอบตั้งแต่ในวัยเด็ก ทั้งที่บ้านและทางโรงเรียน โดยเริ่มการทำงานที่ง่าย ๆ เหมาะสมกับวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล และเมื่อมอบหมายงานให้ทำแล้วก็ควรให้เด็กได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่ มีประสบการณ์การทำงานด้วยตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น หัดไม่ให้ปัดความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนเองให้แก่ผู้อื่น ให้ทำงานสำเร็จเป็นขั้นเป็นอัน โดยไม่ละทิ้งงานที่ได้ทำไว้แล้ว ชี้แจงให้เด็กรู้จักขอบเขตของหน้าที่การงานของตนว่ามีอะไรบ้าง เพื่อไม่ให้ไปก้าวล่วงงานในหน้าที่ของผู้อื่น และต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งทั้งหมดนี้จะ เป็นการปลูกฝังให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

งานวิจัยในประเทศ

วิริยะ บุญยะนิวาสน์ (2523 : 49) ได้ทำการทดลอง พบว่า นักเรียนกลุ่มที่สอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดาและหลังจากสอนไปแล้ว 1 เดือน ผลก็ยังไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ กันยา ประสงค์เจริญ (2526 : 20 - 32) ได้ศึกษาถึงผลการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาวินัย ในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่ำ ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบ มีการพัฒนาในตนเองด้านความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มซึ่งสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชะอ้อน ทองสง โสม (2525 : 33) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนจากชุดการเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล กับนักเรียนที่ไม่ใช้ชุดการเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มที่ใช้ชุดการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้ชุดการเรียน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่กลุ่มที่ใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคลมีความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งมีความรับผิดชอบสูงตั้งแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 40) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความรับผิดชอบนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มมีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประภัสสร ไชยชนะใหญ่ (2529 : 57) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส กับการสอนตามคู่มือของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พรรัตน์ แก่นทอง (2529 : 53) ได้ใช้บทบาทสมมติในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อชุมชนดีขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผาณิต เพชรจำรัส (2529 : 61) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการสอนแบบซินติเคทกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อธุรกิจและความรับผิดชอบของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุไร ดุลยเกษม (2529 : 78) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามแผนภูมิกิจกรรมกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ไชยรัตน์ ปรานี (2531 : 80) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบซินติเคท กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

สุปราณี ศรีไสคำ (2531 : 132) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ความรับผิดชอบ และความสนใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้สัญญาการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน ความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน โดยที่นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สัญญาการเรียนมีความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

อรทัย โสภา (2532 : 73) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน ความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

จากผลงานวิจัยในประเทศดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การใช้วิธีสอนที่เหมาะสม จะทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้น โดยเฉพาะกระบวนการและกิจกรรมการสอนในชั้นเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม จะทำให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบ หรือพัฒนาความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าเดิม

งานวิจัยในต่างประเทศ

เพค (Peck. 1958 : 350) พบว่า ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานขึ้นอยู่กับการฝึกวินัย และการฝึกวินัยโดยอาศัยความรักนั้น จะทำให้เด็กมีการพัฒนาด้านความรับผิดชอบในหน้าที่การทำงานสูงขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เชียร์ส และเลวิน (วารินทร์ ม่วงสุวรรณ. 2517 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Sears and Levin. 1957 : 415) ที่ได้สัมภาษณ์พ่อแม่ของเด็กอนุบาล จำนวน 379 คน เกี่ยวกับการฝึกอบรมเด็ก พบว่า การให้ความรักและการยอมรับลูกในฐานะที่เป็นสมาชิกของครอบครัว และการฝึกวินัยโดยใช้เหตุผล จะช่วยให้เด็กทำตามที่พ่อแม่ต้องการ และทำให้เด็กมีพัฒนาทางด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานสูงขึ้นสำหรับ วิกกินท์ (Wiggins. 1971 : 289) ได้กล่าวถึงการศึกษาของ ก๊อฟ (Gough) เกี่ยวกับการควบคุมตนเองของผู้มีปัญหาทางความประพฤติ 4 กลุ่มว่า ผู้ที่มีระดับวินัยแห่งตนสูง จะมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานสูง มีความอดทนมากกว่ามีเหตุผลที่ดีเป็นของตนเอง และมีความยืดหยุ่นในความคิด และพฤติกรรมทางสังคม

ฟลาเฮอร์ตี้ และเรutzเซล (Flaherty and Reutzcel. 1965 : 409 - 411) ได้ศึกษาเพื่อหาลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนสูง และนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนต่ำ โดยใช้แบบทดสอบ CPI (The California Psychological Inventory) วัตถุประสงค์ด้านต่าง ๆ และใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการเรียนในชั้นปีที่ 1 จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้คะแนนบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบสูงกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และแม็คเคลแลนด์ (Mc Clelland. 1953 : 10) ได้ศึกษาลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบว่า บุคคลนั้นมีความรับผิดชอบสูงด้วย

สำหรับ แจ็ค และเพจ (Breckenridge. 1955 : 80 ; citing Jack and Page. n.d. unpagged) พบว่า เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความรู้สึกรับผิดชอบ และสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน และการเรียน ดังนั้น จึงควรปลูกฝังคุณลักษณะนี้ให้แก่เยาวชน ซึ่งโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีต่อเรื่องความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่การงาน เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติต่อไป

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ความสามารถทางการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
2. ความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
3. ความสามารถทางการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลอง และภายหลังการทดลองแตกต่างกัน
4. ความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลอง และภายหลังการทดลองแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 8 ห้องเรียนรวม 390 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 ได้มาโดยการสุ่มแบบ Cluster random Sampling จำนวน 2 ห้องเรียน จากห้องเรียนทั้ง 8 ห้องเรียน จำนวน 390 คน มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. สุ่มห้องเรียนด้วยวิธีการจับสลากมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 ห้องเรียน จากจำนวนทั้งหมด 8 ห้องเรียน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 100 คน จับสลากเป็น 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 50 คน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. สุ่มห้องเรียนเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองดำเนินการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส ส่วนกลุ่มควบคุมดำเนินการสอนโดยใช้วิธีสอนตามคู่มือครู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ 2 แบบ คือ

1.1 แผนการสอนตามแนวคู่มือครูภาษาไทย ของกรมวิชาการ กระทรวง
ศึกษาธิการ สำหรับใช้กับกลุ่มควบคุม

1.2 แผนการสอนที่สอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์ส สำหรับกลุ่มทดลอง

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย

3. แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

แผนการสอนตามคู่มือครูภาษาไทย

ผู้วิจัยสร้างแผนการสอนตามคู่มือครูภาษาไทย ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร แบบเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3

2. ศึกษาแนวการสอนภาษาไทยจากคู่มือครูภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3 กรม

วิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

3. สร้างแผนการสอนเป็นรายคาบ เรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช 8 คาบ เรื่องเห็นแก่ลูก
8 คาบ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร

4. นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอน
ภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรม สื่อ แล้วนำมา
ปรับปรุงแก้ไข

5. นำแผนการสอนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 โรงเรียนสตรีศรีสุทรปราการ จำนวน 59 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่อง เวลา
ที่เหมาะสมของขั้นตอนและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอน

6. นำแผนการสอนที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้เป็นแผนการ
สอนที่สมบูรณ์สำหรับนำไปใช้จริงต่อไป

แผนการสอนที่สอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์ส

การสร้างแผนการสอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์ส ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขอบข่ายเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์การเรียนรู้ของวิชาภาษาไทย ท 305 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาที่จะใช้ในการทดลอง ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 เรื่อง ใช้เวลาสอน 16 คาบ คาบละ 50 นาที เนื้อหาที่ใช้คือ
 - 2.1 เรื่อง สมเด็จเจ้าแดงโม
 - 2.2 เรื่อง เห็นแก่ลูก
3. วิเคราะห์หลักสูตรเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไป จุดมุ่งหมายเฉพาะ จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม จากพฤติกรรมที่ต้องการเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลของเนื้อหาที่ใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส
4. สร้างชุดการสอนมินิคอร์สวิชาภาษาไทย โดยดำเนินการตามหลักและขั้นตอนของอาเพต (Aped. 1982 : 9 - 13) ซึ่งมีส่วนประกอบ 6 ส่วน คือ
 - 4.1 หลักการและเหตุผล คำแนะนำ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างแผนการสอน
 - 4.2 กิจกรรมผู้เรียน เช่น การอภิปราย การฝึกทักษะจากกิจกรรมต่าง ๆ
 - 4.3 กิจกรรมครู อันเป็นรายละเอียดในการดำเนินการสอน
 - 4.4 การประเมินผล ใช้การสังเกตการทำงานของนักเรียน การตอบคำถาม
 - 4.5 เนื้อหาเสริมเพื่อการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เป็นเอกสารความรู้เสริมให้ผู้เรียน
 - 4.6 เอกสาร จุลสาร สื่อ แผนภูมิ ฯลฯ ที่ครูใช้ประกอบการสอน
5. นำชุดการสอนที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจและพิจารณาคุณลักษณะ โครงสร้าง ความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรม สื่อ การประเมินผล เวลา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
6. นำชุดการสอนมินิคอร์สวิชาภาษาไทยที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ จำนวน 59 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่อง เวลาที่เหมาะสมของขั้นตอน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอน

แผนการสอนที่สอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์ส

การสร้างแผนการสอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์ส ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขอบข่ายเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์การเรียนรู้ของวิชาภาษาไทย ท 305 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาที่จะใช้ในการทดลอง ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 เรื่อง ใช้เวลาสอน 16 คาบ คาบละ 50 นาที เนื้อหาที่ใช้คือ
 - 2.1 เรื่อง สมเด็จเจ้าแดงโม
 - 2.2 เรื่อง เห็นแก่ลูก
3. วิเคราะห์หลักสูตรเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไป จุดมุ่งหมายเฉพาะ จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม จากพฤติกรรมที่ต้องการเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลของเนื้อหาที่ใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส
4. สร้างชุดการสอนมินิคอร์สวิชาภาษาไทย โดยดำเนินการตามหลักและขั้นตอนของอาเพต (Apied. 1982 : 9 - 13) ซึ่งมีส่วนประกอบ 6 ส่วน คือ
 - 4.1 หลักการและเหตุผล คำแนะนำ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างแผนการสอน
 - 4.2 กิจกรรมผู้เรียน เช่น การอภิปราย การฝึกทักษะจากกิจกรรมต่าง ๆ
 - 4.3 กิจกรรมครู อันเป็นรายละเอียดในการดำเนินการสอน
 - 4.4 การประเมินผล ใช้การสังเกตการทำงานของนักเรียน การตอบคำถาม
 - 4.5 เนื้อหาเสริมเพื่อการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เป็นเอกสารความรู้เสริมให้ผู้เรียน
 - 4.6 เอกสาร จุลสาร สื่อ แผนภูมิ ฯลฯ ที่ครูใช้ประกอบการสอน
5. นำชุดการสอนที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจและพิจารณาคุณลักษณะ โครงสร้าง ความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรม สื่อ การประเมินผล เวลา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
6. นำชุดการสอนมินิคอร์สวิชาภาษาไทยที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ จำนวน 59 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่อง เวลาที่เหมาะสมของขั้นตอน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอน

แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ

ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบของวัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ (2527 : 122 - 123) มาปรับปรุงและตรวจสอบหาคุณภาพโดยนำแบบทดสอบมาใช้เฉพาะส่วนที่เป็นความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบชนิดข้อความ วัดทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับความ

รับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ถ้าปฏิบัติจริงให้ตอบว่า "จริง" ถ้าปฏิบัติไม่จริงให้ตอบว่า "ไม่จริง" และถ้าปฏิบัติไม่สม่ำเสมอให้ตอบว่า "ไม่แน่ใจ"

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ วัดทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ผู้ที่ตอบแบบทดสอบต้องอ่านข้อความที่สมมติสถานการณ์เกี่ยวกับการแสดงความรับผิดชอบต่อสถานการณ์ แล้วพิจารณาว่า ถ้าผู้ตกอยู่ในสถานการณ์นั้นจะทําอย่างไร หากปฏิบัติให้ตอบว่า "ทำ" หากไม่ปฏิบัติให้ตอบว่า "ไม่ทำ" และหากตัดสินใจไม่ได้ให้ตอบว่า "ไม่แน่ใจ"

ตัวอย่างแบบวัดความรับผิดชอบ

(0) ข้าพเจ้าชอบทำงานให้เสร็จอย่างรวดเร็วโดยไม่ผิดพลาด

- ก. จริง
- ข. ไม่จริง
- ค. ไม่แน่ใจ

(00) ในวันเสาร์ พี่สาวของอำพรและน้อง ๆ ไปดูภาพยนตร์ ซึ่งฉายวันนี้เป็นวันสุดท้าย อำพรอยากไปดูภาพยนตร์เรื่องนี้มาก แต่พรุ่งนี้เป็นวันสอบ ดังนั้น อำพรจึงไม่ไปดูภาพยนตร์กับพี่สาว เพื่อดูหนังสือสอบ ถ้านักเรียนเป็นอำพรจะทําเช่นนี้หรือไม่

- ก. ทำ
- ข. ไม่ทำ
- ค. ไม่แน่ใจ

วิธีการตรวจให้คะแนน ถ้อยหลักการให้คะแนน ดังนี้

1. ข้อคำถามในทางดีหรือในทางบวก ถ้าตอบรับ ให้ 3 คะแนน ตอบปฏิเสธ ให้ 1 คะแนน และถ้าตอบว่าไม่แน่ใจ ให้ 2 คะแนน

2. ข้อคำถามในทางปฏิเสธหรือในทางลบ การตอบรับให้ 1 คะแนน ตอบปฏิเสธ ให้ 3 คะแนน ส่วนการตอบว่าไม่แน่ใจ ให้ 2 คะแนน

2. นำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยการแจกแจงแบบ ที (t-distribution) แบ่งกลุ่มคะแนนสูง และกลุ่มคะแนนต่ำ โดยใช้เทคนิค 25 % แล้วคัดเลือกเอาข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปได้จำนวน 20 ข้อ จากนั้น นำแบบสอบทดสอบที่คัดเลือกไว้แล้ว ไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของ Cronbach (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 171 - 173)

การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design ของ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 216) มีลักษณะ ดังนี้

ตาราง 3 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T ₁	X	T ₂
CR	T ₂	-	T ₂

การอธิบายความหมายของสัญลักษณ์

- R คือ การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม
- E คือ กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
- C คือ กลุ่มควบคุม (Control Group)
- T₁ คือ การสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
- T₂ คือ การสอบหลังการทดลอง (Posttest)
- X คือ การสอนโดยชุดการสอนมินิคอร์ส
- คือ การสอนโดยคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ทำการทดสอบก่อนการเรียน (Pretest) กับนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย และแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งผ่านการตรวจสอบและหาคุณภาพแล้ว
2. ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยทำการสอนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองด้วยตนเอง ใช้เนื้อหาเดียวกัน ระยะเวลาเท่ากัน กลุ่มทดลองดำเนินการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกลุ่มควบคุมดำเนินการสอนตามคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ
3. เมื่อสิ้นสุดการทดลองจะทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย และแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทยชุดเดียวกันที่ใช้สอบก่อนการทดลอง
4. ตรวจสอบผลการทดสอบ แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้ t-test แบบ Difference Scores
2. เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test แบบ Difference Scores
3. เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทย ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples
4. เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent Samples

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา

สายยศ. 2536 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.2 หาค่าความแปรปรวนของคะแนน คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศและอังคณา

สายยศ. 2536 : 63)

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ	S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษา โดยใช้

สูตร KR 20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) (ลิวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 168)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S^2_x} \right\}$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	S^2_x	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
	p	แทน	สัดส่วนของการตอบถูกในแต่ละข้อ = $\frac{\text{จำนวนคนตอบถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนของการตอบผิดในแต่ละข้อ $q = 1-p$

2.2 หาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาโดยใช้หลัก

การตัดกลุ่ม 27 % แบ่งเป็นกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ หาค่า P_H และ P_L โดยใช้ตารางฟาน (Fan. 1952 : 16 - 32)

2.3 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ โดยใช้วิธีการแจกแจง
แทนที (t-distribution) (ลิวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 185)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S^2_H}{n_H} + \frac{S^2_L}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือ
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S^2_H	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S^2_L	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทย
โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-coefficient) ของ Cronbach ดังนี้ (ลิวัน สายยศ
และอังคณา สายยศ. 2536 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S^2_i}{S^2_t} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของเครื่องมือ
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือ
	S^2_i	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S^2_t	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความสามารถทางการใช้ภาษาไทย วิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test แบบ Independent ในรูป Difference Score (Scott and Wertheimer, 1966 : 262-264)

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1 - MD_2}}$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{S_D^2}{n_1} + \frac{S_D^2}{n_2}}$$

$$S_D^2 = \frac{\sum(D_1 - MD_1)^2 + \sum(D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณา
MD ₁	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของการทดสอบก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง
MD ₂	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของการทดสอบก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม
S _D ²	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
n ₁	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มทดลอง
n ₂	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มควบคุม

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถทางการใช้ภาษา และความ
 รับผิดชอบที่ได้จากการทดสอบก่อนการเรียนกับการทดสอบหลังการเรียนภายในกลุ่มเดียวกัน
 โดยคำนวณจากสูตร t-test แบบ Dependent Samples (ลิวน สายยศ และอังคณา
 สายยศ. 2536 : 87)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N\sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

$$df = N - 1$$

เมื่อ	t	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
	N	แทน	จำนวนคู่
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกันเป็น รายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อน การเรียนกับการเรียน
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของความแตกต่างจากการ เปรียบเทียบกันเป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้จาก การทดสอบก่อนการเรียนกับการเรียน

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทน	ความแปรปรวนของผลต่างของคะแนนภายในกลุ่มก่อนและหลัง การทดลองของแต่ละกลุ่ม
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-Distribution
df	แทน	ความเป็นอิสระที่คะแนนจะแปรไป
MD	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อน การเรียนกับหลังการเรียน
*	แทน	นัยสำคัญที่ .05
**	แทน	นัยสำคัญที่ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้เสนอตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู
2. เปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู
3. เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
4. เปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถทางการใช้ภาษาในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถของการใช้ภาษาในการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ได้ผลดังแสดงไว้ในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	MD	SD	t
กลุ่มทดลอง	50	3.480	2.033	4.11**
กลุ่มควบคุม	50	2.020	1.478	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความสามารถในการใช้ภาษาไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของการใช้ภาษาในการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ได้ผลดังแสดงไว้ในตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการใช้ภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	MD	SD	t
กลุ่มทดลอง	50	3.920	2.798	2.26*
กลุ่มควบคุม	50	2.680	2.699	

*มีนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความรับผิดชอบในการใช้ภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เปรียบเทียบความสามารถทางการใช้ภาษาในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถของการใช้ภาษาในการเรียนวิชาภาษาไทยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ได้ผลดังแสดงไว้ในตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

ช่วงการสอบ	N	$\bar{X}$	SD	t
ก่อนการทดลอง	50	21.660	9.699	12.11 ^{**}
หลังการทดลอง	50	25.140	8.965	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

4. เปรียบเทียบความรับผิดชอบทางการใช้ภาษาในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของการใช้ภาษาในการเรียนวิชาภาษาไทยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ได้ผล ดังแสดงไว้ในตาราง 7

ตาราง 7 เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

ช่วงการสอบ	N	$\bar{X}$	SD	t
ก่อนการทดลอง	50	42.360	6.883	9.91**
หลังการทดลอง	50	46.280	6.661	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบในการใช้ภาษาไทยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา ความสามารถทางการใช้ภาษาและความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอน โดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยในด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูก่อนและหลังการทดลอง
4. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูก่อนและหลังการทดลอง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนวิชาภาษาไทย โดยนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาเข้ามาช่วยทำให้การเรียนการสอนวิชาภาษาไทย น่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ความสามารถทางการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน

2. ความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
3. ความสามารถทางการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและภายหลังการทดลองแตกต่างกัน
4. ความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 100 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 50 คนและกลุ่มควบคุม 50 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง มีดังนี้
 - 2.1 แผนการสอน 2 แบบ คือ แผนการสอนโดยชุดการสอนมินิคอร์สกับแผนการสอนตามคู่มือครู
 - 2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถทางการใช้ภาษาในการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 305) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะของข้อสอบเป็นแบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง .29-.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .30-.80 และค่าความเชื่อมั่น .92
 - 2.3 แบบสอบวัดความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .78 และค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง 2.93-5.40
3. การดำเนินการทดลอง
 - 3.1 ทดสอบก่อนการทดลองโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถทางการใช้ภาษาในการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 305) และแบบสอบวัดความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทยกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม
 - 3.2 ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน ระยะเวลาสอน 16 คาบ เท่ากัน กลุ่มทดลองดำเนินการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส กลุ่มควบคุมดำเนินการสอนตามแผนการสอนตามคู่มือครู

3.3 ทดสอบหลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถทางการใช้ภาษาในการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 305) และแบบสอบวัดความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ชุดเดียวกับการทดสอบก่อนการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม

3.4 ตรวจผลการทดสอบ แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Difference Scores
2. เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test แบบ Difference Scores
3. เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทย ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples
4. เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent Samples

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยชุดการสอนมินิคอร์สและนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยชุดการสอนมินิคอร์สและนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู มีความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลอง มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลอง มีความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การทดลองครั้งนี้ เป็นการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาและความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายได้ ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทย ของนักเรียนที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู ผลจากการทดลองพบว่า ความสามารถทางการใช้ภาษาในการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความสามารถในการใช้ภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งปฏิบัติตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัย พนฺแดง (2526 : 107-110) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองซึ่งเรียนจากชุดการสอนมินิคอร์สสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนจากการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี แก้วรักษา (2527 : 226) ที่พบว่านักเรียนที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์สมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัตน์ ยุทธเสรี (2527 : 92) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองแตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวันท์ นาควิโรจน์ (2513 : 72) ที่พบว่า การเรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์สมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า ชุดการสอนมินิคอร์ส สามารถพัฒนาประสิทธิภาพในการเรียนการสอนได้อีกวิธีหนึ่ง การที่ผลการศึกษาค้นคว้าเป็นดังนี้ เนื่องมาจากเหตุผลหลายประการดังนี้

1.1 ลักษณะเด่นของชุดการสอนมินิคอร์ส ประกอบด้วยกิจกรรมหลายรูปแบบ สื่อการสอนหลายประเภท สร้างขึ้นโดยอาศัยพื้นฐานทางเทคโนโลยีการศึกษาตามโครงสร้างของการวิเคราะห์ระบบ นำเอาทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่เน้นการรู้และการตอบสนองทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล มาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และทราบผลการเรียนของตนเองทันที เป็นการเสริมแรง

อันเป็นผลดีต่อการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละกิจกรรมจัดเป็นวงจร คือ
 บั๊จยี่ป้อน - กระบวนการ - ผลผลิต จากการนำชุดการสอนมินิคอร์สวิชาภาษาไทย เรื่อง
 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และเห็นแก่ลูก มาทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนใน
 ขณะทำกิจกรรมการเรียน พบว่านักเรียนมีความรับผิดชอบการร่วมทำกิจกรรมหลายรูปแบบ
 เช่น การศึกษาจากวีดิทัศน์ ความเป็นมาและสิ่งสำคัญควรแก่การอนุรักษ์ ประกอบคำบรรยายวัด
 สุวรรณาราม แผ่นโปรงใส แถบบันทึกเสียง กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ เอกสารเสริมความรู้
 นักเรียนมีโอกาสซักถามปัญหาและข้อข้องใจทันที แต่ละกิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า
 ด้วยตนเอง การตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้และการฝึกทักษะแต่ละขั้นตอนเน้นจากง่ายไปหายาก
 เพื่อฝึกให้นักเรียนฝึกความสามารถในการใช้ภาษาได้ถูกต้องในระยะเวลาสั้น ๆ ทำให้ผู้เรียน
 เกิดความรับผิดชอบ กระตือรือร้น ในการเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรมมากยิ่งขึ้น เพราะ
 สามารถทราบผลย้อนกลับได้ทันที

1.2 พิจารณาจากขั้นตอนการสอนตามคู่มือครู และการสอนโดยชุดการสอนมินิคอร์สจะ
 เห็นว่า มีขั้นตอนการสอนคล้ายกัน คือ ประกอบด้วยขั้นนำ ขั้นสรุปและขั้นประเมินผล แต่แตกต่างกัน
 ในด้านการดำเนินกิจกรรมขั้นสอน โดยที่กลุ่มควบคุมใช้วิธีการบรรยายซักถามและทำแบบฝึกหัดท้าย
 บทเรียนทั้งในห้องเรียนและเป็นการบ้าน เพื่อก่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ ส่วนกลุ่มทดลองใช้
 การให้นักเรียนศึกษาจากสไลด์ เทป ประกอบคำบรรยาย แผ่นโปรงใส แถบบันทึกเสียง กิจกรรม
 เสริมการเรียนรู้ เอกสารประกอบการสอนเสริมความรู้ ซึ่งเป็นวิธีสอนโดยใช้สื่อ ให้นักเรียนได้
 ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง จากการใช้สื่อเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความ
 รับผิดชอบในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้เข้าใจเนื้อหาของบทเรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
 สอดคล้องกับการที่เปรี๊ญ โภมท กล่าวว่าการที่อินทรีย์แสดงอาการตอบสนองแล้วได้ผลลัพธ์ในทันที
 ที่ทันใจเป็นการเสริมแรงที่สำคัญในการเรียนรู้ (เปรี๊ญ โภมท. 2519 : 52-53 ; อ้างอิงมาจาก
 Schramm. 1964) ได้สรุปผลวิจัยว่า ถ้านักเรียนได้รับผลการตอบสนองของตนทันทีอยู่บ่อย ๆ จะ
 ช่วยให้เกิดผลดีต่อการเรียนรู้ จึงเป็นเหตุให้นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สมี
 ความสามารถในการใช้ภาษาไทยแตกต่างจากนักเรียนที่สอนตามคู่มือครูและนักเรียนที่ได้รับการสอน
 โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส มีความสามารถในการใช้ภาษาก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
 แตกต่างกัน

2. ความรับผิดชอบของนักเรียน

ผลจากการทดลองพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูมีความรับผิดชอบแตกต่างกัน และนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความรับผิดชอบต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประภัสสร ไชยชนะใหญ่ (2529 : 64-65) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับคู่มือครู พบว่านักเรียนมีความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลจากการทดลองดังกล่าวอาจเป็นเพราะสาเหตุ ดังนี้

2.1 การสอนแบบมินิคอร์สเป็นการสอนที่มีโครงการเรียนที่เตรียมโครงสร้างไว้เป็นอย่างดี มีระบบมีขั้นตอน มีการวางแผนและการกำหนดหน่วย การเรียงลำดับหน่วยการสอนไว้อย่างละเอียดแล้วทุกหน่วย กิจกรรมทุกอย่างเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ของตนเองเต็มที่ ซึ่งหากนักเรียนขาดความรับผิดชอบไปคนใดคนหนึ่งอาจทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ จากการทดลองสอน โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส ผู้วิจัยได้เน้นความสำคัญในเรื่องนี้อย่างเต็มที่ในการที่ให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มได้รับทราบบทบาทและหน้าที่ของตนเอง เป็นการฝึกในทุกคาบที่มีการปฏิบัติกิจกรรมจนทำให้เด็กเกิดความรับผิดชอบขึ้นได้ ต่างจากการสอนตามปกติที่ไม่มีการเน้นในเรื่องนี้

2.2 การเรียนแบบมินิคอร์สเป็นการเรียนที่เน้นในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนจะต้องฝึกให้มั่นใจในการที่จะสนใจและใฝ่หาความรู้ เพื่อนำมาใช้ในการทำกิจกรรมแบบฝึก หากนักเรียนไม่มีความรับผิดชอบไม่สนใจที่จะทำกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแบบเรียนชุดมินิคอร์ส จะทำให้ไม่เข้าใจเนื้อหาและไม่สามารถบรรลุจุดประสงค์ในการเรียนรู้ได้ ดังนั้นการที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้และปรับปรุงตนเองในการศึกษาหาความรู้โดยวิธีการของมินิคอร์สจึงเป็นการฝึกความรับผิดชอบให้นักเรียนอีกวิธีหนึ่ง โดยที่ครูเป็นเพียงที่ปรึกษาในการทำกิจกรรม และเสริมเท่าที่จำเป็น วิธีการเช่นนี้จะฝึกนิสัยความรับผิดชอบให้นักเรียนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ครูผู้สอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาควรได้มีการศึกษาและนำเอาการสอนโดยใช้มินิคอร์สมาสอนในโรงเรียน เพื่อเป็นการลดบทบาทของครูในห้องเรียน ฝึกให้นักเรียนเกิด ความรับผิดชอบในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง อันจะเป็นผลทำให้การเรียนรู้วิชา ภาษาไทยดีขึ้น
2. การใช้ชุดการสอนแบบมินิคอร์สเป็นการส่งเสริมให้การเรียนการสอนภาษาไทย มีความน่าสนใจและเปลี่ยนวิธีการการสอนแบบบรรยาย จากการศึกษาที่ครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ในห้องเรียน ให้นักเรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ทำให้เกิดการ เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทางผู้บริหารโรงเรียนควรมองเห็นความสำคัญและสนับสนุนในเรื่อง มินิคอร์สอย่างเต็มที่ในด้านการอบรมและงบประมาณในการจัดทำ
3. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ในการวิจัย เช่น ความคิดสร้างสรรค์ด้านภาษา ความ มีระเบียบวินัยและความร่วมมือในการเรียนการสอน รวมทั้งการทดลองกับนักเรียนใน ระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมในการศึกษา
4. รวมทั้งการทดลองกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้นวัตกรรม ทางการศึกษา และควรปรับสื่อเป็นสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสภาพแวดล้อมในกรณีที่โรงเรียน ไม่มี เครื่องมือที่ทันสมัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ แยมเพชร. การสร้างมินิคอร์ส. 2525. เอกสารโรเนียว.
- ก่อ สวัสดิพานิช. "แนวการสอนภาษาไทย," คู่มือครูภาษาไทย. เอกสารการนิเทศ
การศึกษา กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู, 2526.
- กองวิจัยทางการศึกษา, กรมวิชาการ. สำรวจความต้องการทางการศึกษา. 2529 - 2530.
- กันยา ประสงค์เจริญ. ผลการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ.
ปริญานินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2526. อัดสำเนา.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. นวัตกรรมทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชา หลักสูตรและ
การสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม กองพัฒนาการศึกษา. คู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมระยะสั้น
(Minicourse) สำหรับครูผู้สอนการศึกษานอกระบบเปิดเสรี ระดับที่ 3 - 4
ระหว่างประจำการ. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2528.
- ขจรศรี ชาดิกานนท์. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติ
ต่อการสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้
ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือฯ กรมวิชาการ. ปริญานินท์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- จัญญ์ สุภาพ. แบบเรียนสังคมศึกษา. ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- จันทิมา พรหมโชติกุล. การเขียนข้อสอบวิชาภาษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทาง
การศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2529.
- จารุณี โชคสมัย. การเปรียบเทียบการใช้แบบฝึกอ่าน 2 แบบที่ส่งผลต่อสมรรถภาพการ
อ่านเร็วและทัศนคติต่อวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดลพบุรี.
ปริญานินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2525. อัดสำเนา.
- ชวลิต สุนโท. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความสนใจใน
วิชาคณิตศาสตร์ อันเป็นผลจากการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอน
โดยชุดการสอนรายวิชาย่อย. ปริญานินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

- ชวาล แพ้วัดกุล. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2522.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่น ๆ. เทคโนโลยีและสื่อการศึกษา. (เอกสารการสอนชุดวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 1 - 5, 2533.
- ชะอ้อน ทองส่องโสม. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้และไม่ใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล. ปรินทิเนียนันท์ กศ.ม.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- ไชยรัตน์ ปรานี. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนสังคมศึกษาโดยการสอนแบบซินดิเคตกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินทิเนียนันท์ กศ.ม.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- ณรงค์ อ้วนทอง. การผลิตและการใช้ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.
- ดนัย งามมานะ. ความรู้สึกรับผิดชอบ ความอยากรู้อยากเห็น และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยกับแบบเอาใจใส่เกินไป. ปรินทิเนียนันท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.
- นพคุณ คุณาชีวะ และวรรณ บัวเกิด. ระเบียบวิธีการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาคหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2524.
- นิคม ดังคะนิพน. การเปรียบเทียบบุคลิกภาพ ความเกรงใจ และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวไทยและจีน. ปรินทิเนียนันท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.
- นิภา วิจิตรศิริ. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองแค "สรวงนิเทศ" จังหวัดสระบุรี. ปรินทิเนียนันท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- _____. "แนวการสอนภาษาไทย," คู่มือภาษาไทย. เอกสารการนิเทศการศึกษา กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู. 2526.
- บุญชม ศรีสะอาด. รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน. ปรินทิเนียนันท์ กศ.ม. มหาสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2524. อัดสำเนา.

- ประณต เล็กสวัสดิ์. ความสัมพันธ์ระหว่างการเลี้ยงลูก พฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำ และความรู้สึกรับผิดชอบ. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- ประภัสสร ไชยชนะใหญ่. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส กับคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ : การวัดทัศนคติ การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. ม.ป.ท., 2524.
- ผาณิต เพชรจำรัส. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระ และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยชุดการสอน แบบชนิดิเคทกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- พรวิรัตน์ แก่นทอง. การใช้บทบาทสมมติ พัฒนาการความรับผิดชอบต่อชุมชนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2515. อัดสำเนา.
- ยุภา อานันท์สิทธิ์. การศึกษาผลการสอนแบบสืบสวนสอบสวนในวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีผลต่อความคิด แบบสอบสวน ความถนัดทางการเรียน และความรู้สึกรับผิดชอบ. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- ยุวดี แก้วรักษา. การทดลองใช้ชุดการสอนจุลบท (Minicourse) วิชาสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต 7 ในชั้นเรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- เยาวพา เตชะคุปต์. ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.
- เรวดี วงศ์พรหมเมฆ. กระบวนการกลุ่ม. ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท ศึกษาพร จำกัด, 2531.

- วนิดา ศิริมาลา. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์สกับเรียนโดยการสอนตามคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์. การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- วารินทร์ ม่วงสุวรรณ. ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบมโนทัศน์แบบให้ความรักและแบบควบคุมเอื้อเฟื้อ และวินัยของสังคม. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- วาสนา คมสัน. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดการสอนรายวิชาย่อยและการสอนตามคู่มือครู. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ : ธเนศการพิมพ์, 2525.
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533), 2533.
- วิชาการ, กรม กองวิจัยการศึกษา. "การศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2523," เอกสารโครงการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. 2525.
- วิริยะ นาควิโรจน์. จิตวิทยาการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อำนวยการพิมพ์, 2521.
- ศิรินันท์ นาควิโรจน์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความสนใจในวิธีสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์สกับเรียนตามคู่มือครูภาษาไทย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ. แนวการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2524.

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2523). กรุงเทพฯ : 2532.

_____ . หนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3 (ท 305 - 306)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. กรุงเทพฯ : 2535.

สมถวิล วิเศษสมบัติ. วิธีสอนภาษาไทยมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิตการพิมพ์, 2525.

สามัญศึกษา, กรม. สารศึกษานิตยภัต. กรกฎาคม - สิงหาคม (หมวดภาษาไทย), 2529.

สุจริต เพียรชอบ. "การใช้หลักสูตรและวัสดุหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา,"

การสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 1. ม.ป.ท., 2525.

สุดใจ เหล่าสุนทร. "การศึกษาเพื่ออาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา," เอกสารวิจัยส่วน

บุคคลในลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2510.

สุโท เจริญสุข. "ข้อคิดพัฒนาคนให้มีความรับผิดชอบ," แนะแนว. 96 : 45 - 51;

ธันวาคม 2527 - มกราคม 2528.

สุปราณี ศรีคำใส. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ความรับผิดชอบ และ

ความสนใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอน

โดยใช้สัญญาณการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

สุมาลี สุวัฒน์กุล. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความคงทนใน

การเรียนรู้นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่เรียนโดยชุดการสอน

มินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูการสอนภาษาอังกฤษเยส. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

สุรัตน์ ยุทธเสรี. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยม

ศึกษาปีที่ 1 โดยการสอนจากชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู การสอน

ภาษาอังกฤษเยส. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. "ชุดการสอนรายวิชาย่อย," สารานุกรมศึกษาศาสตร์. 3 : 113 ;

มกราคม - มีนาคม 2528.

_____ . "หลักสูตรรรมประจำใจกับการฝึกหัดความรับผิดชอบ," จุลสารสมาคมการศึกษา

ฉบับที่ 8. สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย โรงพิมพ์บรรพาร, 2525.

- อภิรม วรลัตยาภรณ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- อรทัย โสภกา. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้และเรียนตามคู่มือครู. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- อุทัย หนูแดง. การทดลองชุดการเรียนการสอนมินิคอร์สของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 4. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- อุบล เรียงสุวรรณ. "ผลการวิจัยทางการศึกษา," การประชุมปฏิบัติการ ครั้งที่ 7. สัมพันธ์พาณิชย์, 2522.
- อุไร ดุลยเกษม. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามแผนภูมิกิจกรรมกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

Anderson, J.R. "The Development and Effective Evaluation of Minicourse Structure of General Education Earth Science," Dissertation International Abstracts. 35(11) : 4021-AP ; December, 1973.

Apeid. The Minicourse Approach : What it is and How It Works. UNESCO Regional Office Bangkok, 1982.

Breckenridge. Marin Edgar. Child Development. London W.B. Surrenders Company, 1955.

Browne, C.G. and Thomas S. Cohn. The Study of Leadership. The interstate Printer and Publisher, Inc., Illinois, 1958.

- Cross, W.K. "Development and Evaluation of The Feasibility of Minicourse in Inquiry for Pre-Service Teachers," Dissertation International Abstracts. 35(6) : 3388-AP ; December, 1974.
- Fan, Chung Teh. Item analysis Table. Education Testing Service, Princeton, New Jersey, 1982.
- Good, C.V. Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill Book Company, 1973.
- Kate, O.E. "Validation of Minicourse 2 with Pre-Service Teachers of Primary and Inter Mediate Educate Mentally Related Children," Dissertation International Abstracts. 36(1) : 218AP; July, 1975.
- Macquarie Univfrsity. The use of Media in Minicourse. Sydney center for Advancement of Teaching, n.d. B.
- Mcclelland, Kzmid C. The Achievement Motive. New York Applantion Century Croffs Inc., 1953.
- Meyer, G.R. The Principles of Teaching Applied in C.A.T. Minicourses and Their BASIS In Theories of Teaching. Macquarie University, 1975.
- Mitton, Betty L and Dale B. Harris. "The Development of Responsibility in Children. "The child A Book of Reading. 46-407-416; 1962.
- Peck, R.F. and R.J. Havingherst. Child Development and Personality. New York : John Willey & Sone Inc., 1963.
- Smith, Henry Clay. Personality Development. New York : McGraw Hill Book Company, 1968.

Scott, William A. and Michael Wertheimer. Introduction to Psychological Research. New York : John Wiley & Sons, Inc., 1966.

Wiggins, Jerry S. and others. The Psychology of Personality Reading. Addison, Wesley, 1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย
- ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความรับผิดชอบวิชาภาษาไทย

ตาราง 8 ค่าความยากง่าย (P)และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ

วัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย

ข้อที่	P	r	ข้อที่	P	r
1	.59	.33	21	.36	.92
2	.53	.30	22	.44	.78
3	.31	.85	23	.21	.44
4	.37	.85	24	.30	.92
5	.30	.96	25	.30	.85
6	.52	.59	26	.24	.41
7	.50	.63	27	.33	.74
8	.64	.78	28	.54	.85
9	.29	.59	29	.34	.96
10	.47	.81	30	.80	.30
11	.66	.68	31	.55	.93
12	.46	.89	32	.66	.44
13	.32	.70	33	.45	.78
14	.58	.56	34	.55	.89
15	.38	.33	35	.73	.41
16	.52	.89	36	.30	.70
17	.58	.93	37	.29	.41
18	.45	.85	38	.43	.70
19	.31	.93	39	.54	.40
20	.31	.59	40	.62	.78

แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทยฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92

ตาราง 9 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามความรับผิดชอบวิชาภาษาไทย

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		ค่าอำนาจจำแนก (t)
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1.	2.36	.56	1.50	.64	5.03
2.	2.72	.61	2.03	.72	3.63
3.	2.60	.64	1.61	.80	4.81
4.	1.96	.79	1.34	.62	3.08
5.	2.84	.47	2.19	.89	3.25
6.	2.08	.75	1.38	.57	3.71
7.	2.40	.70	1.65	.84	3.41
8.	1.60	.76	1.11	.32	2.93
9.	2.08	.81	1.38	.57	3.55
10.	2.52	.58	1.84	.67	3.80
11.	2.40	.81	1.30	.61	5.40
12.	2.72	.61	2.07	.68	3.52
13.	2.48	.77	1.53	.76	4.39
14.	2.76	.59	2.00	.93	3.46
15.	2.60	.64	1.84	.78	3.74
16.	2.68	.55	2.00	.74	3.67
17.	2.92	.27	2.38	.69	3.63
18.	2.32	.80	1.57	.85	3.19
19.	2.96	.20	2.46	.81	3.04
20.	2.04	.84	1.30	.73	3.31

แบบสอบถามความรับผิดชอบวิชาภาษาไทยฉบับนี้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .78

ภาคผนวก ข.

แผนการสอนแบบนิโคร์ส

แผนการสอนแบบคู่มือครู

ชุดการสอนมินิคอร์ส

คำแนะนำสำหรับผู้ใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส

ชุดการสอนมินิคอร์ส เป็นชุดการสอน ที่สร้างขึ้นสำหรับครูภาษาไทย ใช้ในการสอน วิชาภาษาไทย ท 305 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อใช้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในเนื้อหา เรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ซึ่งประกอบด้วยคำแนะนำสำหรับครู โครงสร้าง หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย กิจกรรมครู นักเรียน ประกอบเอกสาร และสื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะสามารถ อำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนเป็นอย่างมาก ครูสามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรมได้ ภายในเวลาที่กำหนดให้

คำแนะนำในการชุดการสอนมินิคอร์ส

1. ขั้นตอนการสอน

ก่อนจะนำชุดการสอนมินิคอร์สไปใช้ ครูควรศึกษารายละเอียด ต่อไปนี้

1.1 ศึกษาโครงสร้าง เป้าหมาย จุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ของชุดการสอนให้เข้าใจให้ละเอียดชัดเจนก่อน

1.2 ศึกษาแผนการเรียนรู้ให้เข้าใจว่าช่วงไหน ระยะเวลาใดจะให้ทำกิจกรรม อะไรบ้าง กิจกรรมดังกล่าวมีลักษณะกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยหรือรายบุคคล

1.3 ศึกษาว่าในแต่ละกิจกรรมนั้น ครูต้องทำอะไรบ้าง ทำเมื่อใดและอย่างไร

1.4 ตรวจสอบเอกสารประกอบ สื่อ เครื่องมือประเมินผลที่กำหนดไว้ว่าเพียงพอหรือไม่พร้อมที่จะใช้เพียงใด ถ้ามีปัญหาจะใช้สื่ออะไรแทน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาในขณะ ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

1.5 ครูควรรักษาเวลาในการดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด

2. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 ครูควรดำเนินกิจกรรมกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ สามารถยืดหยุ่นกิจกรรมได้บ้างตามความเหมาะสมของผู้เรียนและสถานการณ์

2.2 กิจกรรมหลักที่ครูต้องดำเนินการนั้น ควรเตรียมศึกษามาเป็นอย่างดี เช่น การบรรยายประกอบแผ่นใส วีดิทัศน์ เทปประกอบคำบรรยาย

2.3 ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ครูต้องคอยควบคุมช่วยเหลือ เพื่อร่วมแก้ไข ปัญหาให้นักเรียน ครูควรแสดงความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม ให้ความร่วมมือกับนักเรียน ให้ความมั่นใจแก่ผู้เรียนในขณะทำกิจกรรม

2.4 ในขณะดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน อาจมีนักเรียนซักถามปัญหาที่ลึกซึ้งในเนื้อหา ครูควรได้มีการเตรียมพร้อมในเรื่องที่จะสอนเพื่อเพิ่มความรู้ให้นักเรียนได้เสมอ

3. ขั้นตอนในการประเมินผล

3.1 การประเมินผลโดยครูผู้สอน ไม่มีแบบประเมินผลให้แก่ครู ดังนั้นครูควรจัดบันทึกปัญหาและอุปสรรค ในการจัดกิจกรรมและประเมินผลผู้เรียน โดยสังเกตการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การร่วมกิจกรรมกลุ่ม การเสนอผลการอภิปราย เป็นต้น

3.2 การประเมินผลตนเองของนักเรียนประเมินผลจากแบบประเมินผลตนเอง ใบงานเสนอผลการอภิปราย แบบทดสอบซึ่งครูเฉลยทุกครั้ง โดยใช้บัตรเฉลย ผ่านโปร่งใส แล้วให้นักเรียนซักถามและแก้ไขข้อบกพร่อง

หมายเหตุ

การใช้ชุดการสอนนี้ อาจไม่สะดวกในโรงเรียนที่ยังไม่มีความพร้อมด้าน โสตทัศนูปกรณ์ ดังนั้นจึงควรดัดแปลงสื่อต่างๆ ที่กำหนดไว้ในชุดการสอนนี้ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน

แผนการสอนวิชาภาษาไทย

ชุดการสอนมินิคอร์ส

รายวิชา ภาษาไทย (ท 305)

เรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 8 คาบ

หลักการและเหตุผล

การสอนภาษาไทยเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะและมีความสามารถในการใช้ภาษาไทย เพื่อนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะและมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง จึงควรใช้กิจกรรมการเรียนการสอนหลายรูปแบบ รวมทั้งใช้สื่อหลาย ๆ ชนิด เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ปัจจุบัน รูปแบบการสอนส่วนใหญ่ยังเน้นบทบาทให้ครูเป็นศูนย์กลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะเป็นสำคัญ เพราะธรรมชาติของวิชาภาษาไทย เป็นวิชาที่ต้องฝึกทักษะมากกว่าจดจำเนื้อหาจากครูเพียงอย่างเดียว ด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะวิธีสอนของครูควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข

วิธีการจัดการเรียนการสอนวิธีหนึ่ง ที่ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้ได้ผลดี คือ การใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส เพราะชุดการสอนมินิคอร์สนั้น ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งยังช่วยให้การฝึกทักษะในการใช้ภาษาและให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนมากที่สุด ตามกระบวนการและระบบของมินิคอร์ส

เป้าหมาย

ชุดการสอนมินิคอร์ส จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับครูที่สอนวิชาภาษาไทย เรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช นำไปใช้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียน

1. มีความรู้เกี่ยวกับที่มาและลักษณะของเรื่องประเภทการอ่านร้อยแก้ว ประเภทความเรียงเรื่องสั้น
2. แสดงความคิดเห็นโดยวาจาหรือโดยการเขียนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

3. ถ่ายทอดเรื่องที่อ่านหรือฟัง ได้อย่างถูกต้อง
4. เกิดทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. เขียนสรุปที่มา และลักษณะของเรื่องสั้นความเรียงประเภทร้อยแก้ว
2. ตอบคำถามจากเนื้อเรื่องและอธิบายการใช้ภาษาในเรื่องที่ได้อ่านหรือฟัง
3. บอกลักษณะนิสัยของตัวละครและชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในสมัยก่อน
4. เขียนสรุป ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่องสั้นประเภทความเรียงร้อยแก้ว
5. สรุปประวัติผู้แต่งและใจความสำคัญของเนื้อเรื่องที่อ่านได้
6. บอกถึงความสำคัญและสิ่งที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์จากการอ่านและฟังเทปบันทึกเสียงและแผ่นเสริมความรู้

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสิน

ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง/กิจกรรม	การจัดกลุ่ม
50 นาที	<u>ตอนที่ 1</u> ฝึกการฟังที่มาของเรื่องและลักษณะเรื่องสั้น	
10 นาที	1. ครูอธิบาย"หลักการฟังสารที่ให้ความรู้"	กลุ่มใหญ่
10 นาที	2. นักเรียนฟังคำอธิบายแถบบันทึกเสียง เรื่อง "ที่มาของเรื่องสั้น"	กลุ่มใหญ่
20 นาที	3. นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น จาก บทความที่ได้ฟังเกี่ยวกับที่มาและลักษณะของ เรื่องสั้น	กลุ่มย่อย
10 นาที	4. ประเมินผลการฟังที่มาของเรื่องและลักษณะ เรื่องสั้น ประเภทความเรียงร้อยแก้ว	รายบุคคล
50 นาที	<u>ตอนที่ 2</u> แสดงความคิดเห็น โดยวาจาหรือโดยการ เขียนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน	
5 นาที	1. ครูชี้แจงหลักการเข้าร่วมกิจกรรมจาก เอกสารที่ครูแจกให้	กลุ่มใหญ่
20 นาที	2. นักเรียนอภิปรายเนื้อเรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสิน จากกิจกรรมเสริม ความรู้	กลุ่มย่อย
15 นาที	3. ตัวแทนกลุ่มออกมาเล่าเรื่องสรุป เรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสินและบอกข้อคิดที่ได้ จากเนื้อเรื่อง	
10 นาที	4. นักเรียนประเมินตนเอง	รายบุคคล

ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง/กิจกรรม	การจัดกลุ่ม
50 นาที	<u>ตอนที่ 3</u> วิเคราะห์เรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสิน	
5 นาที	1. ครูชี้แจงการดำเนินกิจกรรมกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มกิจกรรม	กลุ่มใหญ่
35 นาที	2. การร่วมปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม	กลุ่มย่อย
10 นาที	3. ประเมินผลงาน	
50 นาที	<u>ตอนที่ 4</u> เล่าหรือเขียนเรื่องสั้นจากภาพหรือเหตุการณ์ที่กำหนดให้	
5 นาที	1. ครูชี้แจงหลักการเข้าร่วมกิจกรรม	กลุ่มใหญ่
25 นาที	2. นักเรียนเขียนเรื่องสั้นจากภาพเหตุการณ์ที่กำหนดให้	กลุ่มย่อย
15 นาที	3. นักเรียนเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน	กลุ่มย่อย
5 นาที	4. ประเมินผลงาน	กลุ่มย่อย
ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง/กิจกรรม	การจัดกลุ่ม
50 นาที	ฝึกทักษะการฟัง	
10 นาที	1. ครูอธิบาย"หลักการฟังบทความและสารคดี"	กลุ่มใหญ่
15 นาที	2. นักเรียนฟังบทความ สารคดี "สิ่งสำคัญน่ารู้ของเมืองเพชรบุรี"	กลุ่มใหญ่
15 นาที	3. นักเรียนทำกิจกรรม	กลุ่มย่อย
10 นาที	4. ครู-นักเรียน สรุปประเมินผลร่วมกัน	กลุ่มใหญ่

50 นาที	ฝึกทักษะการพูด 1. ครูอธิบาย"หลักการพูดที่ดี" 2. นักเรียนดูวีดิทัศน์ประกอบคำบรรยาย ความสำคัญของจิตรกรรมฝาผนังช่างสกุลปิ่น เมืองเพชรบุรี 3. นักเรียนทำกิจกรรม 4. ครูและนักเรียน สรุปประเมินผลร่วมกัน	กลุ่มใหญ่
10 นาที		
15 นาที		กลุ่มใหญ่
20 นาที		กลุ่มย่อย
5 นาที		กลุ่มใหญ่
50 นาที	ฝึกทักษะการอ่าน 1. นักเรียนอ่านข้อความจากแผ่นเสริมความรู้ 2. นักเรียนทำกิจกรรม 3. ครู-นักเรียน สรุปประเมินผลร่วมกัน	กลุ่มใหญ่
20 นาที		กลุ่มย่อย
20 นาที		กลุ่มย่อย
10 นาที		กลุ่มใหญ่
50 นาที	ฝึกทักษะการเขียน 1. นักเรียนเขียนสรุปความสำคัญจากการฟัง การพูด การอ่าน ตามลำดับเหตุการณ์ที่ กำหนด 2. นักเรียนทำกิจกรรม 4. ครูและนักเรียน สรุปประเมินผลร่วมกัน	กลุ่มใหญ่
20 นาที		
20 นาที		กลุ่มย่อย
10 นาที		กลุ่มใหญ่

เอกสารหมายเลข 1

เรื่องสั้น

ความหมายของเรื่องสั้น

มีผู้ให้ความหมายของเรื่องสั้นไว้หลายอย่างด้วยกัน เช่น

กฤษดา มลิกะมาส ให้ความหมายของเรื่องสั้นไว้ว่า "เรื่องสั้น มีลักษณะคล้ายนวนิยาย แต่มีเนื้อเรื่องสั้นกว่า กล่าวถึงเหตุการณ์แต่เพียงหนึ่งหรือสองเหตุการณ์ มีตัวละครน้อยกว่านวนิยายและมีวิธีจบแบบธรรมดา หรือจบแบบไม่คาดหมาย "

ลิตา พินิจวุฒล ให้ความหมายของเรื่องสั้นไว้ว่า "เรื่องสั้นคือ วรรณกรรมที่เล่าเรื่องราวอย่างสั้น ๆ เป็นร้อยแก้ว"

สรุปแล้ว เรื่องสั้น คือวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทหนึ่ง ที่มีเนื้อหาสั้นกว่านวนิยาย มีตัวละคร ฉาก เหตุการณ์ เฉพาะที่สำคัญ

ประวัติของเรื่องสั้น

เรื่องสั้นเกิดขึ้นประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 19 และเจริญอยู่ในอเมริกา กำเนิดของเรื่องราวอย่างสั้น สันนิษฐานว่าเกิดจากการเล่าเรื่องสั้นประเภท นิทาน นิยาย ส่วนเรื่องดังเช่นในปัจจุบันนี้ ชาวอเมริกันเป็นผู้ริเริ่มแต่งขึ้น และแพร่หลายนิยมแต่งกันเรื่อยมา

สำหรับเรื่องสั้นของไทยเรานั้น เริ่มในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ นักเขียนเรื่องสั้นของไทยคนแรกคือ กรมหลวงพิษิตปรีชากร แต่งเรื่อง สนุกนิก โดยใช้ฉากและตัวละครซึ่งเป็นพระในวัดบวรนิเวศวิหาร คู่กันเรื่องการบวชและการรัก แต่ยังไม่ทันแต่งจบก็เกิดคดีกันขึ้นเสียก่อน เพราะความไม่เข้าใจถึงกลวิธีแต่งเรื่องสั้น ซึ่งเป็นของใหม่ในสมัยนั้น แต่อย่างไรก็ตามเรื่องสั้นก็ได้รับความนิยมแพร่หลายมากขึ้นโดยลำดับ มีทั้งการแต่งและการแปล ผู้ประพันธ์และผู้แปลเรื่องสั้นในระยะแรก ๆ คือ กรมพระนราธิปประพันธ์ สมเด็จพระยาตากษัตริย์ราชานุภาพ

ลักษณะของเรื่องสั้นในสมัยรัชกาลที่ 5 พอสรุปได้ดังนี้

ทำนองแต่ง ใช้การบรรยายตัวละครและฉากให้สมจริงมากขึ้น

วิธีเสนอเรื่อง ใช้วิธีมีบทบรรยาย สลับกับบทเจรจาของตัวละคร ซึ่งทำให้เนื้อหาสนุกสนานน่าอ่านยิ่งขึ้น

การสร้างโครงเรื่อง การดำเนินเรื่องยังคงเป็นไปตามลำดับ มีเงื่อนไขชวนให้ติดตามอ่าน ว่าเรื่องจะดำเนินต่อไปอย่างไร

แนวคิด มิได้มุ่งสั่งสอนแต่เพียงอย่างเดียว ตัวละครเป็นสื่อในการแสดงความคิดเห็น และทัศนะของผู้แต่ง

ในปี 2472 ถือเป็นช่วงยุคบุกเบิกของเรื่องสั้น ที่ถือว่าเริ่มต้นของเรื่องสั้นอย่างจริงจัง นักเขียนเรื่องสั้นมีมากขึ้นและเมื่อหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว

ในช่วงปี พ.ศ. 2493 หนังสือพิมพ์สยามสมัยรายสัปดาห์ ซึ่งมีประยูร จรรย์วณิช เป็นบรรณาธิการ ได้จัดการประกวดเรื่องสั้น โบนัสฟ้า ขึ้นเป็นครั้งแรก เรื่องที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ คือ ตึกกรอสส์ ของ อ.อุตการ ทำให้วงการเรื่องสั้นตื่นตัวกันมาก และเมื่ออาจินต์ ปัญจพรวงศ์ ตั้งสำนักพิมพ์ จัดพิมพ์เรื่องสั้นของตนเองออกจำหน่าย โดยเขียนเอง พิมพ์เอง ขายเอง และได้รับความสำเร็จอย่างมาก ทำให้มีการพิมพ์เรื่องสั้นออกขายอย่างมาก นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา เรื่องสั้นได้รับความนิยมอย่างมาก การประกวดเรื่องสั้นก็เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้เรื่องสั้นแพร่หลายกว้างขวางยิ่งขึ้น

ลักษณะของเรื่องสั้น

ลักษณะของเรื่องสั้น สรุปได้ดังนี้

1. โครงเรื่อง คือ การดำเนินเรื่องตามเค้าโครงที่ผู้แต่งตั้งไว้ โครงเรื่องนั้นจะมีการเปิดเรื่องในตอนต้น มีการคลี่คลายปมปัญหาของเรื่องและปิดเรื่อง
2. เรื่องสั้นมีจุดมุ่งหมาย เพียงอย่างเดียวและมีผลอย่างเดียว
3. ตัวละคร ใช้ตัวละครน้อย มีเฉพาะตัวละครที่มีบทบาทสำคัญ
4. ฉาก จะต้องสอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ฉากมีไม่มากใช้เวลาน้อย เหตุการณ์เกิดขึ้นหรือจบในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ

5. บทเจรจา หรือบทสนทนา ประหยัดถ้อยคำ สื่อความหมายได้รวดเร็ว

6. มีขนาดสั้น เรื่องสั้นขนาดมาตรฐานยาวประมาณ 4,000-5,000 คำ

7. มีความแน่นอนและสมบูรณ์ในตัว สิ่งที่เขียนต้องกระชับได้ใจความ

องค์ประกอบของเรื่องสั้น

1. แก่นเรื่อง เป็นข้อคิดหลักในการเสนอเรื่อง ได้แก่
 - แก่นเรื่องแสดงภาพและเหตุการณ์ มุ่งเน้นสภาพเหตุการณ์บางอย่าง
 - แก่นเรื่องแสดงทัศนะ เป็นการเสนอความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

- แก่นเรื่องแสดงพฤติกรรม มุ่งเน้นพฤติกรรมของตัวละคร
- แก่นเรื่องแสดงอารมณ์ มุ่งเน้นความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. โครงเรื่อง เป็นขอบข่ายเค้าโครงที่จะนำเสนอเรื่องราว นับตั้งแต่

การเปิดเรื่อง ปัญหาของเรื่อง การคลี่คลายปัญหาของเรื่อง ตลอดจนการสร้างเหตุการณ์ในเรื่อง

3. ตัวละคร อาจเป็นคน สัตว์ หรือสิ่งอื่น ๆ เป็นผู้แสดงบทบาทในเรื่อง เรื่องสั้นจะมีตัวละครเฉพาะที่สำคัญและจำเป็น ดำเนินเรื่องราว อย่างสมจริง ในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรมต่าง ๆ

4. ฉากและบรรยากาศ ฉากและบรรยากาศจะช่วยเน้นสิ่งสำคัญที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอแก่ผู้อ่าน อาจเป็นเหตุการณ์ สภาพฉากประกอบบทบาทของตัวละครในแง่มุมที่ต่างกันตามความเหมาะสมของเรื่องราว เช่น ฉากทุ่งข้าวเขียวขจี ให้ความรู้สึกสดชื่น มีความหวัง เป็นต้น

5. กลวิธีการแต่ง เป็นเทคนิคหรือลีลาในการนำเสนอเรื่อง เพื่อให้น่าสนใจ ชวนติดตามได้แก่ การเปิด ปิดเรื่อง การดำเนินเหตุการณ์ในเรื่อง

การจบเรื่องสั้นนั้น นับเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะทำให้อ่านเกิดความประทับใจ หรือความคิดตามที่ผู้เขียนต้องการซึ่งมีลักษณะการจบหลายแบบ คือ

- จบแบบเศร้า เช่น ตาย พลัดพรากจากกัน
- จบแบบหวาน เช่น สมหวัง มีความสุข มีความสำเร็จ
- จบแบบปมทิ้งท้าย เป็นการจบที่ทิ้งท้ายไว้ให้อ่านคิดเอาเองว่า เรื่องจะเป็นอย่างไรต่อไป

- จบแบบที่เป็นจริงในชีวิต เป็นการปล่อยเหตุการณ์ ดำเนินไปตามขั้นตอนหรือดำเนินไปตามสามัญสำนึก

6. บทสนทนา เรื่องสั้นอาจมีบทสนทนาหรือไม่ก็ได้ บทสนทนาจะช่วยทำให้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น บทสนทนาจะต้องเหมาะสมกับพฤติกรรม นิสัยของตัวละคร สำนวนภาษาที่ใช้ในเรื่อง ก็จะต้องเหมาะสมกับเนื้อหาเรื่องราวที่นำเสนอด้วย

ประเภทของเรื่องสั้น

มีผู้แบ่งประเภทของเรื่องสั้นไว้หลายแบบ ได้แก่

1. การแบ่งเรื่องสั้นตามเนื้อเรื่อง แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1.1 เรื่องสั้นชนิดผูกเรื่อง มีเค้าโครงเรื่องซับซ้อนน่าลงใจ ชวนติดตาม มักจบเรื่องแบบหักมุม ในลักษณะที่ผู้อ่านคิดไม่ถึง

1.2 เรื่องสั้นชนิดแสดงตัวละคร ผู้เขียนต้องการเสนอลักษณะอย่างใด อย่างหนึ่งของตัวละครเป็นสำคัญ

1.3 เรื่องสั้นชนิดถือฉากเป็นสำคัญ เน้นบรรยากาศเป็นสำคัญ ผู้เขียนจะบรรยายสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ

1.4 เรื่องสั้นที่มุ่งเสนอข้อคิด เป็นเรื่องสั้นเพื่อชีวิต ข้อคิดนั้นมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ สภาพของสังคม หรือแสดงทัศนคติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2. การแบ่งเรื่องโดยอาศัยเนื้อเรื่องและกลวิธีในการแต่ง

ศาสตราจารย์กุหลาบ มลลิกะมาส ได้แบ่งเรื่องสั้น โดยยึดหลักดังกล่าว ดังนี้

2.1 ประเภทตัวเอกเป็นผู้ร้ายที่ทำความดี แม้ตัวเอกจะเป็นผู้ร้าย แต่จะทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและสังคม ตัวเอกมีลักษณะก้ำกึ่งกันระหว่างคนดีกับคนร้าย

2.2 ประเภทจดหมาย เป็นการใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง ด้วยการดำเนินเรื่องด้วยจดหมาย

2.3 ประเภทจิตวิทยา กล่าวถึงเรื่องความปกติทางจิตใจ ทางอารมณ์

2.4 ประเภทแนวสังคม ตัวเอกของเรื่องต่อสู้เพื่อความยุติธรรม ความเจริญก้าวหน้าของสังคม หรือแสดงความแตกต่างระหว่างชนชั้น

2.5 ประเภทพัฒนาการ อันเกิดจากการศึกษาชีวิต ตัวละครจะค่อย ๆ มีประสบการณ์ต่าง ๆ ผ่านเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิต จนเกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม เข้าใจตนเอง

2.6 ประเภทแสดงแนวคิด ตัวละครจะแสดงให้เห็นความคิดที่น่าสนใจในเรื่องต่าง ๆ มุ่งเสนอแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เห็นชัดเจน

2.7 ประเภทมีตัวบุคคลจริงเป็นหุ่น ผู้แต่งจะเอาเรื่องราวของบุคคลที่มีจริงมาแต่ง โดยดัดแปลงบ้าง แต่ผู้อ่านจะทราบว่าเป็นใคร

2.8 ประเภทการเมือง เสนอแนวเนื้อหาทางการเมือง

2.9 ประเภทประวัติศาสตร์ อาจนำเค้าโครงเรื่องมาจากประวัติศาสตร์หรือนำช่วงเหตุการณ์ประวัติศาสตร์มาสัมพันธ์กับเรื่องที่ตั้ง

2.10 ประเภทนักสืบ จะเป็นเรื่องลึกลับ มีเงื่อนปม แก่นปม ในการสืบ

2.11 ประเภทวิทยาศาสตร์ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์

2.12 ประเภทลูกทุ่ง ฉากและตัวละครเป็นชาวชนบทดำเนินชีวิตตามแบบลูกทุ่ง

2.13 ประเภทสงคราม มักมีเรื่องสายลับปนอยู่ด้วย

2.14 ประเภทชนชั้น อาจเป็นเรื่องประเภทล้อเลียนบุคคล

2.15 ประเภทผจญภัย สนุกสนานตื่นเต้นชวนติดตาม

2.16 ประเภทลึกลับสยองขวัญ มักเป็นเรื่อง ผี วิญญาณ อำนาจลึกลับ

2.17 ประเภทตะวันตก เป็นเรื่องเกี่ยวกับคาวบอย อินเดียนแดง

2.18 ประเภทรักโศก หรือที่เรียกกันติดปากว่า"นิยายน้ำเน่า" เป็นเรื่องเกี่ยวกับ

ความรัก

คุณค่าของเรื่องสั้น

เรื่องสั้น จัดเป็นประเภทบันเทิงคดี แต่มีคุณค่าในหลายด้าน เช่น

1. คุณค่าด้านอารมณ์ เรื่องสั้นให้คุณค่าในความสนุกสนาน เพลิดเพลินช่วยผ่อนคลายอารมณ์ ทั้งก่อให้เกิดความรู้สึกสะเทือนใจ ประทับใจ ในส่วนใดส่วนหนึ่งของเรื่องสั้น

2. คุณค่าด้านสติปัญญา เรื่องสั้นอาจสอดแทรกความรู้ ความคิดต่าง ๆ ไว้ในเรื่อง อาจเสนอทัศนะในด้านต่าง ๆ ไว้อย่างน่าสนใจ เช่น การปรับปรุงสภาพสังคม

3. คุณค่าด้านภาษา อาจทำให้ทราบสำนวนโวหารต่าง ๆ คำศัพท์แปลก ๆ

4. คุณค่าด้านคติธรรม ทำให้ผู้อ่านได้คิดข้อคิดเตือนใจในด้านต่าง ๆ และสามารถนำมาเป็นอุทาหรณ์เตือนใจได้

ตัวอย่างเรื่องสั้น

ฉันคือต้นไม้ ของ ไมตรี ลิมปิชาติ

ถนนสายที่นำไปสู่ความตาย ของวิทยากร เชียงกุล

รถไฟเด็กเล่น ของ สุชาติ สวัสดิ์ศรี

สารคดี

สารคดี คือ งานเขียนที่มุ่งให้ความรู้และมีความเพลิดเพลิน มุ่งแสดงความรู้ ข้อคิด ให้คุณค่าทางปัญญาแก่ผู้อ่าน สารคดีเป็นศิลปะสมัยใหม่อย่างหนึ่งที่สังคมไทยในปัจจุบันยอมรับว่า มีความสำคัญ เพราะช่วยถ่ายทอดความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้แก่คนหมู่มาก และขณะเดียวกันก็ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินควบคู่ไปด้วย

ประวัติของสารคดี

วรรณกรรมประเภทสารคดี ของไทยเราได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตก ความเจริญทางด้านการพิมพ์ การติดต่อกับชาวต่างประเทศ การไปศึกษาเล่าเรียนในต่างประเทศ สิ่งเหล่านี้มีผลให้รูปแบบของวรรณกรรมประเภทสารคดีแพร่หลายขึ้นในประเทศไทย เห็นได้ชัดเจนตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา สารคดีเชิงท่องเที่ยวเรื่องแรก คือ จดหมายเหตุทูตไทยไปอังกฤษ เขียนโดยหม่อมราโชทัย หลังจากนั้นสารคดีก็เริ่มแพร่หลายขึ้นโดยลำดับ ช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีบทความแสดงความคิดเห็นในระบอบประชาธิปไตยกันมาก บทความที่เป็นที่นิยมของผู้อ่านโดยทั่วไป แม้แต่ในบทเรียนก็มีการคัดเลือกสารคดีมาเป็นบทเรียนให้นักเรียนได้ศึกษา

ประเภทของสารคดี

มีผู้แบ่งสารคดีไว้หลายแบบแตกต่างกันไป เช่น

ประจักษ์ ประภาณิทยากร แบ่งสารคดีไว้ สรุปได้คือ ความเรียง สารคดีท่องเที่ยว สารคดีชีวประวัติ สารคดีวิชาการ สารคดีเบื้องหลังข่าว บทความ อนุทิน จดหมายเหตุ ทัศนัย ดันตยง แบ่งสารคดีออกเป็น 8 ชนิด คือ สารคดีเรื่องสั้น อรรถคดี ความเรียง ชีวประวัติ อนุทิน สารคดีล้อเลียน สารคดีภาพ และสารคดีมิโนสาเร่

สรุปแล้ว สารคดีที่สำคัญ คือ

1. บทความ
2. สารคดีชีวประวัติ
3. สารคดีวิชาการ
4. สารคดีท่องเที่ยว
5. บันทึกและจดหมายเหตุ

บทความ

บทความ คือ ข้อเขียนที่แสดงความรู้ ความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีลักษณะที่เด่นชัด คือ

1. เขียนจากเรื่องจริง หรือมีหลักฐานเชื่อถือได้ มุ่งให้สาระประโยชน์เป็นสำคัญ
2. ควรเป็นเรื่องที่กำลังอยู่ในความสนใจของคนทั่วไป
3. เสนอแนวคิดแปลกใหม่ ความคิดดี คมคาย มีเหตุผล
4. กลวิธีการเขียน ชวนให้ติดตามอ่าน

บทความ แบ่งออกเป็น 5 ประเภทใหญ่ คือ

1. บทความบรรยาย เป็นการเขียนเล่าเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องจริง น่าสนใจ แปลกใหม่ มีประโยชน์และจบในตัวเอง
2. บทความวิชาการ มุ่งให้ความรู้ทางวิชาการโดยตรง เนื้อหาต้องถูกต้อง อ่านเข้าใจง่าย มีหลักฐานอ้างอิง เช่น รายงานผลการวิจัย รายงานวิชาการ
3. บทความแสดงความคิดเห็น มุ่งเสนอทัศนะความคิดเห็นของผู้เขียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ความคิดเห็นนั้นอาจเป็นการสนับสนุน คัดค้านก็ได้ แต่ต้องกระทำอย่างมีเหตุผล ใช้ภาษาโน้มน้าวใจผู้ฟังให้เกิดความรู้สึกลอยตาม
4. บทความวิเคราะห์ เป็นการพิจารณาแยกแยะเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างมีเหตุผล ผู้วิเคราะห์จะต้องมีความรู้กว้างขวางในสิ่งที่ตนวิเคราะห์ การวิเคราะห์จะชี้ให้เห็นปัญหา สาเหตุ ข้อดี เช่นการวิเคราะห์ข่าว
5. บทความเชิงวิจารณ์ เป็นการแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ โดยมี ข้อเท็จจริง และเหตุผลสนับสนุน มีการพิจารณาข้อดีข้อเสีย

สารคดีชีวประวัติ

สารคดีชีวประวัติ คือ การเล่าเรื่องราวประวัติของบุคคลสำคัญหรือบุคคลที่น่าสนใจ

สารคดีประเภทนี้ อาจเป็นสารคดีชีวประวัติ เป็นหนังสือที่มีคุณค่าเพราะเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน เป็นตัวอย่างในด้านต่าง ๆ นอกจากจะให้ความสนุกสนานแล้ว ยังทำให้ความล้ำลึกและความล้มเหลวของบุคคล

เจือ สตะเวทิน แบ่งการเขียนชีวประวัติออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. ชีวประวัติแบบจำลองลักษณ์ เขียนให้เหมือนตัวจริงเจ้าของประวัติ
2. ชีวประวัติแบบสตุติ มุ่งยกย่องเจ้าของประวัติเป็นสำคัญ
3. ชีวประวัติแบบรบบวง มุ่งให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญด้านใดด้านหนึ่ง
4. อัตชีวประวัติ ผู้เขียนเล่าประวัติของตนเอง

การเขียนสารคดีชีวประวัติไม่ใช่เรื่องที่ทำได้ง่าย ต้องอาศัยการค้นคว้าหาหลักฐาน ข้อมูลต่าง ๆ ประกอบกัน ผู้เขียนต้องมีจริยธรรมเที่ยงตรงในการเขียน การศึกษางานเขียนประเภทนี้ เรื่องที่น่าสนใจคือ ด้านค่านิยม การปฏิบัติตน ลักษณะของสารคดีชีวประวัติที่ดีนั้น จะต้องเป็นชีวประวัติของบุคคลที่น่าสนใจ มีความสำเร็จ หรือความล้มเหลวอย่างไร ผู้เขียนจะต้องมีศิลปะในการแต่งที่จะทำให้ผู้อ่านสนใจศึกษาติดตามอ่าน

สารคดีวิชาการ

สารคดีประเภทนี้จะเน้นหนักด้านวิชาการ ใช้ภาษาที่เป็นทางการ มีข้อมูลหลักฐานประกอบการเขียน ประเภทนี้อาจเป็นขนาดสั้นหรือขนาดยาวก็ได้

สารคดีท่องเที่ยว

สารคดีท่องเที่ยว คือ การเล่าเรื่องราวที่ได้พบเห็นในขณะท่องเที่ยว อาจเป็นการท่องเที่ยวภายในประเทศ หรือท่องเที่ยวต่างประเทศ ลักษณะของสารคดีท่องเที่ยวที่ดีนั้น ควรมีลักษณะต่าง ๆ สรุปได้ ดังนี้

1. ต้องเขียนตามความเป็นจริงด้วยข้อมูลที่ถูกต้องแน่นอน
2. ต้องให้ความรู้ที่สำคัญๆ รวมทั้งรายละเอียดปลีกย่อย พอที่จะใช้เป็นคู่มือเดินทางท่องเที่ยวได้

ทางท่องเที่ยวได้

3. อาจมีการแทรกเกร็ด ตำนาน นิทาน เกี่ยวกับสถานที่นั้นเพื่อให้เกิดความ

เพลิดเพลิน

4. จะต้องมีความรู้ที่ลึกซึ้ง สามารถชักจูงใจให้ผู้อ่านสนใจติดตามเรื่องราว
5. ผู้แต่งต้องมีใจเป็นกลางในการแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่นั้น

เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

บันทึกและจดหมายเหตุ

บันทึกหรืออนุทิน เป็นงานเขียนส่วนตัว เป็นลักษณะการจดบันทึกเหตุการณ์ สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองหรือสังคม มีการแทรกความคิดเห็นส่วนตัวเข้าไปด้วย ส่วนจดหมายเหตุนั้นเป็นการบันทึกเหตุการณ์ ด้านการเมืองหรืออื่น ๆ ไว้เพื่อเป็นหลักฐาน

องค์ประกอบของสารคดี

โดยทั่วไปสารคดีประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. คำนำ เป็นการเปิดเรื่อง ได้รับความสนใจของผู้อ่าน นำผู้อ่านเข้าสู่เนื้อเรื่อง มักจะไม่ยาวนัก กลวิธีการเขียนคำนำมีหลายวิธี เช่น บอกเล่าโดยตรง ให้คำจำกัดความ นำด้วยข่าว สำนวนสุภาพ
2. เนื้อเรื่อง เป็นการอธิบายขยายความเสริมความให้ชัดเจน อาจมีการอ้างอิงหลักฐาน ตัวเลข ข้อมูลประกอบสนับสนุน ความคิดเห็นให้ชัดเจนและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น
3. สรุป เป็นการปิดเรื่อง อาจให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดหรือปัญหาไว้ให้ผู้อ่านคิดแก้ไข

นำเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี

เมื่อได้ชมและอ่านประวัติวัดใหญ่ ๆ คงจะได้ความรู้และความเข้าใจบ้าง ต่อจากนี้จะได้แนะนำชมสถานที่ต่าง ๆ ในเพชรบุรีโดยย่อสืบต่อไป เริ่มต้นที่วัดกำแพงแลง เพราะอยู่ในระยะใกล้ประมาณหนึ่งในสามกิโลเมตรของวัดใหญ่ ๆ มีปราสาทคือสถานเทวาลัย ในสมัยที่พวกขอมเรืองอำนาจ อาจเป็นรุ่นเดียวกับปราสาทปราสาท จังหวัดลพบุรี หรือที่บ้านระแวง จ. สุรินทร์ เป็นถิ่นที่สถิตของเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ในศาสนาของพวกพราหมณ์ มีนามต่างกันดังนี้ คือ ปราสาทองค์กลางเป็นที่อยู่ของพระศิวะ องค์ทิศใต้เป็นที่อยู่ของพระพรหม องค์ทิศเหนือเป็นที่อยู่ของพระนารายณ์ องค์ทิศตะวันตกเป็นที่อยู่ของพระอุมาภคเษติหรือพระขันธกุมาร (ชายาและพระโอรสของพระศิวะ) องค์ทิศตะวันออกเป็นที่อยู่ของพระโคปุระซึ่งเป็นพาหนะของพระศิวะ พวกขอมมีความอุตสาหะสร้างขึ้นด้วยศิลาแลงตลอดถึงกำแพงล้อมรอบสถานที่นั้นด้วย ได้สร้างมาเป็นเวลาช้านานประมาณ 1,000 ปี เพราะอยู่ในรัศมีของถนนหน้าพระลาน เพียงแต่ผ่านก็แลเห็นได้ ถัดจากนั้นควรจะไปวัดเพชรลิ้น เพื่อถวายอัญชลีสักการะพระบรมธาตุ ในพิพิธภัณฑ์วัดปราสาท และชมวัดภูมิค่านาชนิดต่อจากนั้นควรจะไป วัดเกาะแก้วสุทธาราม เพื่อชมความงามของภาพจิตรกรรมฝาผนัง ยังชัดเจนอยู่บ้างดีกว่าที่วัดใหญ่ ๆ ที่ภายในอุโบสถซึ่งก็ไม่มีหน้าต่างอย่างเดียวกัน ทิศเหนือขึ้นเขียนภาพลัทธิเต๋าสถานที่ผจญมาร และอนิมิสเจดีย์ เป็นต้น ทิศใต้เขียนอัฐมณฑลที่มีประสูติกาล และตรัสรู้เป็นต้นเค้า ทิศตะวันออกเขียนเป็นเขาพระสุเมรุมาศ ทิศตะวันตกเขียนเป็นพญามาราราชพ่ายแพ้แก่บารมี ส่วนมากเขียนเป็นภาพพระเจดีย์ ภาพเทพชุมนุม และภาพฉัตร ทั้งบอกไว้ชัดเจนว่าเขียนเมื่อ พ.ศ. 2277 (อันเป็นรัชสมัยพระเจ้าบรมโกศ) ยังมีพิพิธภัณฑ์ลายครามและของเบ็ดเตล็ดจัดไว้เป็นพิเศษที่บนกุฏิเจ้าอาวาส ต่อจากนั้นกลับเข้าตลาดข้ามแม่น้ำเพชรไปชมวัดมหาธาตุวิหาร ซึ่งมีพระปราสาท 5 ยอดสูงใหญ่ตั้งตระหง่านเห็นแต่ไกลได้ถนัด ภายในวัดก็มีหน้าบันปั้นด้วยปูนเป็นของโบราณ ยังมีพระพุทธรูปที่ชาวบ้านนับถือกันมากกว่าศักดิ์สิทธิ์หาละครมาเล่นกับบนทุกอาทิตย์ก็ได้ ถวายพระนามท่านไว้ว่า คุณพ่อมหาธาตุ ถัดจากนั้นควรถือโอกาสไปเข้านโดอิฐผ่านโรงเรียนประจำจังหวัดชายชื่อพรหมานุสรที่เห็นก่อนคือ โบสถ์เมืงหลวง เมืงน้อย อันมีพระเจดีย์ของสามัคคีอยู่ตรงกลางเลยไปอีกนิดหน่อยรถยนต์เลี้ยวขึ้นเขาได้ถึงหน้าถ้ำ ลงไปชมความงามภายในถ้ำเป็นต้นว่า ประทุนเรือพระอาจารย์

แสง ถ้าพระจันทร์ พระอาทิตย์และท้องดึก ที่น่าสนุกก็เพราะมีมือสลับและสว่างสลับกันนัยว่าเป็นที่
 คุ่มขัง พระศรีศิลา พระอนุชาของสมเด็จพระบรมราชาที่ 2 พ.ศ. 2171 แต่ภายหลังหนีไปได้
 เครื่องโทรคมนาคมที่สำคัญก็ตั้งอยู่บนเขา นี้ ถอยหลังกลับมาอีกที่ถึงวัดคงคารามวิหาร มีมณฑปที่
 ประดิษฐานอดีตเจ้าอาวาสเป็นเครื่องหมาย เลี้ยวซ้ายไปมัสการพระนอนใหญ่ที่เชิงเขามไหสวรรค์
 ไล่เลี่ยกันกับพระพุทธรูปไสยาสน์ของวัดพระเชตุพนฯ ติดต่อกันนั้น ขอเชิญสาธุชนผู้สนใจในพระพุทธรูป
 ศาสนาขอมุโบสถและเสมาตุ๊กตาของยักษ์ที่นำกลวของวัดสระบัวอันเป็นสิ่งสำคัญ เข้าใจว่ารุ่นราว
 คราวเดียวกันกับวัดใหญ่ จากนั้นต่อไปก็จะถึงทางขึ้นเขาวัง มีที่สังเอยอยู่บ้างก็มีร้านค้า ต้อง
 เห็นแต่เหนื่อยเมื่อยล้าที่ต้องเดินด้วยเท้าเพราะทางชัน (ปัจจุบันมีรถกระบะเข้าพาขึ้นถึงพระราชวัง)
 พอถึงโรงทหารและโรงม้า พอได้พักผ่อนกายได้บ้าง จนถึงบันไดขึ้นพระราชวัง มีพระที่นั่งต่าง ๆ
 ที่ซ่อมใหม่อยู่หลายองค์ เดินตรงต่อไปถึงหอชัชวาลเวียงไชยชั้นชมวิวิทัศน์เกือบทุกด้านชาวบ้าน
 เรียกกันกันว่า กระโจมแก้ว ครั้นลงเลยมาแล้วก็ไปถึงศาลากลางย่าน ถ้าเลี้ยวขวาก็ผ่านไป
 ถ้ำพญานาคและวัดพระนอน ถ้าเลี้ยวซ้ายก็ย้อนไปต้นทางขึ้นพระราชวังตั้งว่ามา แต่ถ้าตรงไปข้าง
 หน้าจะได้ชมพระบรมเจดีย์ที่บรรจุพระสารีริกธาตุองค์ใหญ่ เป็นโพรงภายในเดินได้อย่างธรรมดา
 พระราชทานนามว่า พระธาตุจอมเพชรเป็นที่สังเอยของชาวประชาทั่วไป จากนั้นก็ควรจะไป
 ที่พระเจดีย์แดง จะแลเห็นตัวจังหวัดและตลาดได้จะแจ้งตลอดไป ต่อจากนั้นควรจะได้ขึ้นชมโบสถ์
 พระแก้ว แล้วหลีกเลี่ยงไปด้านหลังเพื่อชมพระเจดีย์ที่โปรดให้ช่างสกัดหินเป็นชั้น ๆ สำเร็จรูปมาจาก
 เกาะสีชัง จ.ชลบุรี พระราชทานนามว่า พระสุทธเสลเจดีย์ ย้อนกลับมาอีกที่ตรงหน้าศาลาทรง
 ธรรมถ้าไม่ชมถ้ำ ก็ลงมาขออนุญาตเข้าชมภาพวาดที่ฝาผนัง ในพระอุโบสถวัดมหาสมณาราม
 (วัดเขาวัง) ฝีมือชรวินทร์โช่ง ซึ่งเป็นช่างในสมัยรัชกาลที่ 4 (ยังฝากลายมือไว้ที่พระอุโบสถ
 วัดบวรนิเวศวิหาร) เมื่อลงมาถึงลานพื้นล่าง ขึ้นรถไปข้างโรงพยาบาล ผ่านภูเขาลูกกระทัดรัดที่
 น่าชม เรียกกันว่าเขาพนมชวด (เล็กกว่าภูเขาทอง) ระยะทางระหว่างเขาทั้งสองคือเขาวัง
 และเขาหลวงประมาณ 3 กิโลเมตร ถึงเขตเชิงเขาต้องเดินขึ้นด้วยเท้าพอได้เหนื่อย (น้อยกว่า
 เขาวัง) ไปจนกระทั่งถึงถ้ำใหญ่ภายในเขา (หลวง) นี้ พระราชทานนามว่าถ้ำวิมานจักรี(หลวง
 วิจิตรวาทการเขียนไว้ว่า พระเจ้าตากสินคือพระเจ้ากรุงธนบุรีตัวจริง ได้ถูกปลงพระชนม์ในที่นี้)
 สุนทรภู่ จินตภู่ ได้ชมไว้ในนิราศว่า

เป็นลั่นขึ้นช่องมีห้องทับ และลับเหลี่ยมคล้ายลายเลขา กลางศิรินทร์หินย้อยทอด
 ระย้า คานาคาตุดังนันทวง

เมื่อลงจากเขาหลวง ในช่วงนี้ถ้าเวลามีพอ ควรจะเลยไปมีสักการหลวงพ่อวัดเขา
ตะเครา ที่เล่ากันว่าลอยน้ำมาด้วยกันกับหลวงพ่อวัดโสร จ.จะเชิงเทรา ตามถนนสายเก่า
ข้ามทางรถไฟใกล้สถานีเลียบแม่น้ำเพชรบุรีเข้าในพื้นที่ของเขตอำเภอบ้านแหลม มีถนนรถยนต์
ไปถึงวัดได้ด้วยสวัสดิ์

ขอย้อนกลับมาอีกที สำหรับท่านที่มีความประสงค์จะไปทัศนจาร หรือจะไปฝึกฝน
ตากอากาศ ตั้งต้นที่ตลาดคือที่สี่แยกวัดเกาะฯ ทางไปหัวหิน ผ่านโรงเรียนเทคนิคคือการช่าง
ชายถึงถนนขวาง ถ้าเลี้ยวขวาตามพระรามราชินีวนที่เรียกว่าวังบ้านปืนกลับกรุงเทพฯ ถ้า
เลี้ยวซ้ายตรงไปผ่านวิทยาลัยครูเพชรบุรีไปสุดทางอยู่ที่หาดเจ้าสำราญ ประมาณ 15 กิโลเมตร
มีบ้านพักตากอากาศ หาดทรายชายทะเลของ อ.เมืองเพชรบุรี (เวลานี้คันกันน้ำเค็มสะดวกก็
ไปถึง อ.ชะอำได้ ไม่ต้องกลับมาเข้าถนนเพชรเกษมตรงไปแก่งกระจาน) กลับมาขึ้น
ถ.เพชรเกษมไปถึง กม. 17 เลี้ยวขวาเข้าไปชมตลาดนัดที่ยิ่งใหญ่มีพืชและผลไม้มาขายชนิด ซึ่ง
ผลิตขึ้นใน อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี ต่อจากนั้นเดินทางถนนในไปออกได้ที่วัดชลประทาน (โค้งซอย)
เลยไปอีกเล็กน้อยก็จะได้ชมเขื่อนเพชร คือที่บังคับน้ำให้เข้าคลองซอย (น้ำที่ชาวหัวหินใช้สอยก็
ส่งไปจากที่นี่) ข้ามเขื่อนเพชรฯ ไปตามถนนลาดยางอีก 24 กม. ถึงตัวแก่งกระจาน เป็นที่ท่า
การผลิตกระแสไฟฟ้ามีโซดเขาเล่าเนาปา (เดี๋ยวนี้กลายเป็นป่าอ้อย) มีเกาะแก่งใหญ่น้อยใน
ทะเลสาบอันร่มเย็นเป็นแดนอุดมด้วยมัจฉานานาชนิด มีบ้านพักที่มิดชิดไว้ต้อนรับ แต่เมื่อเวลาจะ
กลับต้องย้อนมาที่หัวงาน ผ่านวัดโค้งซอย ตามคันคลองซอยสายที่สอง 6 กม. ถึงถนนใหญ่เลี้ยว
ขวาไปหุบกระพงที่ทรงโปรด ต่อไปพอสุดหัวเขาเลี้ยวซ้ายมีโรงงานปูนซีเมนต์ใหญ่น่าดู ทราย
และทรายภูเขาอยู่ในชะวากของหมู่เขาใหญ่ ยังมีเขาเจ้าบายนินยายเรื่องตามองล่าย ยาย
รำพึงซึ่งอยู่ในหมูน้อยด้วย ถ้าจะด้วยความจำไม่ให้ผิดแผน ถึงสี่แยกเลี้ยวขวาไปที่ว่า อ.ชะอำ
และสถานีรถไฟ ถ้าเลี้ยวซ้ายก็ไปที่พักตากอากาศ มีโรงแรมที่สะอาดให้พักอยู่มากหลัง ใกล้กับ
วังของเสด็จผู้ใหญ่นาน กรมพระนราธิปพงษ์ประพันธ์ มีถนนสายสำคัญ (ถนนสายเอเชีย) เลียบ
ชายฝั่งทะเลไปออกถนนเพชรเกษมได้ใกล้ป่าสวนสน หรือจะกลับมาตั้งต้นที่สี่แยกชะอำ ผ่านโรง
งานอุตสาหกรรมลับประดกระป๋องของประชาชนร่วมทางที่ป่าสวนสนเช่นเดียวกัน ถึงตำหนักมฤค
ทายวันของสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ซึ่งได้ย้ายพระราชฐาน จากหาดเจ้าสำราญมาประดิษฐาน
ไว้ที่นี่ นอกจากนั้นก็ยังมีค่ายเสือดำ โรงแรม 6 ชั้น สนามบินและค่ายนเรศวรของกองตำรวจ โรง
งานลับประด และศูนย์เกษตรกรรม ก็อยู่ในชะอำนี้ด้วย เป็นการช่วยให้ที่ดินทราย คล้ายประ
เทศอิสราเอล ให้เป็นผลขึ้นมาทันตาเห็น

ณ บัดนี้ จะขอนำเอาเกร็ดความรู้เกี่ยวเนื่องกับเรื่องความดีเด่นที่เห็นได้ชัด ของ จังหวัดเพชรบุรี มาเล่าสู่กันฟังบ้างเล็กน้อย

ท่านสาธุชนคนดีที่รักทั้งหลาย โอกาสนี้จะได้บรรยายถึงคุณงามความดีของจังหวัด เพชรบุรี พอเป็นนิทัศน์การ เพื่อประสารเสริมสร้างวิชาความรู้ตามสมควร ความจริงทุก ๆ จังหวัดก็จัดได้ว่ามีความดีเด่นเช่นเดียวกัน บางสิ่งบางอัน อาจดีกว่าเพชรบุรีเสียอีก เรื่องที่จะ เล่าต่อไปนี้ หากผิดพลาดประการใดหวังว่าคงจะได้รับอภัยจากท่านทั้งหลาย โดยทั่วกัน

1. จังหวัดเพชรบุรี รู้จักกันดีว่าเป็นเมืองที่มีเพชรหรือเป็นเมืองที่มีความดีเด่น เช่นกับด้วยเพชร ซึ่งนับว่าเป็นอัญมณีที่ล้ำค่า เพราะเป็นแร่ธาตุที่แข็งแกร่ง ทั้งมีรัศมีสีแสงอัน แวววาวเป็นของที่หายาก ทั้งมีราคาค่ามากกว่าเงินทอง แต่เมืองนี้ก็ไม่ใช่จะร่ำรวยเหมือนกับ จังหวัดอื่นเขา เช่นจังหวัดกำแพงเพชร หรือเพชรบูรณ์ อย่างไรก็ดี จังหวัดนี้ก็ยังสามารถนับได้ว่า มี เพชรเป็นเครื่องประดับกับเขาเหมือนกัน

2. อากาศ ในตัวเมืองนี้มีภูเขาและถ้ำ เป็นที่พำนักพักผ่อน หย่อนอารมณ์ ไม่สูง ไม่ชัน รถยนต์ธรรมดาสามัญก็ขับขึ้นได้ มีต้นไม้ใหญ่ให้อากาศออกซิเจน ไม่หนาวไม่เย็นจน เกินไป มีองค์ศาลากลางกับกรุงเทพฯ ในหลวงรัชกาลที่ 4-5 และ 6 ทรงโปรดอากาศเมืองนี้มาก ในพระราชหัตถเลขาของรัชกาลที่ 5 ทรงบันทึกไว้ว่า มีสเตอร์คิงทูตอเมริกากับภรรยา ออกมา พักรักษาตัวอยู่ที่จังหวัดนี้และคิดว่าจะอยู่นาน อนึ่งหมอเบอร์เคอ (หมอเยอรมันเป็นแพทย์ประจำ พระองค์รัชกาลที่ 5) ชอบและชมว่า อากาศที่นี่สบายดีกว่าที่ไหน ๆ ในเมืองไทย

3. พื้นดิน ส่วนใหญ่ทำนาข้าว นาเกลือก็มีบ้าง ส่วนไร่มิมีใช้น้อย ใช้ปลูกพืช ผลบริโภค และจำหน่าย ขอท่านทั้งหลายโปรดทราบว่ สหกรณ์ทุบกะพงที่พระเจ้าอยู่หัว และ พระบรมราชินี ทรงโปรดอุปถัมภ์ให้ตั้งขึ้น ก็อยู่ในจังหวัดเพชรบุรีนี้เอง ยังมีสถานที่พักตาก อากาศหาดทรายชายทะเลคือหาดเจ้าสำราญ หาดปึกเตียนและหาดชะอำ ก็ไม่ดกต่ำกว่าหาดหัว หินเท่าไรนัก แถมยังมีทะเลสาบน้ำจืดที่เขื่อนแก่งกระจาน บริการไฟฟ้าให้ใช้ได้อีกด้วย อนึ่งคำ ว่า **ดุสิตธานี** เดิมทีเป็นชื่อเมืองในความฝันของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ รัชกาลที่ 6 อันเป็นต้นกำเนิดของเทศบาลทั้งประเทศ ก็เกิดจากหาดเจ้าสำราญเพชรบุรี

4. แม่น้ำเพชร มีรสจัดสนิท ดิถีพระทัยของรัชกาลที่ 5 ได้ทรงขออารักขาจากเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ว่า ขอให้ฉันได้ดื่มแต่น้ำเพชรเท่านั้น ในสมัยรัชกาลที่ 6 ก็ยังมาดื่มน้ำเพชรไปใช้ ในปัจจุบันทุกวันนี้ ชาวบ้าน อ.ทิวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ได้รับความสุขสันต์ สะดวกสบายก็เพราะได้อาศัยน้ำชลประทานที่ทางการชุดคลองส่งไปจากเขื่อนเพชร แม่น้ำร้อน และน้ำตกก็พอมืออยู่บ้าง

5. โบราณสถาน ก็มีปราสาทหิน (กำแพงแลง) อันเป็นสถานเทวาลัย เป็นที่อยู่อาศัยของพระอินทร์เป็นต้น ได้ก่อสร้างขึ้นในสมัยที่พวกขอมเรืองอำนาจคงจะรุ่งคราวเดียวกับปราสาทหินพิมาย ยังมีลายปูนปั้นที่หน้าบันพระอุโบสถวัดใหญ่สุวรรณาราม วัดไผ่ล้อม และวัดสระบัว กับลายแกะสลักอย่างวิจิตรนิลสาร ที่บานประตูศาลาเปรียญวัดใหญ่ ซึ่งได้ถูกภัยจากพม่าเผาเมื่อ พ.ศ. 2308 ล้วนแต่เป็นฝีมือที่สร้างขึ้นได้อย่างสวยงาม ในสมัยที่เมืองหลวงของประเทศสยามยังอยู่ที่อยุธยา

6. ฝีมือช่าง จิตรกรรมฝาผนัง และภาพบานประตูในพระอุโบสถ วัดใหญ่ รัชกาลที่ 5 ทรงบันทึกไว้ว่า ดูได้ทุกตัวคงจะเขียนมากกว่า 300 ปีขึ้นไป (ก่อน พ.ศ. 2100) กับทรงชมธรรมาสน์แก่น้ำว่า งานเหลือที่จะพรรณาน้ำ เมื่อ 200 ปีรัตนโกสินทร์ ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) กทม. ได้มีการซ่อมครั้งใหญ่ ทางราชการได้ว่าจ้างช่างจากเพชรบุรีไปบูรณะ มากกว่าช่างที่เป็นคนจังหวัดอื่น คงจะเชื่อฝีมือลายมือ และปรีชาสามารถก็อาจเป็นไปได้

7. อาหารการบริโภค มีน้ำตาลโตนด ข้าวเกรียบงา ขนมหม้อแกงฯ มีรสอร่อยหวานมัน เขามักพูดกันว่าหวานเหมือนน้ำตาลเมืองเพชร (หมวกทรงหม้อตาลที่ตำรวจทหารใช้กันทุกวันนี้ ได้ตัวอย่างลักษณะสัญญาณจากหม้อใส่น้ำตาลเมืองเพชรนี้ก็เป็นได้) ของอย่างอื่น เช่น ก๋วยเตี๋ยว อ้อย สับปะรด (มีโรงงานสับปะรดกระป๋องที่ใหญ่ที่สุด จำหน่ายและส่งขายต่างประเทศ) ยังมีมะกรูด มะนาว ส้มเขียวหวาน ส้มตรา ส้มซ่า ส้มโอ เป็นต้น ซึ่งจำหน่ายกันอยู่ที่ปากคลองตลาดและสี่แยกมหานาค กรุงเทพมหานคร ได้นำไปจากเพชรบุรีก็มีไม่น้อย

8. ภาษาพูด สำเนียงค่อนข้างเพี้ยน ที่เรียกว่า กร่อย ๆ เค็ม ๆ เพราะอยู่ในระหว่างภาคใต้ซึ่งพูดเร็ว และภาคกลางซึ่งพูดช้า แต่เขาก็พยายามรักษาไวยากรณ์ เช่นคำว่า ไม่ไป ไม่เอา ไม่มี เขาพูดเต็มคำ ตามหลักภาษาว่า "พาไปไม่ พาเอาไม่ พาไม่มี" แต่ทุกวันนี้ภาษามันกร่อนจึงได้กลายเป็นว่า "ไปไม่ เอาไม่ ไม่มี" เป็นต้น เรื่องคำพูดของชาวเมืองนี้

ขอนำเอาคำในนิราศเมืองเพชรซึ่งสุนทรภู่เขียนไว้ในสมัยรัชกาลที่ 3 ซึ่งมีพระยาเพชรบุรี(สุข) เป็นเจ้าเมืองว่า

ถึงบ้านใหม่	ไถ่ถาม	ความสงสัย
ว่ายังไกล	อยู่หรือบ้าน	ท่านขุนแขวง
ไม่บอกก่อน	ย้อนถาม	เป็นความแคลง
จะพายแรง	หรือว่านาย	จะพายเบา
ถ้าพายหนัก	สักครู่นี้	ก็ถึงดอก
สำนวนนอก	น้ำเพชร	แล้วเช็ดเขา

9. หนังสือ พงศาวดาร ซึ่งกรมราชบัณฑิต รับรองว่าเป็นหลักฐานที่สำคัญ อันได้แก่ พงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐซึ่งพระยาปริยัติธรรมธาดา เมื่อครั้งยังเป็นหลวงประเสริฐ ได้ต้นฉบับไปจากเพชรบุรี อนึ่งเรื่องพระอภัยมณี มีผู้เขียนเล่าไว้ในสมัยกว่า 30 ปี มีเค้าความว่า สุนทรภู่ได้พินิจภักย์มาอาศัยอยู่ที่บ้านเจ้าท่านเจ้าเมืองเพชรบุรี ท่านเจ้าเมืองได้ขอร้องให้สุนทรภู่แต่งเรื่องใหม่ ๆ ให้พวกละคร ซึ่งมีเล่นกันอยู่ในจวนเป็นประจำท่านสุนทรภู่รับคำแล้วก็ได้พาแม่ลูกจันทร์ภรรยา เข้าไปแต่งเรื่องในที่ในถ้าเขาหลวง ซึ่งมีกลอนนิราศเมืองเพชรตอนหนึ่งว่า "เป็นห้องน้อยร้อยหนังสือลายมือมี" คือ ได้เห็นแลยังจำตัวหนังสือที่เขียนไว้ที่ผนังถ้าได้อีกตอนหนึ่งว่า "เคยกล่าวกลอนกล่อมข้าไอ้ชาตรี" คงจะหมายถึงว่า แต่งกลอนเรื่องพระอภัยมณีให้คณะละครชาตรีซึ่งมีลีลาว่ารำช้า ๆ และอ่อนช้อย อันเป็นศิลปะของนาฏศิลป์เรื่องนี้มีตัวตนสมเหตุสมผล พอจะเชื่อได้ ถ้าสนใจโปรดอ่านเรื่องพระอภัยมณีตอนท้ายของเรื่องนี้

10. คนดีเด่น

1. สมเด็จพระสังฆราชแดงโม มีพระปรีชาสามารถจนได้รับสถาปนาให้เป็นพระอาจารย์ของพระเจ้าลูกยาเธอ ซึ่งทรงพระนามว่า เอกาทศรถ คือ พระนารายณ์มหาราช
2. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (จิม) เจ้าอาวาสวัดโมลีโลก กทม. ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสอบบาลีในสนามหลวงร่วมกับพระจอมเกล้าฯ
3. ขวัญอินทร์โช่ง นับได้ว่าเป็นจิตรกรเอก ผลงานที่ยังปรากฏอยู่ ณ บัดนี้ที่ในพิพิธภัณฑ์และภาพในพระอุโบสถวัดบวรนิเวศฯ
4. พระยาพญาธิบดี (อัน) เป็นหมอนวดประจำพระองค์รัชกาลที่ 5 มักจะทรงเรียกเรือที่พระยาพญาว่าเรือตาอัน เมื่อพูดเร็วๆ เข้าจึงเพี้ยนเป็นเรือตัน (งามเจิดฉาย)

5. พระยาปริยัติธรรมธาดา (แพ ตาลลักษณ์) ผู้เรียบเรียงประวัติสมเด็จพระสังฆราชแดงโม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ใช้เป็นตำราแบบเรียนวรรณคดีไทย ชั้น ม.3 ตลอดมาจนบัดนี้

6. ครูพล นับได้ว่าเป็นปราชญ์มีปฏิภาณสามารถถึงกับฝรั่งว่าจ้างให้ไปเป็นครูสอนที่โรงเรียนซึ่งฝรั่งได้ตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกในเพชรบุรี นักเรียนรุ่นนั้นเวลานี้ (2528) อายุ 80 กว่าปี ยังมีชีวิตอยู่ คือ คุณครูเหรียญเพชร ตาลวัฒนา สำหรับครูพลนี้ ได้แต่งโคลงกลอนไว้มาก มีผู้จดจำได้เป็นโคลงกระทู้ว่าดังนี้

วัด สุขนกล่นกลุ้ม	กรรจร
สุวรรณ ท ปรมากร	กราบไหว้
ณา นานราทร	ทำสักการะเยย
ราม นเรนทรเบญจมาศ	ท่านได้ฤดี
คำโคลงบทนี้ ถ้าได้ใคร่ครวญให้ดี จะได้....อรรถรส ที่ซาบซึ้ง ยังมีอีก	

บทหนึ่ง เข้าใจว่าจะเป็นของครูพล ว่า

คลุก คลักซักมึงม้า	เวียนวน
คลี่ พระอินทรเงาะกล	เกียงแก
ตี อวดฤทธิ์สามล	ทั้งหกเขยนา
โม่ง ประมาณอินทรแน่	เงาะได้ไชยเฉลิม

7. สมเด็จพระนราธิวาสประพันธ์ ซึ่งชาวบ้าน อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีได้ทูลเชิญให้พระองค์ท่านทรงรับตำแหน่ง "เสด็จผู้ใหญบ้าน" 8. หลวงวิเชียร (เขียน แพทยาคม ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา คือ "โรงพยาบาลปากคลองสาน" สมัยก่อน ถ้าเขาบอกให้ไปหาหลวงวิเชียร หรือให้ไปปากคลองสานเป็นอันรู้กันทั่วไปว่า ผู้นั้นเป็นโรคบ้า ถ้าไม่รู้ก็เขยเต้มที่ ท่านเหล่านั้นถือกำเนิดเกิดจากเพชรบุรีเกือบทั้งสิ้น

หลักการอ่านและมารยาทในการอ่าน

หลักการอ่าน มีดังนี้

1. อ่านได้ถูกต้อง ชัดเจน รวดเร็ว
2. สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้ถูกต้อง
3. สามารถวิเคราะห์หาเหตุผล ข้อเท็จจริงในเรื่องที่อ่านได้
4. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้
5. สามารถเลือกหนังสืออ่านได้เหมาะสมกับวัยและความต้องการของตน

มารยาทในการอ่าน มีดังนี้

1. ไม่อ่านเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น
2. ไม่ชะโงกหน้าเข้าไปอ่านหนังสือเล่มเดียวกับผู้อื่น
3. ไม่อ่านเสียงดังจนเป็นที่รำคาญของผู้อื่น
4. ไม่หยิบหนังสือของผู้อื่นมาอ่านโดยไม่ได้รับอนุญาต
5. ไม่อ่านหนังสือ เมื่ออยู่ในวงสนทนาหรือในที่ประชุม
6. เมื่ออ่านหนังสือในห้องสมุด ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของห้องสมุดนั้น

การรับสารอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการฟัง มีดังนี้คือ

1. ฟัง โดยมีจุดมุ่งหมาย
2. ฟัง โดยมีความพร้อมที่จะฟัง
3. ฟัง โดยมีสมาธิ
4. ฟัง โดยไม่มีอคติ
5. ฟัง โดยใช้ความคิดไตร่ตรอง

มารยาทในการฟัง มีดังนี้คือ

1. การนั่ง
 - นั่งอย่างสำรวม
 - ควรนั่งแกว่งหน้าให้เต็มก่อน
 - ควรนั่งประจำที่ก่อนผู้พูด
2. การฟัง
 - ตั้งใจฟังและสนใจฟังจนจบ
 - ฟังโดยไม่พินิจยั้งแหย่
 - ไม่ทำความรำคาญให้กับผู้ฟังคนอื่น
 - ควรจดบันทึกสาระสำคัญ
 - หากมีข้อสงสัยให้ถามเมื่อผู้พูดเปิดโอกาส
3. การแสดงความเคารพผู้พูด
 - เข้าไปนั่งที่ก่อนผู้พูด
 - ปรบมือเมื่อมีการแนะนำผู้พูด
 - ไม่ควรลุกจากที่ขณะที่ผู้พูดอยู่ ถ้าจำเป็นต้องแสดงความเคารพผู้พูดก่อน
 - ทวปรบมือเมื่อผู้พูด พูดจบใจทวี่สนุสนน
4. การฟังเทป วิทยู หรือโทรทัศน์
 - ไม่ควรเปิดเสียงดังเกินไป
 - ถ้ามีผู้อื่นร่วมฟังอยู่ด้วย ควรถามความต้องการของผู้ร่วมฟังด้วย

หลักการพูดที่ดี

1. ออกเสียงถูกต้องตามหลักภาษา หรือความนิยม
2. ออกเสียงอักขระชัดเจนทั้งเป็นคำควบกล้ำ และเมื่อเป็นอักษรนำ
3. มีสำเนียงเป็นธรรมชาติ เสียงดังพอดี มีจังหวะการเว้นระยะ และทอดเสียงเหมาะสม
4. ใช้ภาษาพูดเหมาะสมกับกาลเทศะ และบุคคล
5. พูดตรงประเด็น และลำดับความคิดได้ถูกต้อง
6. มีมารยาทในการพูด คือ
 - 6.1 ทักทายผู้ฟังได้เหมาะสมกับกาลเทศะ และบุคคล
 - 6.2 ให้เกียรติผู้ฟัง กล่าวยกย่อง
 - 6.3 ขณะพูดมองหน้าและสบตากับผู้ฟัง
 - 6.4 ใช้คำสุภาพ ไม่ใช้ถ้อยคำแสดงอารมณ์รุนแรง
 - 6.5 ไม่พูดโอ้อวดตนว่าเหนือกว่าผู้อื่น
 - 6.6 ไม่ติเตียน หรือนินทาผู้อื่นต่อหน้าชุมชน
 - 6.7 ไม่พูดตัดบทกลางคัน ขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดอยู่
 - 6.8 รักษาเวลาที่กำหนดให้พูด

เอกสารหมายเลข 7

หลักการเขียนที่ดี

1. เขียนชัดเจน อ่านง่าย เป็นระเบียบ
2. เขียนสะกด การันต์ วรรณยุกต์ และใช้เครื่องหมายวรรคตอนถูกต้อง
3. ใช้ถ้อยคำถูกต้องตามลักษณะของภาษาเขียน
4. สื่อความหมายได้ตรงกับความคิดหรือความต้องการของตน
5. มีมารยาทในการเขียน
 - 5.1 รักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย
 - 5.2 ใช้ถ้อยคำสุภาพเหมาะสม
 - 5.3 ไม่เขียนเรื่องราวที่ไม่เป็นความจริง
 - 5.4 ไม่เขียนตามที่สาธารณะ
 - 5.5 เขียนให้อ่านง่าย ชัดเจน ไม่หวัดจนเกินไป

ชุดการสอนมินิคอร์ส

คำแนะนำสำหรับผู้ใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส

ชุดการสอนมินิคอร์สเป็นชุดการสอนที่สร้างขึ้นสำหรับครูภาษาไทย (ท305) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในเนื้อหาเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชซึ่งประกอบด้วยคำแนะนำสำหรับครู โครงสร้าง หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย กิจกรรมครู นักเรียน เอกสารประกอบ และสื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะสามารถอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนเป็นอย่างมาก ครูสามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมได้ภายในเวลาที่กำหนดให้

ข้อเสนอแนะในการใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส

1. ขั้นตอนการสอน

ก่อนจะนำชุดการสอนมินิคอร์สไปใช้ ครูควรศึกษารายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ศึกษาโครงสร้าง เป้าหมาย จุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของชุดการสอนให้เข้าใจให้ละเอียดชัดเจนก่อน

1.2 ศึกษาแผนการเรียนรู้ให้เข้าใจว่าช่วงไหน ระยะเวลาใดจะให้ทำกิจกรรมอะไรบ้าง กิจกรรมดังกล่าวมีลักษณะกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย หรือรายบุคคล

1.3 ศึกษาว่าในแต่ละกิจกรรมนั้น ครูต้องทำอะไรบ้าง ทำเมื่อใด และทำอย่างไร

1.4 ตรวจสอบเอกสารประกอบ สื่อ เครื่องมือประเมินผลที่กำหนดไว้ว่าเพียงพอหรือไม่ พร้อมทั้งจะใช้เพียงใด ถ้ามีปัญหาจะใช้สื่ออะไรแทนทั้งนี้เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาในขณะดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

1.5 ครูควรรักษาเวลา ในการดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด

2. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 ครูควรดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ สามารถยืดหยุ่นกิจกรรมได้บ้างตามความเหมาะสมของผู้เรียน และสถานการณ์

2.2 กิจกรรมหลักที่ครูต้องดำเนินการนั้น ควรเตรียมศึกษามาเป็นอย่างดี เช่น การบรรยายประกอบแผ่นใส วิดีทัศน์ เทปประกอบคำบรรยาย

2.3 ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ครูต้องคอยควบคุมช่วยเหลือ เพื่อร่วมแก้ไข ปัญหาให้นักเรียน ครูควรแสดงความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม ให้ความร่วมมือกับนักเรียน ให้ความมั่นใจแก่นักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรม

2.4 ในขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน อาจมีนักเรียนซักถามปัญหาที่ ลึกซึ้งในเนื้อหา ครูควรได้มีการเตรียมพร้อมในเรื่องที่จะสอนเพื่อเพิ่มความรู้ให้นักเรียนได้เสมอ

3. ขั้นตอนการประเมินผล

3.1 การประเมินผลโดยครูผู้สอน ไม่มีแบบประเมินผลให้แก่ครู ดังนั้นครูควร จดบันทึก ปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมและประเมินผลผู้เรียน โดยสังเกตการร่วมกิจกรรม ต่าง ๆ เช่น การร่วมกิจกรรมกลุ่ม การเสนอผลการอภิปราย เป็นต้น

3.2 การประเมินผลตนเองของนักเรียน ประเมินผลจากแบบประเมินตนเอง ไปงานเสนอผลการอภิปราย แบบทดสอบซึ่งครูเฉลยทุกครั้งโดยใช้บัตรเฉลย แผ่นโป่งใส แล้ว ให้นักเรียนซักถาม และแก้ข้อบกพร่อง

หมายเหตุ

การใช้ชุดการสอนชุดนี้ อาจไม่สะดวกในโรงเรียนที่ยังไม่มีความพร้อมด้าน สื่อทัศนูปกรณ์ ดังนั้นจึงควรดัดแปลงสื่อต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในชุดการสอนนี้ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน

โครงสร้างชุดการสอนมินิคอร์ส

ชุดการสอนมินิคอร์ส

เรื่อง เห็นแก่ลูก

รายวิชา (ท 305) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 8 คาบ

หลักการและเหตุผล

การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในปัจจุบัน จุดประสงค์ของหลักสูตรต้องการให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ในรูปแบบ และสาระสำคัญของวรรณกรรมไทย ครูจึงควรจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และมีความคิดเชิงวิเคราะห์ วิวิจารณ์ ในเรื่องต่าง ๆ ให้มากที่สุด ด้วยเหตุนี้การเรียนการสอนจำเป็นต้องใช้สื่อหลายประเภท และกิจกรรมหลายรูปแบบ ที่มีการจัดระบบอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม และฝึกทักษะรวมทั้งการช่วยเหลือ การเรียนซึ่งกันและกันภายในกลุ่มดังนั้นการนำบทเรียน เรื่องเห็นแก่ลูก มาจัดกิจกรรมโดยอาศัยสื่อ และกระบวนการที่จัดระบบ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรดังกล่าวก็สามารถทำได้โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนตามกระบวนการเรียนการสอนในระบบมินิคอร์ส

เป้าหมาย

ชุดการสอนมินิคอร์สนี้ สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับครูภาษาไทยนำไปใช้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทย รายวิชา (ท305) เรื่องเห็นแก่ลูก โดยจัดให้ผู้เรียน เรียนเป็นกลุ่ม และรายบุคคล ซึ่งจะสามารถบรรลุเป้าหมายในการเรียนการสอนได้ในระยะเวลาสั้น จากกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อฝึกทักษะอย่างมีระบบ

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ นักเรียน

1. รู้จักหนังสือประเภทบทละคร
2. ถ่ายทอดเรื่องที่อ่านได้อย่างมีวิจารณ์ญาณ และสามารถโต้ตอบ
3. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละคร หรือข้อคิดที่ได้รับจากการอ่าน
4. มีความรู้ เกี่ยวกับความเป็นมา และการเขียนบทละคร
5. เกิดทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกลักษณะของบทละครได้
2. นักเรียนบอกที่มาของเรื่อง และจุดมุ่งหมายในการแต่งได้
3. นักเรียนเล่า เรื่องเห็นแก่ลูกได้
4. นักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่องเห็นแก่ลูกได้
5. นักเรียนวิเคราะห์ลักษณะนิสัยตัวละครจาก เรื่องเห็นแก่ลูกได้
6. นักเรียนอธิบายลักษณะการใช้ถ้อยคำใน เรื่องเห็นแก่ลูกได้
7. นักเรียนอธิบายสำนวนภาษาใน เรื่องเห็นแก่ลูกได้
8. นักเรียนสาธิตบทบาทสมมติการแสดงละครพูดได้

แผนการสอน

ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง/กิจกรรม	การจัดกลุ่ม
100 นาที	ชุดการสอนนิโคร์ส เรื่องเห็นแก่ลูก	
10 นาที	1. พึงคำบรรยายสรุปลักษณะของบทละครพูดประกอบแผ่นใส	กลุ่มใหญ่
20 นาที	2. อ่านเรื่องเห็นแก่ลูก	รายบุคคล
20 นาที	3. อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ เรื่องเห็นแก่ลูก และเขียนสรุปผลการอภิปราย	กลุ่มย่อย
20 นาที	4. เสนอผลการอภิปราย	กลุ่มย่อย
20 นาที	5. เขียนภาพแสดงบทบาทสมมติของบทละครพูด	กลุ่มย่อย
10 นาที	6. เสนอผลงานการเขียนภาพประกอบการสนทนาของตัวละคร	กลุ่มย่อย

กิจกรรม/ครู/นักเรียน

ชุดการสอนมินิคอร์ส

เรื่อง เห็นแก่ลูก

100 นาที

กิจกรรมที่ 1 ฟังคำบรรยายลักษณะของบทละคร

10 นาที

ขั้นตอน

ครูบรรยายสรุปลักษณะของบทละคร และแจกแผ่นเสริมความรู้

สื่อ

1. แผ่นใส

2. เอกสารประกอบคำบรรยาย

กิจกรรม/ครู/นักเรียน

กิจกรรมที่ 2 ศึกษาเนื้อเรื่อง เห็นแก่ลูก

20 นาที

ขั้นตอน

นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องเห็นแก่ลูก จากหนังสือเรียนภาษาไทย
 ทักษะสัมพันธ์ ประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น เล่ม 3 หน้า 89-101

สื่อ

หนังสือเรียนภาษาไทย ทักษะสัมพันธ์ประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น เล่ม 3

กิจกรรม/ครู/นักเรียน

กิจกรรมที่ 3 นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น เรื่อง เห็นแก่ลูก

20 นาที

ขั้นตอน

1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5-7 คน
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามใบงานที่แจกให้ดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 ที่มาและจุดมุ่งหมายในการแต่ง
 - กลุ่มที่ 2 เรื่องย่อ
 - กลุ่มที่ 3 ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง
 - กลุ่มที่ 4 ลักษณะนิสัยของตัวละคร
 - กลุ่มที่ 5 ลักษณะการใช้ถ้อยคำ
 - กลุ่มที่ 6 สำนวนภาษาในเรื่อง
 - กลุ่มที่ 7 จุดสุดยอดของเรื่องและการดำเนินเรื่อง
3. ให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปลงในใบงานเพื่อส่งครู 1 ชุด และเขียนลงในแผ่นใสเพื่อเสนอผลงานหน้าชั้น 1 ชุด
4. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนเสนอผลงานหน้าชั้นกลุ่มละ 2-3 นาที

สื่อ

1. ใบงานที่ 1 (เอกสารหมายเลข 2)
2. แผ่นใส 7 แผ่น
3. ปากกาเขียนแผ่นใส 7 ด้าม

เอกสารหมายเลข 1

ใบงานที่ 1

คำสั่ง ให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น เรื่องเห็นแก่ลูก แล้วเขียนสรุปลงในใบงานเพื่อ

ส่งครู 1 ชุด และเขียนลงในแผ่นใส เพื่อเสนอผลงานหน้าชั้น 1 ชุด ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ที่มาและจุดมุ่งหมายในการแต่ง

กลุ่มที่ 2 เรื่องย่อ

กลุ่มที่ 3 ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

กลุ่มที่ 4 ลักษณะนิสัยของตัวละคร

กลุ่มที่ 5 ลักษณะการใช้ถ้อยคำ

กลุ่มที่ 6 สำนวนภาษาในเรื่อง

กลุ่มที่ 7 จุดสุดยอดของเรื่องและการดำเนินเรื่อง

สรุปผลการอภิปรายThis image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

กิจกรรม/ครู/นักเรียน

กิจกรรมที่ 4 เขียนภาพแสดงบทบาทสมมติของตัวละครพูด

20 นาที

ขั้นตอน

1. แจกใบงานให้นักเรียนเขียนภาพประกอบบทสนทนาของตัวละคร
2. ตัวแทนกลุ่มเขียนภาพลงแผ่นใส
3. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้น กลุ่มละ 2 นาที

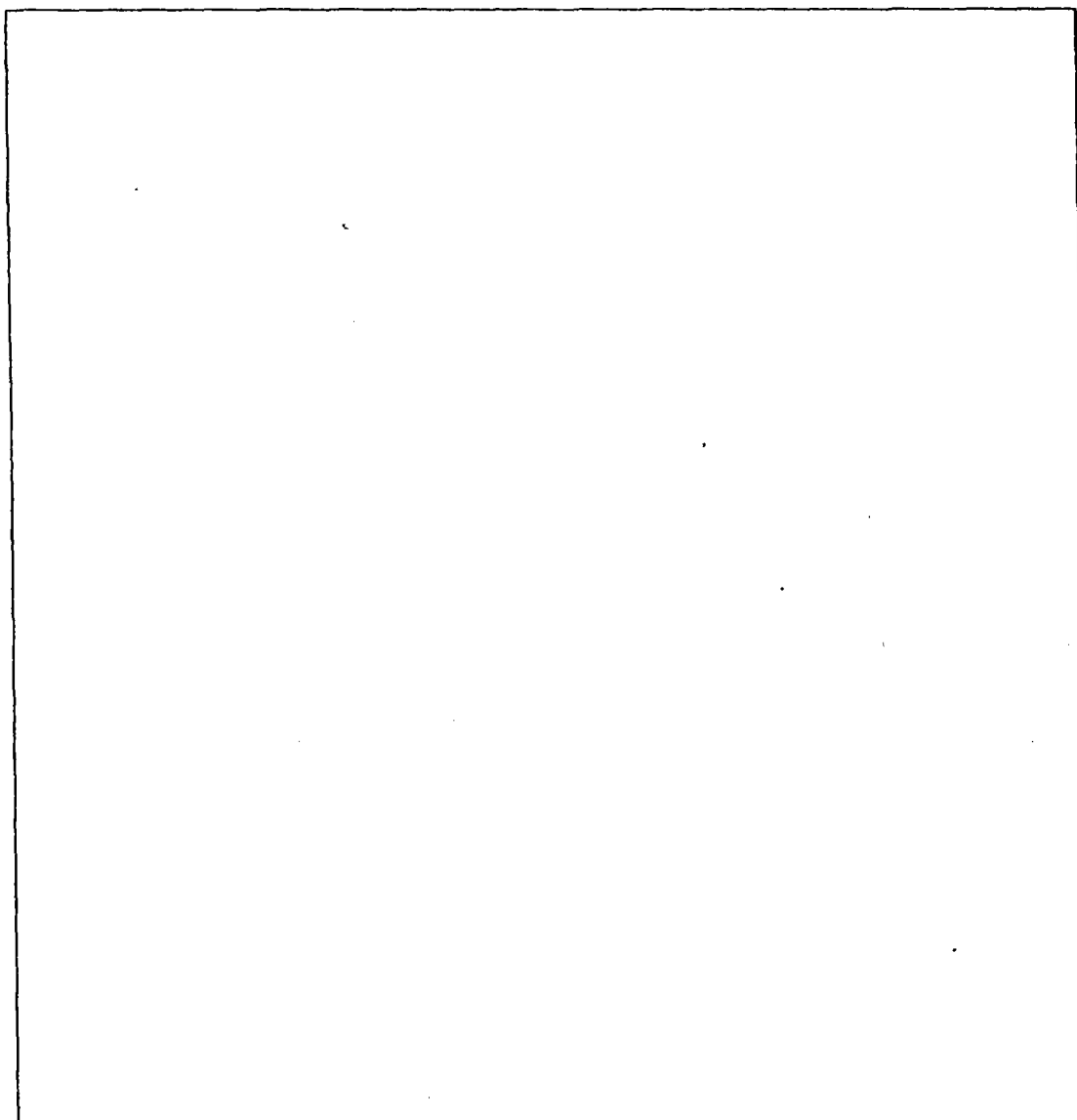
สื่อ

1. บทสนทนาของตัวละคร
2. ใบงานที่ 2 (เอกสารหมายเลข 3)
3. แผ่นใส 7 แผ่น
4. ปากกาเขียนแผ่นใส 7 ด้าม

ใบงานที่ 2

คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนภาพประกอบบทสนทนาของตัวละคร ตามข้อความที่กำหนดให้

จากที่.....

A large empty rectangular box with a black border, intended for a student to draw a picture illustrating a dialogue between characters.

เอกสารหมายเลข 2

ประวัติวรรณคดีไทย

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวรรณคดี

วรรณคดี มาจากคำว่า วรรณกับคดี มีความหมายตามรูปศัพท์ว่าแนวทางของหนังสือ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายว่า วรรณคดี หมายถึงหนังสือที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดี

คำว่าวรรณคดี ตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า literature คำนี้มีปรากฏใช้เป็นครั้งแรก ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งวรรณคดีสโมสร เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2457 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชกฤษฎีกานี้ กล่าวถึงลักษณะของวรรณคดีไว้สรุปได้ดังนี้

1. เป็นหนังสือดี เป็นเรื่องราวเหมาะสมแก่สาธารณชน และมีประโยชน์แก่ผู้อ่าน
2. เป็นหนังสือแต่งดี แต่งได้ถูกต้องเหมาะสม ไม่ว่าจะเรียบเรียงแบบใด

ศาสตราจารย์พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิสิษฐกุล ให้คำจำกัดความของวรรณคดีไว้ว่า "หนังสือที่มีลักษณะเรียบเรียงถ้อยคำเกลี้ยงเกลาเพราะพริ้ง มีรสปลุกมนต์ให้เพลิดเพลิน เกิดกระทบกระเทือน อารมณ์ต่าง ๆ เป็นไปตามอารมณ์ของผู้ประพันธ์"

สรุปแล้ว วรรณคดีต้องเป็นหนังสือที่แต่งได้ดี ใช้เป็นตัวอย่างในการแต่งได้ภาษาไพเราะสละสลวย ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจ และช่วยยกระดับจิตใจของผู้อ่านให้สูงขึ้น ประเภทของวรรณคดี

ถ้าแบ่งวรรณคดีตามประวัติของหนังสือ จะแบ่งได้เป็น 2 แบบคือ

1. วรรณคดี ที่เป็นลายลักษณ์อักษร คือ วรรณคดีที่ถูกบันทึกไว้ด้วยหนังสือ
2. วรรณคดีที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร คือ วรรณคดีที่มีได้ถูกบันทึกไว้ด้วยตัวหนังสือบางทีเรียกว่าวรรณคดีมุขปาฐะ เช่น เพลงพื้นเมือง

ถ้าแบ่งวรรณคดีตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งวรรณคดีสโมสร กำหนดตัวหนังสือดีและแต่งดีไว้เป็น 5 ประเภท คือ

1. กวีนิพนธ์ ได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน
2. ละครไทย คือ แต่งเป็นกลอนแปด มีกำหนดหน้าพาทย์

3. นิทาน คือ เรื่องอันผูกขึ้น และแต่งเป็นร้อยแก้ว
 4. ละครพูด
 5. คำอธิบาย (คือ เอสเซย์ แอมเฟลต) แสดงด้วยศิลปวิทยาหรือกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง (แต่ไม่ใช่ตำราหรือแบบเรียน หรือความเรียงเรื่องโบราณคดี มีพงศาวดารเป็นต้น)
- ถ้าแบ่งวรรณคดีตามประโยชน์ของเนื้อหา แบ่งเป็น

1. วรรณคดีบริสุทธิ์ แต่งขึ้นจากอารมณ์สะท้อนใจของผู้แต่ง มุ่งให้ความบันเทิง และต้องการแสดงศิลปะในการแต่ง

2. วรรณคดีประยุกต์ แต่งขึ้นเพื่อมุ่งประโยชน์ในด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ

ถ้าแบ่งวรรณคดีตามลักษณะคำประพันธ์ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. วรรณคดีประเภทร้อยแก้ว เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย สารคดีต่าง ๆ
 2. วรรณคดีประเภทร้อยกรอง เช่น กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์
 3. วรรณคดีประเภทละคร มีทั้งบทพูดที่เป็นร้อยแก้ว และบทร้องที่เป็นร้อยกรอง
- ถ้าแบ่งวรรณคดีตามเนื้อหา แบ่งเป็น 7 ประเภท คือ

1. วรรณคดีตำรา เช่น ตำราพิชัยสงคราม
2. วรรณคดีประวัติศาสตร์ เช่น ลิลิตตะเลงพ่าย
3. วรรณคดีนิราศ เช่น นิราศพระบาท
4. วรรณคดีพุทธศาสนา เช่น พระปฐมสมโพธิกถา
5. วรรณคดีขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น พระราชนิธิลีสองเดือน
6. วรรณคดีการละคร เช่น อิเหนา
7. วรรณคดีล้อเลียนสังคม เช่น ระเด่นลันได

คุณค่าของวรรณคดี

1. ให้คุณค่าทางด้านความรู้ต่าง ๆ เช่น ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์
2. ให้คุณค่าทางด้าน อารมณ์ต่าง ๆ อาจเป็นอารมณ์พอใจ อารมณ์เศร้า
3. วรรณคดีช่วยสะท้อนใจให้เห็นสภาพสังคม ประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ ในสมัยนั้น ตลอดจนความเชื่อ ทศนคติต่าง ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง
4. วรรณคดีช่วยยกระดับจิตใจของผู้อ่านให้สูงขึ้น ได้คิดขบคิดเตือนใจต่าง ๆ
5. วรรณคดีช่วยเสริมประสบการณ์และปัญหาของผู้อ่าน ได้เห็นตัวอย่าง แนวทางต่าง ๆ

ลักษณะเด่นของวรรณคดีไทย

1. ผู้แต่งส่วนใหญ่มักเป็นบุคคลชั้นสูง เช่น พระมหากษัตริย์ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่
2. เนื้อหาของวรรณคดีไทยมีหลายด้าน เช่น ด้านศาสนา ด้านความรัก เนื้อหาใดที่ได้รับแนวเรื่องมาจากต่างประเทศ ก็จะปรับปรุงดัดแปลงให้เหมาะสมกับคนไทย
3. ท่วงทำนองการเขียน จะเป็นแบบแผนธรรมเนียมนิยมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น มีบทให้วครู
4. ในระยะต้นเน้นศิลปะในการประพันธ์มากกว่าความคิด

รสนแห่งวรรณคดีไทย

1. เสาวราจนี้ คือ บทชมโฉม บทชมความงาม
2. นารีปราโมทย์ คือ บทเกี้ยวพาราสี บทโอ้อวด
3. นิโรธวาทัง คือ บทตัดพ้อ บทโกรธ บทหึงหวง
4. สัลลาปังคณีสัย คือ บทโศก บทคร่ำครวญ

วรรณคดีที่ได้รับยกย่อง

วรรณคดีสโมสรได้ยกย่องหนังสือที่แต่งดีไว้ดังนี้

1. ลิลิตพระลอ เป็นยอดของลิลิต
 2. สมุทรโฆษคำฉันท์ เป็นยอดของคำฉันท์
 3. มหาชาติกลอนเทศน์ (เวสสันดรชาดก) เป็นยอดของกาพย์ (ร่ายยาว)
 4. เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน เป็นยอดของกลอนสุภาพ
 5. อิเหนา ฉบับรัชกาลที่ 2 เป็นยอดของบทละครร่ำ
 6. หัวใจนักรบของรัชกาลที่ 6 เป็นยอดของบทละครพูด
 7. สามก๊ก ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นยอดแห่งความเรียงเรื่องนิทาน
- จากนี้ยังมีหนังสือที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดีอีก คือ
- พระอภัยมณี ของสุนทรภู่ เป็นยอดของกลอนนิทาน
- กาพย์เห่เรือ ของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร เป็นยอดของกาพย์เห่เรือ
- กนกนคร ของ น.ม.ส. เป็นยอดของกลอนหก

เอกสารหมายเลข 3

บทละคร

ความหมายของบทละคร

ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ให้ความหมายของละครไว้ว่า "ละครหมายถึง การแสดงเพื่อให้เกิดความบันเทิงหรือสำเร็จอารมณ์ที่เป็นเรื่องราว ซึ่งสามารถนำไปเล่าต่อให้คนที่ไม่ได้เห็นการแสดงนั้นทราบเรื่องราวได้ด้วย"

สรุปแล้ว ละครคือเรื่องราวการแสดงที่มุ่งให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ

ประวัติของละครไทย

เชื่อว่าละครไทยในระยะแรก ๆ ได้รับอิทธิพลมาจากอินเดีย ตำนานละครอินเดีย เชื่อว่า การละครมาจากสรวงสวรรค์ พระพรหมเป็นผู้ประทานการละครให้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก การละครของไทยปรากฏรูปแบบชัดเจน ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ได้แก่ โขน ละครนอก ละครใน และปรากฏบทละคร

การละครของไทยเจริญรุ่งเรืองมากในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง อิเหนา สำหรับใช้แสดงละคร มีการดัดแปลงแก้ไขทำรำให้งดงาม

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีคนไทยไปศึกษาในยุโรป การละครของไทยจึงได้รับอิทธิพลจากตะวันตก มีละครแบบใหม่เกิดขึ้น เช่น ละครพันทาง ละครดึกดำบรรพ์ ละครร้อง ละครพูด

ในสมัยรัชกาลที่ 6 การละครเจริญรุ่งเรืองมาก โดยเฉพาะบทละครพูด ได้รับนิยมมาก และเป็นที่มาของละครในปัจจุบัน

ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 7 การละครซบเซาลงเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ แต่ในปัจจุบันการละครก็เจริญ ได้รับความนิยมอย่างมาก มีการแสดงละครโทรทัศน์ ละครวิทยุ ละครเวที กันอย่างแพร่หลาย

องค์ประกอบของบทละคร

บทละครประกอบด้วย

1. โครงเรื่อง จะต้องมีความสัมพันธ์กัน นับตั้งแต่การเปิดเรื่องจนถึงการปิดเรื่อง
2. แก่นเรื่อง จะสัมพันธ์กลมกลืนกับโครงเรื่อง

3. ตัวละคร บทบาทของตัวละครจะช่วยทำให้เรื่องดำเนินไปอย่างสนุกสนาน
4. บทสนทนา เป็นคำพูดของตัวละคร ควรใช้ภาษาชัดเจน เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
5. ฉากและบรรยากาศ จะช่วยทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์และความรู้สึก
6. กลวิธีการแต่ง เป็นวิธีการที่จะเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจ ชวนติดตาม
7. ทักษะของผู้เขียนที่แทรกไว้ในส่วนต่าง ๆ ของเรื่อง อาจแสดงออกโดยตรง

หรือต้องใช้การพิจารณา

แนวการศึกษาบทละคร

การศึกษามโนละคร สามารถกระทำได้โดยพิจารณาเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้

1. รูปแบบของมโนละคร ได้แก่ การพิจารณาว่า

- คนดูสนใจ ละครเรื่องนี้มากน้อยเพียงใด
- การแสดงให้อารมณ์อย่างไรแก่ผู้ดู
- ข้อขัดแย้งสำคัญของละคร คืออะไร และดำเนินไปอย่างไร
- การคลี่คลายปัญหาหรือข้อขัดแย้งเป็นอย่างไร
- การแสดงในแต่ละฉาก ในแต่ละตอนสัมพันธ์กันหรือไม่
- ตัวละครสำคัญคือใคร มีบทบาทหรือลักษณะอย่างไร
- ฉากและบรรยากาศของละคร เป็นอย่างไร

2. เอกภาพของละคร คือ ความสัมพันธ์ของละคร นับตั้งแต่ เริ่มต้นจนจบเรื่อง ทั้งความสัมพันธ์ในด้านองค์ประกอบส่วนต่าง ๆ เอกภาพทางความคิดและจุดมุ่งหมาย

3. ความสมจริงของละคร เมื่อดูแล้วจะต้องเป็นจริง มิใช่เห็นว่าเป็นการแสดง ความสมจริงของละคร จะต้องมີทั้งในด้านการแสดงบทบาทต่าง ๆ ฉาก เครื่องแต่งกาย บทสนทนา และอื่น ๆ

4. ความตื่นใจในบทละคร บทละครควรมีจุดแสดงความตื่นใจในหลาย ๆ ตอน ต่อเนื่องกัน จึงทำให้คนดูสนใจติดตามเรื่อง

5. ทางของบทละคร บทละครจะแสดงออกตามทัศนะของผู้เขียน ไม่ว่าจะเป็นความคิดเห็น การมองโลก เป็นความบันเทิงใจของกวีที่ได้รับและแสดงออกในรูปของการละคร

ประเภทของบทละคร

1. แบ่งตามลักษณะของการละคร แบ่งเป็น

1.1 ละครแบบเก่า ได้แก่ ละครนอก ละครใน ละครชาตรี

ละครนอก เป็นละครที่มุ่งความสนุกสนานมากกว่าอย่างอื่น ผู้แสดงเป็นชายล้วน เล่นเรื่องแบบชาวบ้านมีบทซับซ้อนแทรก เรื่องที่นิยมเล่น ได้แก่ สังข์ทอง ไกรทอง สุวรรณหงษ์ พิกุลทอง

ละครใน มุ่งเน้นความงามในท่ารำ ดนตรีเพราะผู้แสดงเป็นหญิงล้วนแต่งกายด้วยความประณีต เรื่องที่นิยมเล่นคือ อิเหนา รามเกียรติ์ อุณรุท

ละครชาตรี หรือเรียกว่า โนห์รา เป็นละครเก่าแก่ที่ไทยรับมาจากละครเร่ของอินเดียที่เรียกว่ายatra การแสดงละครชาตรีนี้นอกจากเรื่อง นางมโนห์รา ส่วนใหญ่เล่นกลางแจ้ง มีโรงหลังคาบังแดด การแต่งกายตัวยืนนุ่งส้นเปลว นุ่งผ้าคาดเจียรระบาศมีห้อยหน้าห้อยข้าง สวมสังวาลย์ ทับทรวง ศีรษะสวมเทริด เวลาแสดงมีปีพาทย์โหมโรง

1.2 ละครแบบใหม่ เป็นละครที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตก และนำมาปรับปรุงได้แก่

ละครพันทาง เป็นละครรูปแบบละครนอกผสมละครใน เจ้าพระยามหินทรศักดิ์ธำรง ดัดแปลงมาจากละครโอเปร่า ของฝรั่ง การแสดงละครพันทางนี้ จะรวดเร็ว และสมจริง การแต่งตัวของละครไม่ประณีตนัก

ละครดึกดำบรรพ์เป็นละครที่เจ้าพระยาเทเวศรวงศ์วิวัฒน์ เป็นผู้ดัดแปลงมา มีการเขียนบท ใช้นักประกอบการแสดง ผู้แสดง ร้องเอง รำเอง มีบทเจรจา บทร้อง บางครั้งนำเพลงชาวบ้านแทรกประกอบ การแสดงมีความนุ่มนวลอ่อนช้อย เป็นสำคัญ และดำเนินเรื่องรวดเร็วกระชับ

ละครร้อง เป็นละครที่พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ เป็นผู้ดัดแปลง ไม่มีการรำมีท่าทางประกอบ ความสำคัญอยู่ที่บทร้องฉากเปลี่ยนไปตามท้องเรื่อง

ละครพูด มีบทเจรจาตลอดเรื่อง ฉากเปลี่ยนไปตามท้องเรื่องเดิมใช้ผู้ชายแสดงล้วน ต่อมาใช้ทั้งชายและหญิง เพื่อให้เกิดความสมจริง ผู้แสดงทำท่าทางเป็นธรรมชาติ ละครพูดนี้แบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ

ก. ละครพูดร้อยแก้ว บทเจรจาเป็นร้อยแก้ว อาจมีร้อยกรองแทรกบ้าง
แสดงเป็นฉาก ๆ เรื่องที่เล่นตามสมัยนิยมคำพูดมีคติสอดแทรก

ข. ละครพูดสลัปลำ มีทั้งการพูดและร้องเพลง แต่ถือการพูดเป็นสำคัญ

ค. ละครพูดคำกลอน ดำเนินเรื่องด้วยกลอน บทเจรจาเป็นร้อยแก้ว

ง. ละครพูดคำฉันท์ ดำเนินเรื่องด้วยฉันท์

2. แบ่งตามสถานที่จัดการแสดง

2.1 ละครเวที ใช้แสดงบนเวที มีบทสนทนาของตัวละคร มีชื่อตัวละคร กำกับ
บท มีการจัดฉากแสดง

2.2 ละครโทรทัศน์ เป็นการแสดงด้วยภาพและเสียง ปัจจุบันมีกานำ เรื่องสั้น
นวนิยายมาแสดง มีการจัดฉาก แสง เสียงประกอบการแสดง

2.3 ละครวิทยุ เป็นการแสดงโดยใช้เสียงบอกเรื่องราว การแสดงละครวิทยุ
ประกอบด้วย คำพูดเสียงประกอบดนตรี

ลักษณะข้อบังคับ การแต่งกลอนสุภาพ

1. บทหนึ่งมี 2 คำกลอน คำกลอนหนึ่งมี 2 วรรค
2. วรรคหนึ่งมี 8 คำ (อนุโลมให้มี 7-9 คำได้)
3. มีบังคับสัมผัสสระ และสัมผัสระหว่างบทดังนี้

```

      ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ *
๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ *
      ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐

```

```

      ๐ ๐ * ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ *
      ๐ ๐ * ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ *
      ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ *
      ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ *

```

4. บรรพครูของกลอนสุภาพคือสุนทรภู่ ซึ่งแต่งได้ไพเราะซาบซึ้งมาก กลอนของท่าน นอกจากมีสัมผัสสระตามผังในข้อ 3 ซึ่งเรียกว่า **สัมผัสนอก** แล้วยังมีสัมผัสสระเป็นคู่คู่อยู่ในวรรคเดียวกันซึ่งเรียกว่า **สัมผัสใน** ทำให้กลอนมีความไพเราะยิ่งขึ้นดังนี้

ด้วยชนกชนนีนันมีคุณ
อัมฤตพรบ่อน้ำมาเท่าไร
ถ้าเราดีมีจิตคิดอุปถัมภ์
จะปรากฏยศยิ่งสิ่งทั้งปวง

ได้การดูแลรักษามาจนใหญ่
หมายจะได้ฟังพาดิชาดวง
กุศลล้ำเลิศเท่าภูเขาลวง
กว่าจะล่วงลุดึงซึ่งนิมาน

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

แผนการสอนที่ 1

เรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

คาบที่ 1-2 เวลา 2 คาบ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. มีความรู้เกี่ยวกับที่มาและลักษณะของเรื่องสั้น
2. รู้จักประเภทของเรื่องสั้นและความเรียงเรื่องสั้น

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เขียนสรุปที่มาและลักษณะของเรื่องสั้นความเรียงประเภทร้อยแก้วได้

เนื้อหา

1. เรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
2. ความรู้เกี่ยวกับเรื่องสั้น

วิธีสอนและกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูอธิบายถึงการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการรับสารคือการฟัง

ขั้นสอน

1. ครูแจกเอกสารหลักการฟังให้นักเรียนอ่านพร้อมอธิบายประกอบ
2. ครูให้นักเรียนอ่านเรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
3. ครูแจกแบบฝึกหัดซึ่งเป็นคำถามจากเรื่องที่ฟังให้นักเรียนตอบ
4. ครูเฉลยแบบฝึกหัด
5. ครูอธิบายคำศัพท์ที่ปรากฏในเรื่องที่ฟัง
6. ครูอธิบายสำนวนต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่องที่ฟัง
7. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเรื่องคำศัพท์และสำนวนต่าง ๆ

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกหลักและความสำคัญของการฟังและช่วยกันสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่ฟัง
2. เพิ่มเติมความหมายของคำศัพท์ที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ

สื่อการสอน

1. หนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3
2. เอกสารเรื่อง หลักการฟังที่ดี
3. บัตรคำศัพท์
4. แบบฝึกหัด

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการฟังและขณะทำแบบฝึกหัด
2. การทำแบบฝึกหัด

แผนการสอนกลุ่มความคุม

แผนการสอนที่ 2
เรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

คาบที่ 3-4 เวลา 2 คาบ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. แสดงความคิดเห็นโดยวาจาหรือโดยการเขียนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

สามารถตอบคำถามจากเนื้อเรื่องและอธิบายการใช้ภาษาในเรื่องที่ได้ฟังหรืออ่าน

เนื้อหา

1. เรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

วิธีสอนและกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูอธิบายถึงความสำคัญของเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนอ่านเรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
2. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย 5 กลุ่ม
3. ครูให้นักเรียนเข้ากลุ่มย่อยเพื่ออภิปรายเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
4. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมาสรุปผลการอภิปรายกลุ่มย่อย
5. ให้นักเรียนทุกคนสรุปด้วยการเขียนลงในสมุดแบบฝึกหัด
6. ให้นักเรียนส่งแบบฝึกหัด

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนสรุปผลการอภิปรายของกลุ่มตนเอง
2. เพิ่มเติมผลการอภิปรายของกลุ่มที่อภิปรายได้ดี เป็นตัวอย่างได้

สื่อการสอน

1. หนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3
2. กิจกรรมกลุ่ม

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการอภิปรายกลุ่มย่อย
2. การทำแบบฝึกหัด

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

แผนการสอนที่ 3
เรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

คาบที่ 5-6 เวลา 2 คาบ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถ
ถ่ายทอดเรื่องที่ได้อ่านหรือฟังได้อย่างถูกต้อง

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. บอกลักษณะนิสัยของตัวละครและชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในสมัยก่อนได้
2. สรุปประวัติผู้แต่งและใจความสำคัญของเนื้อเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

1. เรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

วิธีสอนและกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เกี่ยวกับตัวละครและชีวิตของคนไทยในสมัยก่อน

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนอ่านเรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
2. ครูให้นักเรียนคัดเลือกตัวละครที่ชอบพร้อมวิเคราะห์
3. ครูให้นักเรียนสรุปชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในสมัยก่อนแล้วนำมาเปรียบเทียบ
กับปัจจุบัน
4. ครูใช้วิธีการลุ่มนักเรียนออกมารายงานหน้าชั้น
5. ให้นักเรียนทุกคนสรุปด้วยการเขียนลงในสมุดแบบฝึกหัด
6. ให้นักเรียนส่งแบบฝึกหัด

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนสรุปผลการรายงานของเพื่อนลงในสมุด

สื่อการสอน

1. หนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3
2. ภาพตัวละคร
3. ภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนสมัยก่อนและปัจจุบัน

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการรายงานหน้าชั้น
2. การทำแบบฝึกหัด

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

แผนการสอนที่ 4

เรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

คาบที่ 7 8 เวลา 2 คาบ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถ

เกิดทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เขียนสรุปความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่องสั้นประเภทความเรียงร้อยแก้ว
2. บอกถึงความสำคัญและสิ่งที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์จากการอ่านและฟังจากเทปบันทึกเสียงและแผ่นเสริมความรู้

เนื้อหา

1. เรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

วิธีสอนและกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนศึกษาทักษะทั้ง 4 ด้าน จากแผ่นเสริมความรู้ในเรื่องต่าง ๆ

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนอ่านเนื้อหาที่กำหนดให้
2. ครูให้นักเรียนฟังเทปบันทึกเสียงที่กำหนดให้
3. ครูให้นักเรียนฝึกพูดตามสถานการณ์ที่กำหนดให้
4. ให้นักเรียนทุกคนสรุปด้วยการเขียนลงในสมุดแบบฝึกหัด
5. ให้นักเรียนส่งแบบฝึกหัด

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนสรุปผลการทุกอย่างลงในสมุด

สื่อการสอน

1. หนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3
2. เทปบันทึกเสียง
3. แผ่นเสริมความรู้

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการทำงาน
2. การทำแบบฝึกหัด

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

แผนการสอนที่ 1
เรื่อง เห็นแก่ลูก

คาบที่ 1-2 เวลา 2 คาบ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถ

รู้จักวรรณกรรมประเภทบทละคร

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. บอกลักษณะของวรรณกรรมประเภทบทละครได้
2. บอกที่มาของเรื่องและความมุ่งหมายในการแต่งได้

เนื้อหา

เรื่อง เห็นแก่ลูก จากหนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3

วิธีสอนและกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนฟังคำบรรยายโดยใช้แผ่นใสประกอบถึงลักษณะของบทละคร

ขั้นสอน

1. ครูอธิบายความหมายของคำว่า ละคร และคำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างละครที่เคยรู้จัก
3. ครูให้นักเรียนอ่านเนื้อหาตอนที่มาของเรื่องและจุดมุ่งหมายในการแต่ง
4. ให้นักเรียนทุกคนสรุปด้วยการ เขียนลงในสมุดแบบฝึกหัด
5. ให้นักเรียนส่งแบบฝึกหัด

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนแยกประเภทของบทละคร
2. ครูให้นักเรียนสรุปผลการทุกอย่างลงในสมุด

สื่อการสอน

1. หนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3
2. แผ่นใสเรื่องลักษณะของบทละคร

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการทำงาน
2. การทำแบบฝึกหัด

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

แผนการสอนที่ 2
เรื่อง เห็นแก่ลูก

คาบที่ 3-4 เวลา 2 คาบ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถ

ถ่ายทอดเรื่องที่อ่านได้อย่างมีวิจารณ์ญาณและสามารถโต้ตอบได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถเล่าเรื่องย่อของบทละครเรื่อง เห็นแก่ลูกได้
2. นักเรียนสามารถสรุปเรื่องย่อของบทละครได้

เนื้อหา

เรื่อง เห็นแก่ลูก จากหนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3

วิธีสอนและกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนอ่านเนื้อหาของบทละครเรื่อง เห็นแก่ลูก ทั้งหมด

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนอ่านเรื่อง เห็นแก่ลูก
2. ครูอธิบายหลักเกณฑ์การย่อเรื่องที่ถูกต้อง
3. ครูให้นักเรียนสรุปเรื่อง เห็นแก่ลูก
4. ให้นักเรียนทุกคนสรุปด้วยการออกมาเล่าเรื่องย่อหน้าชั้นเรียน
5. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดและส่งแบบฝึกหัด

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนสรุปเนื้อหาเรื่อง เห็นแก่ลูก
2. ครูให้นักเรียนสรุปผลการทุกอย่างลงในสมุด

สื่อการสอน

1. หนังสือทักซสัมพันธ์ เล่ม 3
2. แผ่นใสประกอบการอธิบายหลักเกณฑ์การเขียนเรื่องย่อ

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการทำงาน
2. การทำแบบฝึกหัด

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

แผนการสอนที่ 3

เรื่อง เห็นแก่ลูก

คาบที่ 5-6 เวลา 2 คาบ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถ

แสดงความเห็นเกี่ยวกับตัวละครหรือข้อคิดเห็นที่ได้รับจากการอ่าน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนวิจารณ์ลักษณะนิสัยตัวละครจากเรื่องเห็นแก่ลูกได้
2. นักเรียนอธิบายลักษณะการใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารในเรื่องได้

เนื้อหา

เรื่อง เห็นแก่ลูก จากหนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3

วิธีสอนและกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูอธิบายให้นักเรียนทราบถึงการพิจารณาบทบาทของตัวละครและการใช้สำนวนโวหาร

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูให้นักเรียนค้นหาสำนวนที่ประทับใจออกมาให้มากที่สุด
3. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันพิจารณาลักษณะนิสัยของตัวละครที่เด่น ๆ
4. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาสรุปผลการอภิปราย
5. ให้นักเรียนทุกคนสรุปลงในสมุดแบบฝึกหัด

ขั้นสรุป

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลการอภิปรายของแต่ละกลุ่ม

สื่อการสอน

1. หนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3
2. สำนวนภาษา

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการทำงานกลุ่ม
2. การอภิปรายหน้าชั้น
3. การทำแบบฝึกหัด

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

แผนการสอนที่ 4

เรื่อง เห็นแก่ลูก

คาบที่ 7-8 เวลา 2 คาบ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียนสามารถ

มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและการเขียนบทละคร

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

นักเรียนบอกที่มาของเรื่องและลักษณะของบทละครได้

เนื้อหา

เรื่อง เห็นแก่ลูก จากหนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3

วิธีสอนและกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูอธิบายให้นักเรียนความเป็นมาของการละคร

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนฟังเทปบรรยายเรื่อง ประวัติของการละคร
2. ครูให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด
3. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในเรื่องของการละคร
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปผลการอภิปราย

ขั้นสรุป

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลการอภิปราย

สื่อการสอน

1. หนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3
2. เทปบันทึกเสียง

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการทำงาน
2. การอภิปรายร่วมกัน
3. การทำแบบฝึกหัด

ภาคผนวก ค

- **แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย**
- **แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ**

แบบทดสอบวิชาภาษาไทย (ท 305)
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คำอธิบายวิธีทำแบบทดสอบวิชาภาษาไทย

1. แบบทดสอบฉบับนี้มีคำถาม 40 ข้อ ให้เวลาทำ 50 นาที
2. คำถามทั้งหมดเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบทั้งสิ้น คือคำถามแต่ละข้อมี 5 ตัวเลือก ได้แก่ ก ข ค ง และ จ เลือกเพียงคำตอบเดียว เมื่อเลือกได้ข้อใดแล้วให้ไปขีดเส้นหนาทับข้างตัวอักษรของข้อนั้น ในกระดาษคำตอบ ตัวอย่างการตอบข้อ ข. ดังนี้

ก. ☐ ข. ☒ ค. ☐ ง. ☐ จ. ☐

3. นักเรียนต้องขีดเส้นทับซ้ำ ๆ จนเต็มช่องที่กำหนดเสมอ อย่าขีดกากบาทหรือทำเครื่องหมายอื่น ๆ ลงในช่องสี่เหลี่ยมหรือตัวอักษร ถ้านักเรียนขีดไปแล้ว เช่น ขีดข้อ ข. แต่ต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่เป็นข้อ ง. ให้ทำดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก. ☐ ข. ☒ ค. ☐ ง. ☒ จ. ☐

4. ข้อควรระวัง นักเรียนต้องขีดคำตอบลงในกระดาษคำตอบเสมอและไม่ขีดเขียนข้อความใด ๆ ลงในกระดาษคำถาม นอกจากขีดตอบในกระดาษคำตอบที่เตรียมแจกเท่านั้น

หลักภาษาไทย

การเขียนตัวสะกดให้ถูกต้องได้

1. ข้อใดเขียนถูกต้องทุกคำ

- ก. ตักฤชณา บำราบ อัมพาท คัมภีร์
- ข. คำนวน กัมพูช อัมรินทร์ สำคัญ
- ค. อัมหิต กัมลาศน์ กัมพล สำเภา
- ง. กำเนิด กัมมะหยี่ อัมพร ปราปรา
- จ. อัมลา อัมววย อัมนาจ อัมพันธ์

2. ข้อใดเขียนผิด

- ก. อรุณ กฤษณา ตฤณมัย
- ข. ปริณายก ปักษิน กริน
- ค. โฆษณา เอราวัณ กระษำณ
- ง. มณฑล จันทาล กัณฑา
- จ. มังมุต ตาตฟ้า อะไหล่

3. ข้อใดเขียนผิด

- ก. ชำบชำน ชำกศพ พุทรา
- ข. ชอกแซก ชิมทราน ลาเร็ว
- ค. แร็กเก็ต เซ็ค เทคนิค
- ง. เบาเซ็น แสตมภ์ ทรวดโทรม
- จ. ปราดเปรื่อง อารงค์ เถาวัลย์

4. ข้อใดเขียนคำอ่านผิด

- ก. ศุภมัสตุ อ่านว่า สุป-พะ-มัด-สะ-ตุ
- ข. ศุภมาส อ่านว่า สุป-พะ-มาต
- ค. ศุภกากร อ่านว่า สุน-ละ-กา-กอน
- ง. เศรษฐกิจ อ่านว่า เสต-ถะ-กิด
- จ. เศรษฐัตถ์ อ่านว่า สะ-เวต-ตะ-นัต

5. ข้อใดเขียนคำอ่านผิด

- ก. สงสาร อ่านว่า สง-सान
- ข. สงสารวัฏ อ่านว่า สง-สา-ระ-วัด
- ค. สงสารทุกข์ อ่านว่า สง-สา-ระ-ทุก
- ง. สกลโลก อ่านว่า สะ-กล-ละ-โลก
- จ. สกรรมกริยา อ่านว่า สะ-ก้า-กริ-ยา

6. ข้อใดเขียนคำอ่านถูกต้อง

- ก. ปริศนา อ่านว่า ปิต-สะ-หนา
- ข. ปริวิตก อ่านว่า ปะ-ริ-วิ-ตก
- ค. ปฤษฎา อ่านว่า ปะ-ริต-นา
- ง. ปฤษฎางค์ อ่านว่า ปะ-ริต-สะ-ตาง
- จ. ปริศนา อ่านว่า ปะ-ริต-สะ-นา

7. ข้อใดเขียนคำอ่านถูกต้อง

- ก. เปตพลี อ่านว่า เปต-ตะ-พลี
- ข. ปาฐกถา อ่านว่า ปา-ทะ-กะ-ถา
- ค. ปิตุจณา อ่านว่า ปิ-ตุ-จะ-ณา
- ง. ปุณฺทริก อ่านว่า ปุณ-ทะ-ทริก
- จ. ปิหก อ่านว่า ปิ-หก

8. "คนที่ยักเยื้องพุดน้อยแต่ทำงานมาก" ข้อความนี้คำใดเป็นคำวิเศษณ์

- ก. พุด
- ข. แต่
- ค. ทำ
- ง. น้อย
- จ. เยื้อง

(ความเข้าใจและการใช้ภาษา)

9. ข้อใดควรใช้ประกอบคำว่า"น่าน"

- ก. กระหัดกระหอบ
- ข. กระเจ้ากระงอด
- ค. กระปอดกระแปด
- ง. กระท่อนกระแท่น
- จ. กระแนะกระแหน

10. ข้อใดเขียนชัดเจนที่สุด
- ก. พันพระตกน้ำ
 - ข. แจ็กชายหมดาย
 - ค. หมอวิชาตาแซก
 - ง. ทำไม่ค่อยดีดีกว่าไม่ทำ
 - จ. สามวันจากนารีเป็นอื่น
11. ข้อใดควรถือเป็นคติในการคบเพื่อน
- ก. นาลตตอผุด
 - ข. น้ำน้อยยอมแพ้ไฟ
 - ค. น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า
 - ง. น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาทาย
 - จ. น้ำมาปลากินมด น้ำลตมตกินปลา
12. ที่เรียกว่า"สาธกโวหาร"เป็นส่วนวนชนิดใด
- ก. สิ่งสอน
 - ข. ยกตัวอย่าง
 - ค. เปรียบเทียบ
 - ง. บรรยายภาพ
 - จ. พรรณนาความงาม
13. "น้ำมาปลากินมด น้ำลตมตกินปลา"ข้อความนี้เข้าลักษณะใด
- ก. ย้ำคำ
 - ข. เล่นคำ
 - ค. เปรียบเทียบ
 - ง. สร้างจินตนาการ
 - จ. ยกอุทาหรณ์ประกอบ
14. ข้อใดไม่ใช่หลักของการย่อความ
- ก. ใช้คำนามแทนคำสรรพนาม
 - ข. อ่านเนื้อเรื่องโดยตลอด
 - ค. เปลี่ยนคำสรรพนามเป็นบุรุษที่ 3
 - ง. ตัดคำที่เป็นราชาศัพท์ซึ่งซ้ำกันอยู่ออก
 - จ. เปลี่ยนแปลงถ้อยคำที่อยู่ในเครื่องหมายคำพูด

คำชี้แจง : ให้ใช้ข้อความนี้ตอบคำถามข้อ 15-17

ประเพณีใดที่พอกพูนหรือสืบทอดกันมา ถ้าไม่รู้จักปรับปรุงแก้ไขตัดทอนให้เข้ากับสมัย มีแต่จะเพิ่มใหม่เข้าไปพอกพูนของเก่าแต่อย่างเดียว ก็จะมีลักษณะอย่างที่เราเรียกว่า "ดินพอกหางหมู" กลายเป็นเรื่องถ่วงความเจริญเดินไม่ทันเขา มีผู้เคยปรารภเรื่องประเพณีที่สืบทอดกันมา เช่น ประเพณีทำศพ เป็นต้น ที่เป็นชนิดดินพอกหางหมูอย่างที่ว่านี้ก็มี จนเป็นคำที่กล่าวติดปากกันในเรื่องประเพณีทำศพว่า "คนตายชายคนเป็น"

15. "ดินพอกหางหมู" ในที่นี้หมายถึงอะไร

- ก. เสริมเติมแต่ง
- ข. เพิ่มมิได้ปรุงแต่ง
- ค. ปล่อยปละละเลย
- ง. ผลัดวันประกันพรุ่ง
- จ. มือไม่พายเอาเท้าราน้ำ

16. ใจความของบทความนี้เป็นประเภทใด

- ก. เป็นคำแนะนำ
- ข. เป็นคำปรึกษา
- ค. เป็นข้อคิดที่ชักจูงได้
- ง. เป็นคำกล่าวที่จริง ไม่มีข้อพิพาท
- จ. เป็นความเห็นที่ใช้ได้ในบางโอกาส

17. บทความนี้กล่าวในลักษณะใด

- ก. ให้ตัวอย่าง
- ข. ลำดับคุณค่า
- ค. บอกความสำคัญ
- ง. แสดงความแตกต่าง
- จ. เปรียบเทียบความสำคัญ

คำชี้แจง : อ่านบทประพันธ์ต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 18-19

ปณิธานปีใหม่อังใญ่	จะสร้างสรรคสิ่งดีมีความหมาย
จะอุทิศพลังแรงแห่งใจกาย	เพื่อดับร้ายดลดีมีค่าคุณ
อันหน้าที่จะทำให้เต็มที	ไม่หลีกหนีไม่กังวลจนว่าวุ่น
จะประหยัดทุกทางสร้างเสริมทุน	จะเปื้อนบาปมบุญอันสุนทร

18. "เปื้อนบาปมบุญ" มีความหมายใกล้เคียงกับข้อใด

- ก. พัฒนาทั้งกายใจให้เจริญ
- ข. อุทิศนงกิจการพระศาสนา
- ค. ขวนขวายในการบำเพ็ญบุญ
- ง. กลัวบาปเกรงความอาย
- จ. สะสมความดีหลีกหนีความชั่ว

19. ในสถานการณ์ปัจจุบัน พฤติกรรมข้อใดก่ออันตรายต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองมากที่สุด

- ก. สร้างสรรคสิ่งดีมีความหมาย
- ข. อุทิศพลังแรงแห่งใจกาย
- ค. ไม่หลีกหนีไม่กังวลจนว่าวุ่น
- ง. ประหยัดทุกทางสร้างสมบุญ
- จ. เปื้อนบาปมบุญอันสุนทร

20. "วิถีทางแห่งเกียรติยศทั้งหมดนั้น แต่ล้วนผันมาประจบหลุมศพเอย"

ข้อความทั้งหมตั้นหมายความว่าอะไร

- ก. ทุกสิ่งไม่แน่นอน
- ข. เกียรติยศหมดสิ้นไปได้
- ค. เกียรติยศทำให้คนตาย
- ง. เกียรติยศไปรวมกันที่หลุมฝังศพ
- จ. เกียรติยศหมดสิ้นไปได้เมื่อคนตาย

"ธรรมไม่อาจถ่ายทอดได้ด้วยเครื่องมือที่เป็นวัตถุ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นกระดาษกับปากกา หรือการกล่าวด้วยวาจา ครูเป็นครูด้วยปัญญา ย่อมสามารถทำให้ศิษย์เกิดปัญญาได้ด้วยตนเอง"

21. "ธรรม" ในข้อนี้หมายถึงข้อใด

- ก. สติปัญญา
- ข. วิชาความรู้
- ค. การอบรมสั่งสอน
- ง. ความเฉลียวฉลาด
- จ. การถ่ายทอดความรู้

22. ข้อความนี้สนับสนุนการเรียนรู้ประเภทใด

- ก. การทดลอง
- ข. การฟังคำบรรยาย
- ค. การอ่านหนังสือค้นคว้า
- ง. การเรียนรู้จากประสบการณ์
- จ. การศึกษาขนานกรรมเนืองประเพณี

23. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวนี้

- ก. เห็นด้วย เพราะสิ่งใดที่รู้ด้วยตนเองย่อมจะไม่ลืม
- ข. เห็นด้วย เพราะจะได้นำเอาผลที่ได้มาแก้ไขข้อบกพร่อง
- ค. ไม่เห็นด้วย เพราะพระพุทธรูปเจ้าทรงสั่งสอนด้วยเทศนา
- ง. ไม่เห็นด้วย เพราะการสั่งสอนเป็นการถ่ายทอดความรู้แก่คนรุ่นหลัง
- จ. ไม่เห็นด้วย เพราะการกระทำสิ่งใดโดยไม่ได้อาสาจากผู้รู้จะเกิดการผิดพลาดได้ง่าย

24. ข้อใดเป็นข้อสรุปของข้อความนี้

- ก. รู้สิ่งใดไม่รู้วิชา
- ข. ความรู้คือประทับใจ
- ค. สิ่งมากกว่าไม่เท่าตาเห็น
- ง. รู้หลบเป็นปีก รู้หลีกเป็นหาง
- จ. ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด

คำชี้แจง : อ่านข้อความนี้แล้วใช้ตอบคำถามข้อ 25-26

"ดวงกำพร้าพ่อแม่มาแต่น้อย รู้ว่าต้องได้เพียงนี้ศัณทนา
เด็กเลี้ยงวัวกลัวโคลนชันชานา ภูมิใจว่าลูกเศรษฐีมีเงินเรียน"

25. ผู้กล่าวถึงในข้อความนี้มีความรู้สึกอย่างไร

- ก. ชัดใจ
- ข. น้อยใจ
- ค. พึงใจ
- ง. ปลื้มใจ
- จ. ระเวงใจ

26. ผู้ถูกกล่าวถึงในข้อความนี้มีสภาพอย่างไร

- ก. ไม่พอกิน
- ข. มีอันจะกิน
- ค. พอกินพอใช้
- ง. หาเข้ากินค่า
- จ. มีกินเหลือเฟือ

27. การที่นักเรียนได้ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาไทยอยู่เสมอ ๆ เป็นการเพิ่ม....
ในการใช้ภาษาของนักเรียนได้

- ก. คุณภาพ
- ข. เอกภาพ
- ค. สถานภาพ
- ง. สมรรถภาพ
- จ. ประสิทธิภาพ

28. การที่เด็กที่หัวสามะเลเทเมา ประพฤติตัวไม่ดีไปตามเพื่อนฝูงนั้น ท่านคิดว่าควรแก้ไข
ที่จุดใดก่อน

- ก. ครู
- ข. พ่อแม่
- ค. โรงเรียน
- ง. ครอบครัว
- จ. นักสังคมสงเคราะห์

29. "เราจะหาผลประโยชน์ด้วยความโกง ความล่อลวงและความกดขี่ได้ชั่วสมัย
แต่เราจะหาผลประโยชน์ด้วยความซื่อตรง ได้เป็นอย่างดีมั่นคงราบเท่าชีวิตหาไม่"
จากข้อความนี้ผู้กล่าวมีจุดมุ่งหมายใด
- ก. สั่งสอนให้คนรู้จักผิดชอบ
 - ข. ชี้ให้เห็นผลของการคดโกง
 - ค. ชี้ให้เห็นผลของความซื่อตรง
 - ง. สั่งสอนให้คนละจากความคดโกง
 - จ. แนะนำให้คนมุ่งสร้างความคิด

คำชี้แจง : คำถามตั้งแต่ข้อ 30-40 เป็นหัตถดสลายจากหนังสือทักษะสัมพันธ์
เรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชและเรื่องพื้นแก่ลูก

30. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของสภาพสังคมไทยในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
- ก. วัดเป็นที่ศึกษาเล่าเรียน
 - ข. พระเป็นผู้สอนหนังสือ
 - ค. ความเคารพเชื่อถือนับถือผู้ใหญ่
 - ง. บิดามารดาสละเลยการอบรมบุตร
 - จ. ศรัทธาและนับถือศาสนาอย่างเคร่งครัด
31. การกระทำของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชในข้อใด ที่นักเรียนควรนำมาเป็นเยี่ยงอย่าง
- ก. การศึกษาเล่าเรียน
 - ข. ความกตัญญูรู้คุณ
 - ค. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
 - ง. เสียสละเพื่อส่วนรวม
 - จ. ถูกทุกข้อ

คำชี้แจง : อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 32-33

เมื่อครั้งปฏิสังขรณ์วัดใหญ่นั้น เล่าว่า ท่านได้ปฏิสังขรณ์วัดหนองหว้า ซึ่งเป็นวัดอยู่ในตำบล
ชาติภูมิของท่านด้วย บานประตูวัดหนองหว้านั้นก็สลักเสลาลวดลายงามวิจิตรบรรจง
จนบางคนมาเห็นบานประตูวัดสุทัศน์ เลยหักเอาเข้ามาแต่วัดหนองหว้า บานประตูวัดหนองหว้า
ก็หายไปจริง บ้างเสียว่าเอามาไว้ที่วัดพระปรี แต่ที่จริงบานประตูวัดสุทัศน์ลายสลักเครือ
ไม้กนก เนื้อสลักซับซ้อนกันหลายชั้น ที่วัดใหญ่เป็นลายสลักชั้นเดียว ถึงวัดหนองหว้าก็คง
เป็นชั้นเดียว

32. ข้อความนี้กล่าวถึงเรื่องใด

- ก. บานประตู
- ข. การแกะสลัก
- ค. การปฏิสังขรณ์
- ง. ชาติภูมิของสมเด็จพระเจ้าตากสิน
- จ. ความมีกตัญญูรู้คุณ

33. วัดหนองหว้าเกี่ยวข้องกับสมเด็จพระเจ้าตากสินในเรื่องใด

- ก. เป็นวัดที่เข้าอุปสมบทเป็นพระ
- ข. เป็นวัดที่จำพรรษาอยู่ตลอดชีวิต
- ค. เป็นวัดที่เคยเล่าเรียนในชั้นต้น
- ง. เป็นวัดที่บิดามารดานำมาฝากเรียน
- จ. เป็นวัดที่ได้เป็นเจ้าอาวาส

34. เพราะเหตุใดผู้เขียนจึงสรุปว่าสมเด็จพระเจ้าตากสินนี้เดิมชื่อทอง

- ก. ชื่อจารึกไว้ในฝาบาตร
- ข. สอบถามจากญาติรุ่นหลัง
- ค. ค้นจากตำนานเมืองเพชรบุรี
- ง. ฟังจากคำกล่าวของคนโบราณต่อกันมา
- จ. ค้นจากหนังสือประวัติบุคคลสำคัญ

เรื่อง เห็นแก่ลูก

35. "ไปเป็นโทษเสียสิบปียังไถ่ละครับ" ข้อความนี้หมายความว่าอย่างไร
- จำคุก
 - หนีโทษ
 - คุมขังโทษ
 - ดูแลเรือนจำ
 - ดูแลนักโทษ
36. "ผมจะพยายามหรือมีพยายามก็มีใครปรารภ อึ้ง" คำที่ขีดเส้นใต้หมายความว่าอย่างไร
- ต้องการ
 - เอาใจใส่
 - ไม่สนใจ
 - ชวยใจ
 - รับผิดชอบ
37. "เอ๊ะ! นี่แกจะขยาย ชันว่าแกเป็นพ่อแม่ออย่งงั้นหรือ" คำที่ขีดเส้นใต้หมายความว่าอย่างไร
- โกหก
 - เสแสร้ง
 - เสนอแนะ
 - หลอกลวง
 - บอกความจริง
38. เหตุการณ์ในตอนใดที่เป็นจุดขัดแย้งที่สำคัญของเรื่อง
- นายล่าไม่ยอมรับเงิน
 - อ้ายคำไม่ไวใจนายล่า
 - นายล่ายอมรับสภาพตนเอง
 - นายล่าจะบอกความจริงแม่ออ
 - พระยาภักตินฤนาถจะทำร้ายนายล่า

39. ข้อใดเป็นคตินิยมที่ถูกต้องที่สุดในเรื่องนี้

- ก. รักดีห้ามจู้ว รักชั่วห้ามเส้า
- ข. ตนเตือนตนไม่ได้ใครจะเตือน
- ค. ฟังชนะความชั่วด้วยความดี
- ง. คนที่ไม่มีเกียรติยศในสังคม
- จ. ความพยายามเป็นทางแห่งความสำเร็จ

40. "แกจะมาทำให้แม่หล่อเป็นหมาหัวเน่าหรือ"คำที่ขีดเส้นใต้ ตรงกับข้อใดน้อยที่สุด

- ก. คนเลวคบบกับใครไม่ได้
 - ข. คนที่ถูกดูถูกเหยียดหยาม
 - ค. คนที่เป็นที่รังเกียจของสังคม
 - ง. คนที่ไม่มีเกียรติยศในสังคม
 - จ. คนที่ถูกนินทากล่าวถึงในแง่ร้าย
-

แบบทดสอบวัดความรู้รับผิดชอบของนักเรียน

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบชุดนี้ นักเรียนจะต้องตอบคำถามให้ครบทุกข้อให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด คำตอบที่นักเรียนเลือกตอบแต่ละข้อนั้น ไม่มีข้อถูกหรือข้อผิดอย่างแท้จริง
2. แบบทดสอบชุดนี้มี 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบชนิดข้อความ วัดทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ถ้าปฏิบัติจริงให้ตอบว่า "จริง" ถ้าปฏิบัติไม่จริงให้ตอบว่า "ไม่จริง" และถ้าปฏิบัติไม่สม่ำเสมอให้ตอบว่า "ไม่แน่ใจ"
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ วัดทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ผู้ที่ตอบแบบทดสอบต้องอ่านข้อความที่สมมุติสถานการณ์เกี่ยวกับการแสดงความรับผิดชอบแต่ละสถานการณ์ แล้วพิจารณาว่า ถ้าผู้ตอบอยู่ในสถานการณ์นั้น จะทำอย่างไร หากปฏิบัติให้ตอบว่า "ทำ" หากไม่ปฏิบัติให้ตอบว่า "ไม่ทำ" และหากตัดสินใจไม่ได้ให้ตอบว่า "ไม่แน่ใจ"
3. แบบทดสอบชุดนี้มีข้อคำถาม 20 ข้อ ใช้เวลาทำ 20 นาที แต่ละข้อมี 1 คำถาม มีคำตอบให้เลือก 3 คำตอบ แต่นักเรียนต้องเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น
4. ในการตอบ มีกระดาษคำตอบมาให้โดยเฉพาะ อย่าขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบทดสอบนี้
5. วิธีการตอบ ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย x ลงในช่อง ก ข หรือ ค ซึ่งตรงกับข้อที่นักเรียนเลือกตอบในแต่ละข้อคำถาม

1. ข้าพเจ้าจะตรวจทานงานเพื่อหาข้อผิดพลาดจนเป็นที่พอใจก่อนที่จะส่งครู
 - ก. จริง
 - ข. ไม่จริง
 - ค. ไม่แน่ใจ
2. เมื่อพบว่างานมีข้อบกพร่องไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ตาม ข้าพเจ้าจะรีบแก้ไขทันที
 - ก. จริง
 - ข. ไม่จริง
 - ค. ไม่แน่ใจ
3. ในการเรียนภาษาไทยเรื่องใดก็ตาม ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือประกอบการเรียนเรื่องนั้น ๆ
 - ก. จริง
 - ข. ไม่จริง
 - ค. ไม่แน่ใจ
4. โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมและต้องดเรียนวิชาภาษาไทย ข้าพเจ้ารู้สึกเสียตายนมาก เพราะเป็นกลุ่มของข้าพเจ้าต้องรายงาน
 - ก. จริง
 - ข. ไม่จริง
 - ค. ไม่แน่ใจ
5. เมื่อครูสั่งให้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ข้าพเจ้าจะไม่พอใจเป็นอย่างมาก หากพบว่าสมาชิกในกลุ่มไม่สนใจทำงาน
 - ก. จริง
 - ข. ไม่จริง
 - ค. ไม่แน่ใจ
6. ข้าพเจ้าชอบศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องการใช้สำนวนคำต่าง ๆ ที่พบในบทเรียนและสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องเสมอ
 - ก. จริง
 - ข. ไม่จริง
 - ค. ไม่แน่ใจ

7. ข้าพเจ้าจะเปิดพจนานุกรมทุกครั้ง เมื่อต้องการทราบการสะกดคำและความหมายของคำต่าง ๆ
- จริง
 - ไม่จริง
 - ไม่แน่ใจ
8. ข้าพเจ้าชอบใช้เวลาว่างในการฝึกหัดคัดลายมือ โดยคำนึงถึงความถูกต้อง ชัดเจนและสวยงาม
- จริง
 - ไม่จริง
 - ไม่แน่ใจ
9. ข้าพเจ้าชอบเข้าร่วมกิจกรรมที่หมวดวิชาภาษาไทยจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การสอน
- จริง
 - ไม่จริง
 - ไม่แน่ใจ
10. ข้าพเจ้าเรียนวิชาภาษาไทยด้วยความตั้งใจและเมื่อพบข้อสงสัยจะรีบซักถามครูผู้สอน
- จริง
 - ไม่จริง
 - ไม่แน่ใจ
11. ข้าพเจ้าชอบแก้ไขตนเองในการเขียนหนังสือผิด โดยการเขียนคำผิดนั้นซ้ำ ๆ เพื่อให้จำตัวสะกดได้ถูกต้อง
- จริง
 - ไม่จริง
 - ไม่แน่ใจ
12. ข้าพเจ้าเห็นความสำคัญของภาษาและฝึกใช้คำให้เกิดการสื่อสารที่ชัดเจนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ
- จริง
 - ไม่จริง
 - ไม่แน่ใจ

13. ข้าพเจ้าสนใจหาวิธีจดจำคำที่เขียนผิดบ่อย ๆ

- ก. จริง
- ข. ไม่จริง
- ค. ไม่แน่ใจ

ตอนที่ 2

14. หัวหน้ามอบงานให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มทำ ชลธิชาได้งานชิ้นหนึ่ง เธอเห็นว่าไม่เหมาะสมกับความสามารถของเธอ ทำแล้วจะได้ผลงานที่ไม่ดี ถ้าเธอบอกหัวหน้าให้มอบงานชิ้นนี้ให้ผู้อื่นทำก็ยอมทำได้ แต่เพื่อนงานจะได้สำเร็จลุล่วงตามจุดประสงค์ เธอจึงยินดีรับทำ และคิดว่าจะทำให้ดีที่สุด ถ้านักเรียนเป็นชลธิชาจะยอมรับทำงานชิ้นนี้หรือไม่

- ก. ทำ
- ข. ไม่ทำ
- ค. ไม่แน่ใจ

15. พี่พลได้รับมอบหมายให้ทำรายงานเรื่องหนึ่ง เขาพยายามศึกษาหาแนวทางจากตำราต่าง ๆ ปรึกษาครูและรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์ พร้อมทั้งค้นคว้าจากห้องสมุดต่างๆ ที่พอจะไปหาได้หลังจากปรับปรุงแก้ไขจนดีแล้วจึงเขียนส่ง ถ้านักเรียนเป็นพี่พลจะทำเช่นนี้หรือไม่

- ก. ทำ
- ข. ไม่ทำ
- ค. ไม่แน่ใจ

16. อธิการ์ขอให้งานที่ตนทำสมบูรณ์ไม่บกพร่อง จึงทำงานอย่างมีแบบแผนงาน และปรับปรุงให้งานมีคุณภาพดี เท่าที่สามารถทำได้ โดยยอมเสียเวลาทุ่มเทให้กับงาน ถ้านักเรียนเป็นอธิการ์จะทำเช่นนี้หรือไม่

- ก. ทำ
- ข. ไม่ทำ
- ค. ไม่แน่ใจ

17. สุตาร์ตันเป็นคนตรงต่อเวลา แต่ถ้ามีงานค้างอยู่ก็ยอมทำเกินเวลา เพื่อให้งานเสร็จไม่
หล่นเลื่องงาน ถึงแม้โอกาสจะอำนวย ถ้านักเรียนเป็นสุตาร์ตันจะทำเช่นนั้นหรือไม่
ก. ทำ
ข. ไม่ทำ
ค. ไม่แน่ใจ
18. สุกส์ันเป็นหัวหน้าทำงานกลุ่ม เขาได้แบ่งงานออกเป็นส่วน ๆ เมื่องานเสร็จสิ้นแล้ว
ปรากฏว่า ผลงานในส่วนของผู้ร่วมงานคนหนึ่งมีข้อบกพร่องถูกตำหนิ สุกส์ันยอมรับความ
ผิดนั้นมาปรับปรุงแก้ไขเอง เพราะถือเป็นเรื่องที่คนที่ควบคุมไม่ดี ถ้านักเรียนเป็นสุกส์ัน
จะทำเช่นนั้นหรือไม่
ก. ทำ
ข. ไม่ทำ
ค. ไม่แน่ใจ
19. ในการเรียนวิชาภาษาไทย อาจารย์มักจัดกิจกรรมเป็นกลุ่ม ชุติมามักได้รับเลือกเป็นหัว
หน้ากลุ่มเสมอ เพราะเพื่อน ๆ เห็นว่าชุติมาเรียนเก่งและทำงานดี แต่ชุติมาต้องการให้
เพื่อน ๆ ฝึกทำงาน และวางแผนการทำงานเป็นบ้าง จึงขอปฏิเสธและให้มีการหมุนเวียนกัน
เป็นหัวหน้าในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง ถ้านักเรียนเป็นชุติมาจะทำอย่างเธอหรือไม่
ก. ทำ
ข. ไม่ทำ
ค. ไม่แน่ใจ
20. ภาวินีใช้เวลาว่างในวันหยุดฝึกหัดเขียนเรียงความประเภทต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้าง
ประสบการณ์ในการเขียนให้มีมากขึ้นและชอบจดจำสำนวน สุภาษิต คำพังเพยต่าง ๆ
และนำมาใช้ในการพูดและเขียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ถ้านักเรียนเป็นภาวินีจะ
ทำเช่นนั้นหรือไม่
ก. ทำ
ข. ไม่ทำ
ค. ไม่แน่ใจ
-

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสุนันท์ วิศวสมภพ
เกิดวันที่	30 เดือนพฤษภาคม พุทธศักราช 2500
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลหญิง จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 4/383 ซอยฝ.11 การเคหะบางพลี ตำบลบางเสาธง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน อำเภอปทุมวัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2514	ม.ศ.4 จากโรงเรียนเกริกวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
พ.ศ. 2516	ปกศ. ต้น จากวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์
พ.ศ. 2518	ปกศ. สูง จากวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ อำเภอกิ่งเพชร จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2526	ค.บ. (วิชาเอกคหกรรมศาสตร์ วิชาโทภาษาไทย) จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2537	กศ.ม. (วิชาเอกการมัธยมศึกษา สาขการสอนภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยและความรับผิดชอบ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้
ชุดการสอนมินิคอร์ส กับการสอนตามคู่มือครู

บทคัดย่อ
ของ
สุนันท์ วิศวกรรมภพ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา
มกราคม 2538

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทย และ ความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการ สอนตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 ของ โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 50 คน ใช้เวลาในการทดลอง 16 คาบ (คาบละ 50 นาที) โดยใช้แผนในการทดลองแบบ Randomized Control Groups Pretest-Posttest Design.

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษา ไทยและแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของกลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความรับผิดชอบในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ความรับผิดชอบในกลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A COMPARISON OF MATHAYOM SUKSA III STUDENTS'
THAI EXPRESSION PROFICIENCY AND RESPONSIBILITY
THROUGH THE MINICOURSE INSTRUCTION
AND THE TEACHER'S MANUAL

AN ABSTRACT

BY

SUNUN VISAVASOMPOP

Presented in partial fulfillment of the requirements of the Master
of Education degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

January 1995

The purpose of this study was to compare the Thai expression proficiency and responsibility of Mathayom Suksa III students through the minicourse instruction and the teacher's manual.

The sample was 100 Mathayom Suksa III students at Srinakarinwirot university Demonstration School, Bangkok, during the first semester of the academic year 1994. The sample was divided into two groups, the experimental and the control groups, each group contained 50 students. The experimental group was taught through the method in the minicourse and the control group was taught through the method in the teacher's manual. It took 16 periods (1 period = 50 minutes) in teaching. The design of the study was the randomized control group pretest-posttest design.

The instruments for collecting data were the proficiency test and responsibility test. The t-test was used to analyze the data.

The result indicated that :-

1. The Thai expression proficiency of the experimental group and the control group was significantly different at the .01 level.
2. The Thai expression proficiency of the experimental group significantly increased at .01 level after the treatment.
3. The responsibility between the two groups were significantly different at the .05 level.
4. The responsibility within the experimental group before and after the treatment was significantly different at the .01 level.